

MIZGÎNÎYA LI GORA METTA

Pêşgotin

Li gora r'êzkirina k'itêbêd Peymana^f Nû, «Mizgînîya^f Îsa^f Mesîhe^f li gora Metta» k'itêba pêşin (e'wlin) e. Bi fikira zana eva k'itêba sed-salîya pêşinda li Entakyayê hatîye nivîsarê. Ji hingêda h'eta niha eva k'itêba bûye ç'e'vkanîk bona wan merivêd^f ku dixwazin r'astîya Xwedê nas kin, awa gotî Îsa Mesîh. Li gora şe'detîya civîna^f sedsalîya dudu-da, xudanê vê k'itêbê Mettayê şandî^f bûye, yê ku hê berî r'asthatina Îsa xercgir^f bû, ku jêr'a «Lêwî^f» jî digotin (Marqos 2:14; Lûqa 5:27).

Eva k'itêba mizgînîya vê yekê dide, ku Îsa ye Xilazkir^f û P'adşayê ji Xwedêda sozdayî. Eva mizgînîya dibêje, ku Îsa ne t'enê Xilazkirê miletê cihûya^f ye, lê yê miletêd t'emamîya dinyayê ye jî.

Mizgînîya Metta ji her sê Mizgînîyêd mayîn zêdetir be'sa Peymana^f Kevin dike, çimkî meremê vê k'itêbê ev e, wekî îzbat ke, ku Îsa hema xût Xwexa ye ew Xilazkirê sozdayî û bi vî awayî nivîsarêd cihûyaye pîroz^f (awa gotî nivîsarêd Peymana Kevin) hatine sêrî. Metta k'itêba xweda ji çil cara zêdetir be'sa wan nivîsarêd Peymana Kevin dike. Ji wan cîya gelek aha nivîsar in: «Ev yek aha qewimî, ku ew gotina Xudane^f bi zarê^f p'êxember^f hatibû gotinê bê sêrî...» (1:22; 2:15, 17-18, 23; 4:14-16; 8:17; 12:17-21 û yêd mayîn). Usa jî Metta gelek cara dinivîse, ku Îsa çawa «Kur'ê^f Dawid» tê h'esabê, çimkî Mesîhê sozdayî wê ji r'ik'inyata^f Dawid^f p'adşa bihata (1:1, 20; 9:27; 12:23; 15:22; 20:30-31; 21:9, 15; 22:41-45).

Ev Mizgînî ji hersêkêd mayîn bi vî awayî jî berç'e'v dibe, ku dewsa navê «Xwedê» gelek cara xebera «E'zman» hatîye xebatê, sebeb ew bû ku cihûya nedixwestin her gav navê Xwedê banîna ser zarê xwe, çimkî pîroz e, lema jî Metta dûrva dihat. Mesele, dewsa «P'adşatîya^f Xwedê» 33 cara «P'adşatîya^f E'zmana» nivîsar e, lê «P'adşatîya Xwedê» t'enê pênc cara nivîsar e.

Nivîsk'arê k'itêbê serhatîya Îsa bi hûr-gilî dinivîse. Ew ji r'ik'inyat û bûyîna Îsada destpêdike, paşê dinivîse Ew çawa pê avê tê nixumandinê^f (imatkirinê), tê cêr'ibandînê^f, paşê derheqa kirêd Wîye Celîlêda^f dinivîse, çawa dannasîn kir, hîn kir û nexweş qenc kirin. Paşê dinivîse ku Ew çawa ji Celîlê tê Orşelîmê^f, r'ojêd h'eftîya Xweye xilazîyê li wir çawa derbaz dike û çawa hate xaçkirinê^f û ji mirinê r'abû.

Mizgînîya Mettada Îsa çawa dersdarekî^f mezin k'ifş dibe, yê ku h'ukumê Wî heye Qanûna^f Mûsa^f şiroveke û bona P'adşatîya Xwedê dannasîn ke. Usa jî dide k'ifşê ku Ew wek'ilê Qanûna Xwedê û peymanêyî amin e, ku meremê Xwedê diqedîne û tîne sêrî. Mizgînîya Mettada hînkirinêd Îsa p'ar-p'ar dîyar dibin û ev p'ar bi vê r'êzkirinê berç'e'v dibin:

1. Dannasînîya serê ç'îyê ber merivayê vedike, ku zar'êd P'adşatîya Xwedê çiqasî xwezilî ne û gerekê r'abûn-r'ûniştin, borc û jîyîna xweda jî çawa bin (serê 5-a h'eta 7-a).
2. T'emîyêd bona şagirta^f, wekî qulixê şandîtîya xweda çawa P'adşatîya Xwedê dannasîn kin (serê 10-a).
3. Sur'a P'adşatîya Xwedê û h'eft mesele (13-a).
4. Li ser vê dinê zar'êd P'adşatîya Xwedê, awa gotî bawermendêd Îsa Mesîh gerekê hindava hevda çawa bin (serê 18-a).
5. Hînkirinêd li ser r'ojêd axirîyê û hatina P'adşatîya Xwedê (serê 24-a û 25-a).

Serecema fikira k'itêbê

R'ik'inyata Îsa û bûyîna wî (1:1–2:23)

Qulixê Yûh'ennayê^f nixumdar^f (3:1-12)

Nixumandin û cêr'ibandîna Îsa (3:13–4:11)

Dannasînî û şixulêd Îsaye li Celîlêda (4:12–18:35)

R'îya Îsaye ji Celîlê h'eta Orşelîmê (19:1–20:34)

H'eftîya Îsaye xilazîyê li Orşelîmê û dor-berêd wêda (21:1–27:66)

R'abûna Îsa ji mirinê û şagirtava xuyabûna Wî (28:1-20)

R'ik'inyata Îsa

(Lûqa 3:23-38)

- 1** ¹ Ev e r'eqema r'ik'inyata^f Îsa^f
 Mesîh^f, r'ik'inyata Dawid^f,
 r'ik'inyata Birahîm^f:
2 Birahîmr'a Îshaq^f bû,
 Îshaqr'a Aqûb^f bû,
 Aqûbr'a Cihûda^f û birava
 bûn,
3 Cihûdar'a Pêrês û Zera bûn,
 (navê dîya wan T'amar bû),
 Pêrêsr'a Hesrûn bû,
 Hesrûnr'a R'am* bû,
4 R'amr'a Amînadav bû,
 Amînadavr'a Nehşon bû,
 Nehşonr'a Selmon bû,
5 Selmonr'a Bowaz bû, (navê
 dîya wî R'exab^f bû),
 Bowazr'a Ovêd bû, (navê dîya
 wî R'ût' bû),
 Ovêdr'a Yêşa^f bû
6 û Yêşar'a Dawid p'adşa bû.

 Dawid p'adşar'a Silêman^f bû,
 (dîya wî berê k'ulfeta^f Ûrîya
 bû),
7 Silêmanr'a R'ehobowam bû,
 R'ehobowamr'a Ebîya bû,
 Ebîyar'a Asaf* bû,
8 Asafr'a Yêhoşefat bû,

- Yêhoşefatr'a Yoram bû,
 Yoramr'a Ûziya bû,
9 Ûzîyar'a Yotam bû,
 Yotamr'a Ahaz bû,
 Ahazr'a Hizqîya bû,
10 Hizqîyar'a Minaşe bû,
 Minaşer'a Amos bû,
 Amosr'a Yoşîya bû
11 û Yoşîyar'a Yexonîya û birava
 bûn. Wî çaxî cime't sirgûn^f
 çû Babîlonê^f.

12 Lê pey sirgûnçûyîna Babîlo-
 nêda,
 ji Yexonîyar'a Şaltîyêl bû,
 Şaltîyêlr'a Zerûbabel bû,
13 Zerûbabelr'a Abîyûd bû,
 Abîyûdr'a Êlyaqîm bû,
 Êlyaqîmr'a Azûr bû,
14 Azûrr'a Sadoq bû,
 Sadoqr'a Axîn bû,
 Axînr'a Êlyûd bû,
15 Êlyûdr'a Êlazar bû,
 Êlazarr'a Metan bû,
 Metanr'a Aqûb bû,
16 Aqûbr'a Ûsiv^f bû, mêrê Merye-
 mê^f, ya ku Îsa^f ji wê welidî,
 ku Mesîh^f tê gotinê.
17 Awa ji Birahîm h'eta Dawid
 çardeh nisil^f derbaz bibûn, ji Da-
 wid h'eta sirgûnçûyîna Babîlonêda

* 1:3 Nav destnivîsarêd hinekada dewsa «R'am» «Aram» heye.

* 1:7 Nav hinek destnivîsarada dewsa «Asaf» «Asa» heye.

çardeh nisil û ji sirgûnçûyîna Babilonêda h'eta Mesîh dîsa çardeh nisil bûn.

Bûyîna Îsa
(Lûqa 2:1-7)

¹⁸ Bûyîna Îsa Mesîh bi vî tiherî bû. Meryema dîya Wî Ûsivr'a nîşankirî bû, lê dergîstîya xweda Meryem bi h'ukumê R'uh'êf Pîroz h'emle k'ifş bû. ¹⁹ Lê Ûsivê dergîstîyê wê ku merivekîf r'ast bû, nexwest wê r'ûr'eş ke, fikirî ku dizîva wê ber'de. ²⁰ Çaxê Ûsiv hê ser vê yekê difikirî, va milyak'etekîf Xudan^f xewnêda wîva xuya bû û gotê: «Ûsivê kur'ê Dawid! Netirse, ku dergîstîya xwe Meryemê bistînî. Ewî ku wê ji wê bibe, ew ji R'uh'ê Pîroz e. ²¹ Ewê kur'ekî bîne û tê navê Wî Îsa* daynî, çimkî Ewê cime'ta Xwe ji gunêd wan xilaz^f ke».

²² Ev her tişt aha qewimî, wekî ew gotina Xudane bi zarêf p'êxember^f bê sêrî ku dibêje: ²³ «Va qîza bik'ir'f wê h'emle be, kur'ekê jêr'a bibe û navê Wî Îmmanûyêl

wê daynin»*, ku tê fe'mkirinê: «Xwedê t'evî me ye»**.

²⁴ Gava Ûsiv ji xewê h'işyar bû, ewî li gora gotina milyak'etê Xudan kir, dergîstîya xwe stand. ²⁵ Lê serê xwe wêr'a danenî, h'eta ku ew kur'* jêr'a bû. Û navê Wî Îsa danî.

Steyrnasêd r'ohilatê

2 ¹ Gava Îsa Beytleh'ma^f Cihûstanêda^f, r'ojêd p'adşatîya Hêrodesda bû, hingê çend steyrnas ji r'ohilatê hatine Orşelîmê^f ² û gotin: «K'anê P'adşê cihûyayîf ku gerekê bibûya? Me steyrka Wî li r'ohilatê dît û em hatine, ku serê xwe li ber Wî daynin».

³ Gava Hêrodes p'adşa ev yek bihîst, t'evîhev bû û t'emamîya Orşelîmê jî pêr'a. ⁴ Hingê ewî h'emû qanûnzandêf cime'tê û serekêd k'ahîna^f civandin û ji wan pirsî: «K'îderê gerekê Mesîh bibe?» ⁵ Wana jêr'a got: «Beytleh'ma Cihûstanêda, çimkî bi destê p'êxembera aha nivîsar e:

⁶ «Ya Beytleh'ma welatê Cihûda,

* ^{1:21} «Îsa» bi zimanê îbranîf aha tê fe'mkirinê: «Xudan xilaz dike», yan «xilazkir», yan jî «azabûn».

* ^{1:23} Îşaya 7:14.

** ^{1:23} Îşaya 8:8, 10.

* ^{1:25} Nav hinek destnivîsarada «kur'ê wêyî nixurî» heye.

tu li nav serwêrêd Cihûdayêda
ne ye herî biç'ûk î,
çimkî Serwêrekê ji te r'abe,
ku şivantîyê cime'ta Min Îsra-
êlêf bike»*.

⁷ Hingê Hêrodes dizîva gazî
steyrnasa kir û wextê xuyabûna
steyrkê ji wan pê h'esîya. ⁸ Paşê ew
şandine Beytleh'mê û got: «Her'in
bona Kur'ik e'seyî pê bih'esin. Çaxê
ku hûn Wî bibînîn, min'r'a bêjin, ku
ez jî bêm serê xwe li ber daynim».

⁹ Gava wana ev tişt ji p'adşê
bihîst, çûn. Û va ye ew steyrka
ku li r'ohilatê dîtibûn pêşîya wan
çû, h'eta ser wî cîyê k'u Kur'ik lê
bû sekinî. ¹⁰ Gava wana ew steyrk
dît, gelekî eşq û şa bûn, ¹¹ çûne
hindur', Kur'ik t'evî dîya Wî
Meryemê dîtîn, li ber Wî dever'û
çûn, serê xwe li ber danîn û xiz-
nêd xwe vekirin, p'êşk'êşêd'f zêr',
bixûrêf e'rebî û zimir'f dane Wî.
¹² Lê wan xewnêda e'mir stand,
ku veneger'ine cem Hêrodes, ew
îdî r'êke dinva çûne welatê xwe.

R'eva ber bi Misirêf

¹³ Gava ku ew ji wir çûn, va mil-
yax'etekî Xudan xewnêda Ûsivva

xuya bû û gotê: «R'abe Kur'ik û
dîya Wî hilde bir'ewe Misirêf. Li
wir bimîne h'eta ku ez ter'a bêjim,
çimkî Hêrodesê Kur'ik biger'e,
ku Wî bikuje».

¹⁴ Ûsiv jî r'abû Kur'ik û dîya
Wî hildan, şev çûne Misirê ¹⁵ û
h'eta mirina Hêrodes ewana li wir
man. Ev yek aha bû, ku ew gotina
Xudane bi zarê p'êxember hatibû
gotinê bê sêrî: «Min ji Misirê gazî
Kur'ê Xwe kir»*.

Qir'a zar'oka

¹⁶ Gava Hêrodes dît ku ew ji
steyrnasa hate xapandinê, gelekî
hêrs k'et. Ewî e'mir kir ku h'emû
zar'okêd kur'îne li Beytleh'mê û
dor-berê wê, yêd du salî û ji wan
biç'ûktir hebûn, ku bêne kuştinê,
li gora wî wextê ku ji steyrnasa
pê h'esîya bû. ¹⁷ Hingê ew goti-
na bi zarê Yêremîya'f p'êxember
hate sêrî:

¹⁸ «Ji R'amayê dengê hat,
dengê girî û şîna giran,
R'ahêl bona zar'okêd xwe di-
girîya
û nedixwest ku ber dilada bên,
çimkî îdî zar'ok nemabûn»*.

* ^{2:6} Mîxa 5:2.

* ^{2:15} Hosêya 11:1.

* ^{2:18} Yêremîya 31:15.

Hatina ji Misirê

¹⁹ Gava Hêrodes mir, va milya-
k'etekî Xudan li Misirê xewnêda
Ûsivva xuya bû ²⁰ û gotê: «R'abe,
Kur'ik û dîya Wî hilde û her'e we-
latê Îsraêlê, çimkî ewêd pey Kur'ik
k'etibûn ku bikuştana mirine».

²¹ Ûsiv jî r'abû, Kur'ik û dîya
Wî hildan, vege'iyane welatê
Îsraêlê. ²² Lê gava Ûsiv bihîst
wekî Arxêlayo^f dewsa bavê xwe,
Hêrodes ser Cihûstanê bûye p'ad-
şa, tirsîya ku her'e wir. Hingê
xewnêda e'mir stand, ku her'e
aliyê qeza Celîlê^f. ²³ Ew jî çûne
bajarê ku jêr'a Nisret digotin lê
hêwirîn. Ev yek aha bû, ku ew
gotina bi zarê p'êxembera bê sêrî
ku dibêje: «Ewê nisretî bê gotinê».

Dannasîniya Yûh'ennayê^f nixumdar^f

(Marqos 1:1-8; Lûqa 3:1-18;
Yûh'enna 1:19-28)

3 ¹ Wan r'ojada Yûh'ennayê^f
nixumdar^f r'abû nava be-
r'iyayê Cihûstanê dannasîn kir
² û got: «Ji gunekirinê vege'rin^f,
çimkî P'adşatîya^f E'zmana nêzîk
bûye». ³ Yûh'enna ew bû, bona
k'îjanî Îşaya^f p'êxember gotibû:

«Dengek ber'iyêda dike gazî:
«R'îya Xudan hazir bikin
û şiver'iyêd^f Wî r'ast bikin»*.

⁴ K'incê Yûh'enna ji pir'ç'a devê
bû û qayîşeke ç'erm li piştê bû.
Xwarina wî jî kulfî û hingivê çolê
bû. ⁵ Hingê cime'ta Orşelîmê û
t'emamîya Cihûstanê û h'emû
aliyêd ç'emê Ûrdunê dihatine
cem wî, ⁶gunêd xwe didane r'û-
yê xwe û ji wî ç'emê Ûrdunêda
dihatine nixumandinê^f.

⁷ Gava Yûh'enna dît ku ji fêrisî^f
û sadûqîya^f jî gelek hatine wekî
bêne nixumandinê, ewî gote wan:
«Ç'êjikêd^f me'ra! K'ê wer'a got,
ku hûn ji xezeba tê bir'evin? ⁸ De
bi kirêd qenc bidine k'îfşê, ku
hûn ji gunekirinê vege'riyane.
⁹ Û nav xweda nefikirin nebêjin:
«Birahîm bavê me ye». Ez wer'a
dibêjim, ku Xwedê ji van kevira
jî dikare zar'a Birahîmr'a derxe.
¹⁰ Va ye bivir^f li ser r'awê^f darê
ye. Her dara ku berê qenc neyne,
wê bê bir'inê û avîtinê nava êgir.
¹¹ Ez we bona gunevege'andinê
bi avê dinixumînim, lê Yekî ji
min qewattir wê bê. Ez ne hêja
me çarixê Wî jî bigirime destê
xwe. Ewê we pê R'uh'ê Pîroz
û êgir binixumîne. ¹² Melh'eba

* ^{3:3} Îşaya 40:3.

Wî destê Wîda ye. Ewê bêdera Xwe paqij ke, genimê Xwe bike e'mbarê, lê kayê wê bi agirê ku natemire bişewitîne».

Îsa tê nixumandinê

(*Marqos 1:9-11; Lûqa 3:21-22*)

¹³ Hingê Îsa ji Celîlê hate Ûrdunê, cem Yûh'enna, ku ji wî bê nixumandinê. ¹⁴ Lê Yûh'enna bona vê yekê Wîr'a qayl nedibû û gote Wî: «Ez h'ewce me ku bi destê Te bême nixumandinê û Tu têtî cem min?» ¹⁵ Îsa lê vege'and û gotê: «Niha bihêle, çimkî li me dik'eve ku em h'emû r'astîyê aha bînine sêrîf». Paşê Yûh'enna qayl bû.

¹⁶ Hema çawa Îsa hate nixumandinê û ji avê derk'et, nişkêva e'zman vebûn û ewî dît ku R'uh'ê Xwedê mîna kevotkekê hate xwarê û ser Wî danî. ¹⁷ Û va dengek ji e'zmana hat: «Ev e Kur'ê Minî delal, ku ez ji Wî r'azî me».

Cêr'ibandina Îsa

(*Marqos 1:12-13; Lûqa 4:1-13*)

4 ¹ Hingê R'uh' Îsa bire ber'î-yêf, ku ji Mîrêcin^f bê cêr'i-

bandinêf. ² Ewî çil r'oj û çil şevî r'ojîf girt, peyr'a bir'çî bû. ³ Yê ku dicêr'ibîne nêzikî Wî bû û gotê: «Heger Tu Kur'êf Xwedê yî, de bêje van kevira ku bibine nan». ⁴ Lê Îsa lê vege'and û gotê: «Nivîsar e: «Însan t'enê bi nênanajî, lê bi her xebera ku ji devê Xwedê derdik'eve*».

⁵ Hingê mîrêcin Ew bire Bajarê Pîroz^f, ser bilindçîya banê p'aristgehêf da sekinandinê ⁶ û gote Wî: «Heger Tu Kur'ê Xwedê yî, de Xwe bavêje xwarê, çimkî nivîsar e: «Xwedê wê t'emîya Te bide milyak'etêd Xwe û wê Te ser destê Xwe bigirin, wekî nigê Te kevir nek'eve*». ⁷ Îsa gotê: «Ev jî nivîsar e: «Xudan Xwedêyê xwe necêr'ibîne*».

⁸ Hingê mîrêcin Ew bir r'akire ser ç'iyakî gelekî bilind û h'emû p'adşatîyêd dinyayê, r'ewşa wanva nîşanî Wî dan ⁹ û gote Wî: «Heger Tu dever'ûya bêyî, serê Xwe li ber min daynî, ezê van h'emûya bidime Te». ¹⁰ Hingê Îsa gotê: «Dûrî Min her'e, cino! Çimkî nivîsar e: «Serê xwe li ber Xudan

* ^{4:4} Qanûna Ducarî 8:3.

* ^{4:6} Zebûr 91:11-12.

* ^{4:7} Qanûna Ducarî 6:16.

Xwedêyê xwe dayne û t'enê Wîr'a xulamîyê bike!>*»

¹¹ Wî çaxî mîrêcin Ew hişt çû û va milyak'et hatin jêr'a berdestî kirin.

**Îsa qeza Celîlêda
dest bi k'arê Xwe dike**

(Marqos 1:14-15; Lûqa 4:14-15)

¹² Gava Îsa bihîst, wekî Yûh'enna hate girtinê, Ew r'abû çû Celîlê.

¹³ Ewî Nisret hişt, çû Kefernahûma devê gola Celîlê, li nav sînorê Zebûlonê û Neftelîyê cî-war bû.

¹⁴ Ev yek aha bû, ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî:

¹⁵ «Welatê Zebûlonê û welatê Neftelîyê,

li ser r'îya berbi golê, wî alîyê Ûrdunê,

Celîla necihûya^f,

¹⁶ ew cime'ta ku nav te'rîstanî-yêda r'ûniştibû,

r'onayîke mezin dît

û ewêd ku li welat û sîya mirinêda r'ûniştibûn,

r'onayî ji wanar'a derk'et».*

¹⁷ Ji hingêva Îsa dest bi danna-sînîyê kir û got: «Ji gunekirinê veger'in, çimkî P'adşatîya E'zmana^f nêzîk bûye».

**Îsa gazî her çar
me'sîgira dike**

(Marqos 1:16-20; Lûqa 5:1-11)

¹⁸ Çaxê Îsa li devê gola Celîlê diger'îya, r'astî du bira hat, Şimh'ûnê^f ku jêr'a Petrûs^f di hate gotinê û Endrawisê birê wî. Wana t'or' davîte golê, çimkî me'sîgir bûn. ¹⁹ Îsa wanar'a got: «Pey Min werin, Ezê we bikime nêç'îrvanêd meriva». ²⁰ Wana jî hema wê demê t'or'êd xwe hiştin û pey Wî çûn.

²¹ Gava Îsa ji wî cîyî hinekî pêşda çû, r'astî du birêd din jî hat, Aqûbê^f Zebedî û Yûh'ennayê^f birê wî. Wana t'evî bavê xwe, Zebedî qeyikêda t'or'êd xwe hîvêz dikirin. Îsa gazî wan jî kir. ²² Wana jî hema wê demê qeyik û bavê xwe hiştin û pey Wî çûn.

**Îsa danna-sîn dike,
hîn dike û qenc dike**

(Lûqa 6:17-19)

²³ Îsa li t'emamîya Celîlê dige-r'îya, k'iniştêd^f wanda hîn dikir û Mizgînîya^f P'adşatîyê dida û her cûr'e êş û nexweşî jî ku nav cime'têda hebûn qenc dikirin. ²⁴ Nav-dengê Wî li t'emamîya

* ^{4:10} Qanûna Ducarî 6:13.

* ^{4:15-16} Îşaya 9:1-2.

Sûryayê bela bû, cime'tê her cûr'e
merivêd nexweş anîne cem Wî,
yêd ku cûr'e-cûr'e êş û cefada
bûn: Yêd cinak'etîf, hîvk'etîf,
şilûşe't û Ewî ew h'emû jî qenc
kirin. ²⁵Gelek e'lalet jî ji Celîlê, ji
qeza Dêkapolîsê*, ji Orşelîmê, ji
Cihûstanê û ji wî alîyê Ûrdunêyî
r'ohilatê pey Wî diçûn.

Dannasîniya serê ç'iyê

5 ¹Çaxê Îsa e'lalet dît, hilk'i-
şîya ç'iyê, r'ûnişt û şagirtêd^f
Wî hatine cem Wî. ²Ewî dest bi
hînkirina Xwe kir û wanr'a got:

Hînkirina bona xwezîliya r'ast (Lûqa 6:20-23)

- 3 «Xwezî li r'uh'feqîra*,
çimkî P'adşatîya E'zmana ya
wan e.
4 Xwezî li h'eznîya,
çimkî ber dilêd wanda wê bê
hatinê.
5 Xwezî li şkestîya,
çimkî e'rdê p'ara wan be.
6 Xwezî li wan, ku t'î û bir'çiyê
r'astîqedandinê ne,

çimkî ewê t'êr bin.

- 7 Xwezî li dilr'e'ma,
çimkî ewê r'e'mê bibînin.
8 Xwezî li dilpaqîja,
çimkî ewê Xwedê bibînin.
9 Xwezî li wan, ku e'dilayîyê
dikin,
çimkî ewê zar'êd Xwedê bêne
h'esabê.
10 Xwezî li wan, ku bona r'astî-
qedandinê têne zêrandinê,
çimkî P'adşatîya^f E'zmana ya
wan e.
11 Xwezî li we, gava bona navê
Min we bêhurmet kin, bizêrînin
û her cûr'e buxdan li we bikin.
12 Eşq û şa bin, çimkî heqê we
li e'zmana gelek e. Bi vî cûr'eyî
p'êxemberêd ku berî we hebûn,
zêrandin.

Xwê û r'onayî

(Marqos 9:50; Lûqa 14:34-35)

¹³Hûn xwêya e'rdê ne. Lê heger
xwê te'ma xwe unda ke, paşê ewê
bi çi te'mê bistîne? Îdî wê kêrî
tiştêkî neyê. Wê bigirin bavêjine
nav dest-p'îya.

* 4:25 «Dêkapolîs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Dehe Bajar», çimkî eva
qeza berêda bi yektîya dehe bajara hatîye çêkirin.

* 5:3 Bi gotineke din: «R'uh'k'esîba», awa gotî r'uh'ê wan h'ewcê Xwedê ye,
ber Xwedê şkestî ne.

¹⁴ Hûn r'onaya dinyayê ne. Heger bajarek serê ç'iyê ye, nayê veşartinê. ¹⁵ Kesek jî ç'irê vênaxe û nake binê firaqê, lê datîne ser p'êç'irêf, ku r'onayê bide h'emûyêd ku malêda ne. ¹⁶ Usa jî bira r'onaya we ber meriva şewq bide, ku ewana kirinêd weye qenc bibînin û pesinê Bavêf weyî e'zmana bidin.

Hînkirina bona Qanûnê

¹⁷ Nefikirin ku Ez hatime ni-vîsarêd p'êxembera û Qanûnê xirab kim. Ez nehatim ku xirab kim, lê wan h'emûya bînime sê-rî. ¹⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, berî derbazbûna e'rd û e'zman, deqek yan jî h'erfeke biç'ûk ji Qanûnê wê t'u car unda nebe, h'eta ku h'emû bêne sêrî. ¹⁹ Awa k'î ji van t'emîya yeke here biç'ûk xirab ke û meriva usa hîn ke, ewê P'adşatîya E'zmanada ji h'emûya biç'ûktir bê h'esabê. Lê k'î ku wana pêk bîne û hîn bike, ewê P'adşatîya E'zmanada mezin bê h'esabê. ²⁰ Lema Ez wer'a dibêjim, heger r'astîya we ji r'astîya qanûnzana û

fêrisîya zêdetir nîbe, hûn t'u car nak'evine P'adşatîya E'zmana.

Hînkirina derheqa hêrsê û mêrkuştinêda

²¹ We bihîstîye ku pêşiyar'a hatiye gotinê: «Nekuje!* K'î ku bikuje, dîwana wî wê bê kirinê». ²² Lê Ez wer'a dibêjim, k'î ser birê xwe hêrs k'eve*, wê bibe deyndarê dîwanê û k'î bêje birê xwe: «Bê aqil», ewê bibe deyndarê dîwana civîna giregira û k'î ku bêje: «Ax-max», wê bibe deyndarê agirê dojêf. ²³ Awa heger tu h'edîya^f xwe bîni ser gorîgehêf û li wir bê bîra te, ku dilê birê te ji te maye, ²⁴ h'edîya xwe wê derê li ber gorîgehê bihêle û pêşiyê her'e birê xwer'a li hev were û paşê were h'edîya xwe bide.

²⁵ Çaxê neyarê te te k'aşî cem h'akim dike, r'êda t'evî wî zû li hev were. Heger na, ewê te bide destê h'akim, h'akimê jî te bide destê berdestîyê xwe û te bavêje kelê. ²⁶ Ez r'ast ter'a dibêjim, tu ji wir t'u car dernak'evî h'eta polê^{f*} paşin nedî.

* ^{5:21} Derk'etin 20:13; Qanûna Ducarî 5:17.

* ^{5:22} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «K'î ku cîkî bê sebeb ser birê xweda hêrs k'eve».

* ^{5:26} «Pol» p'erê herî hûr e.

Hînkirina derheqa zinêk'arîyêda

²⁷ We bihîstîye ku hatîye gotinê: <Zinîyê neke>*. ²⁸ Lê Ez wer'a dibêjim, k'î bi temê xirab jinekê binihêr'e, ewî dilêf xweda îdî t'evî wê zinêk'arî kir. ²⁹ Awa heger ç'e'vê teyî r'astê te ji r'ê derdixe, wî derxe û ji xwe bavêje. Bona te hê qenc e ku endemekî te unda be, lê bedena te pêva nek'eve ce'nimêf. ³⁰ Û heger destê teyî r'astê te ji r'ê derdixe, wî jêke û bavêje. Ter'a hê qenc e ku endemekî te unda be, lê bedena te pêva nek'eve ce'nimê.

Hînkirina derheqa jinber'danêda

(*Metta 19:9; Marqos 10:11-12;*
Lûqa 16:18)

³¹ Ev jî hatîye gotinê: <K'î k'ulfeta xwe ber'de, bira k'axaza jinber'danê bide wê>*. ³² Lê Ez wer'a dibêjim, k'î ku bê sebebîya qavîyêf jina xwe ber'de, ew dibe sebebê zinêkirina

wê, heger dîsa ew mêr ke* û k'î ku yeke mêrber'dayî bistîne, ew zinîyê dike.

Hînkirina bona sondê

³³ We ev jî bihîstîye ku pêşiyar'a hatîye gotinê: <Derew sond nexwe û sondê xwe li ber Xudan bîne sê-rî>*. ³⁴ Lê Ez wer'a dibêjim, t'u car sond nexwin, ne bi e'zmên, çimkî ew t'extê Xwedê ye, ³⁵ ne jî bi e'rdê, çimkî ew cîyê bin p'îyêd Wî ye, ne jî bi Orşelîmê, çimkî ew bajarê P'adşê mezin e ³⁶ û ne jî bi serê xwe sond bixwe, çimkî tu nikarî mûkî sipî kî yan r'eş kî. ³⁷ Lê bira gotina we bibe <belê-belê> yan jî <na-na>. Ji vê zêdetir ji mîrêcin e*.

Hînkirina derheqa h'eyfhildanêda

(*Lûqa 6:29-30*)

³⁸ We bihîstîye ku hatîye gotinê: <Ç'e'v ji ber ç'e'vva, diran ji ber diranva>*. ³⁹ Lê Ez wer'a dibêjim, miqabilî xiraba nesekinîn. Heger

* 5:27 Derk'etin 20:14; Qanûna Ducarî 5:18.

* 5:31 Qanûna Ducarî 24:1-4.

* 5:32 Ev xebera «heger dîsa ew mêr ke» yûnanîda t'une. Evana me'na zinêk'arîyê şirovedikin, çimkî e'detê cihûyada^f îzina jina mêrber'dayî t'unebû dîsa mêr kira, h'eta mêrê wê sax bûya.

* 5:33 Qanûna K'ahîntîyê 19:12; Jimar 30:2.

* 5:37 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Ji yê xirab e».

* 5:38 Derk'etin 21:24; Qanûna K'ahîntîyê 24:20; Qanûna Ducarî 19:21.

yek şemaqekê li r'ûyê teyî r'astê xe, yê din jî bide ber. ⁴⁰ Û heger yek te k'aşî ber dîwanê ke û bi-xwaze kirasê te ji te bistîne, p'otê xwe jî jêr'a bihêle. ⁴¹ Û heger yekî qulixêda zorê li te bike, wekî kî-lomêtirekê* te bibe, t'evî wî duda her'e. ⁴² Bide wî, k'î ji te dixwaze û berê xwe ji wî neguhêze, yê ku dixwaze ji te deyn bike.

Dijminêd xwe h'iz bikin

(Lûqa 6:27-28, 32-36)

⁴³ We bihîstîye ku hatîye gotinê: «Hevalê xwe h'iz bike* û bijene dijminê xwe». ⁴⁴ Lê Ez wer'a dibêjim, dijminêd xwe h'iz bikin û bona wan dua bikin, yêd ku we dizêrînin*, ⁴⁵ wekî hûn bibine zar'êd Bavê xweyî E'zmana. Çimkî Ew te'va Xwe derdixe hin ser qenca, hin jî ser xiraba û baranê dibarîne hin ser r'asta, hin jî ser ner'asta. ⁴⁶ Heger hûn wan h'iz bikin, k'î-ijan ku we h'iz dikin, hûnê çi heq bistînin? Ne xerçgirî jî usa dikin? ⁴⁷ Û heger hûn t'enê silavê bidine birêd xwe, îdî hûn çi tiştî ji ewêd

din zêdetir dikin? Ne p'ûtp'aristî jî usa dikin? ⁴⁸ Awa k'amil bin, çawa ku Bavê weyî E'zmana k'amil e.

Hînkirina bona xêrkirinê

6 ¹ Haş ji xwe hebin, ku hûn qencyêd xwe ber meriva nekin, wekî ji wan bêne k'ifşê. Yan na, hûn ji Bavê xweyî E'zmana heq nastînin.

² Awa çaxê tu xêra dikî, pêşîya xwe bor'iyê nexe, çawa dur'û k'inîşt û k'ûçada dikin, wekî meriv pesinê wan bidin. Ez r'ast wer'a dibêjim, ku wana heqê xwe îdî standîye.

³ Lê çaxê tu xêra dikî, bira destê ç'epê nizanibe destê r'astê çi xêrkir, ⁴ ku xêrêd te dizîva bin. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

Hînkirina bona dua

(Lûqa 11:2-4)

⁵ Gava hûn dua dikin, mîna dur'ûya nebin. Ew h'iz dikin k'inîşt û meydanada bisekinin dua bikin, ku ber meriva bêne k'ifşê. Ez r'ast wer'a dibêjim, îdî wana

* ^{5:41} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Mîlek». Mîla R'omêf (Îtalya) 1478.5 mêtir bû.

* ^{5:43} Ev r'êz «Hevalê xwe h'iz bike» ji Qanûna K'ahintîyê 19:18 ye.

* ^{5:44} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «...bona yêd ku nifir'a we dikin, dua bikin û xêrnexwazêd xwer'a qencyê bikin».

heqê xwe standîye. ⁶ Lê çaxê tu dua dikî, bik'êve oda xwe, derî li xwe bigire û Bavê xwer'a ku nayê dîtîne duayê xwe bike. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

⁷ Gava ku hûn dua dikin, mîna p'ûtp'arista p'ir'xeber nebin. Wana t'irêf bona p'ir' xeberdana wan duayêd wanê bêne bihîstinê.

⁸ Hûn mîna wan nebin, çimkî berî xwestina we, Bavê we zane çî wer'a lazim e.

⁹ Lê hûn aha dua bikin:

«Bavê meyî E'zmana! Navê Te pîroz^f be*,

¹⁰ P'adşatîya Te bê, e'mirê Te be, çawa li e'zmên, usa jî li ser e'rdê.

¹¹ Nanê meyî r'ojê r'oj bi r'oj bide me.

¹² Deynêd me bibaxşîne, çawa ku em dibaxşînine deyndarêd xwe.

¹³ Û me nebe cêr'ibandinê^f, lê me jî yê xirab* xilaz ke, çimkî p'adşatî, qewat û r'ûmet yêd Te ne, h'eta-h'etayê. Amîn^{f**}.

¹⁴ Heger hûn neheqîyêd merivaye hindava weda ku dikin bibaxşînin, Bavê weyî E'zmana jî wê we bibaxşîne. ¹⁵ Lê heger hûn neheqîyêd meriva nebaxşînin, Bavê we jî neheqîyêd we nabaxşîne.

Hînkirina bona r'ojîyê

¹⁶ Gava ku hûn r'ojî digirin, mîna dur'ûya me'dekirî nîbin. Ew me'dê xwe dikin, wekî meriv bizanibin ku ew r'ojî ne. Ez r'ast wer'a dibêjim, ku wana heqê xwe standîye. ¹⁷ Lê çaxê tu r'ojî digirî, serç'e'vê xwe bişo, serê xwe şe ke*, ¹⁸ wekî meriv nizanibin ku tu r'ojî yî, lê t'enê Bavê teyî ku nayê dîtîne zanibe. Û Bavê teyî tiştêd ku tu dizîva dikî dibîne, wê heqê te bide te.

Xizna e'zmana

(Lûqa 12:33-34)

¹⁹ Li ser dinê xiznê xwer'a necivînin. Li vê derê zeng û bizûz xirab dikin û diz derevedikin didizin. ²⁰ Lê xiznê xwer'a li e'zmên bicivînin. Li wê derê zeng û bizûz

* 6:9 Bi gotineke din: «Bira însan qedirê navê Teyî pîroz bigire».

* 6:13 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ji mîrêcin».

** 6:13 Nav destnivîsarêd here qencda ev yek t'une: «Çimkî p'adşatî, qewat û r'ûmet yêd te ne, h'eta-h'etayê. Amîn».

* 6:17 Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Serê xwe r'ûn^f ke», çawa nîşana şayîyê.

xirab nakin û diz jî derevenakin nadizin. ²¹ Çimkî xizna te k'îderê be, dilê te jî wê li wê derê be.

Ç'ira bedenê

(Lûqa 11:34-36)

²² Ç'ira bedenê ç'e'v e. Heger ç'e'vê te p'ak e, t'emamîya bedena teyê r'onayî be. ²³ Lê heger ç'e'vê te xirab e, t'emamîya bedena teyê te'rî be. Awa heger ew r'onaya ku nav teda ye te'rî ye, te'rî wê çiqas zêde be!

Xwedê û hebûka^f dinyayê

(Lûqa 16:13)

²⁴ T'u kes nikare du axar'a xulamtiyê bike, çimkî yan wê h'îlê wî ji yekî her'e û yê dinê h'iz bike, yan jî wê qedirê yekî bigire û yê dinê bêhurmet ke. Hûn nikarin hin Xwedêr'a, hin jî hebûkêr'a^{f*} xulamtiyê bikin.

Hînkirina derheqa xemkirinêda

(Lûqa 12:22-31)

²⁵ Lema ez wer'a dibêjim, bona e'mirê xwe xema nekin, ku hûnê çi bixwin û çi vexwin, ne jî bona

bedena xwe, ku hûnê çi li xwe kin. Ne e'mir ji xwarinê qîmettir e û beden jî ji k'inca? ²⁶ Dîna xwe bidine teyredêd e'zmên. Ewana ne dir'eşînin, ne didirûn û ne jî e'mbarada dicivînin, lê Bavê weyî E'zmana r'isqê wan digihîne. Ne hûn ji wan qîmettir in? ²⁷ Îdî ji we k'î dikare bi xemêd xwe deqekê ser e'mirê xweda zêde ke?*

²⁸ Û bona k'inca hûn çima xem dikin? Dîna xwe bidine so-sinêd çolê, çawa şîn dibin, ne dixebitin û ne jî dir'êsin. ²⁹ Lê ez wer'a dibêjim, ku Silêman jî li nava t'emamîya wê xêr-xizna xweda mîna ji wan yekê xwe nekir. ³⁰ Heger gîhayê çolê, ku îro heye û sibê davêjine nava êgir, Xwedê usa dixemilîne, lê çiqas zêde wê li we ke, kêmbawerno? ³¹ Îdî xem nekin û nebêjin: «Emê çi bixwin?» yan: «Çi vexwin?» yan jî: «Çi li xwe kin?» ³² P'ûtp'arist li pey wan h'emû tişta dik'evin, lê Bavê weyî E'zmana zane ku hûn h'ewcê wan h'emû tişta ne. ³³ Lê berê pêşin li P'adşatîya^f Xwedê biger'in û bikin ku r'astîya Wî biqedînin û ew h'emûyê wer'a

* ^{6:24} Xeber bi xeber aha ye: «Mamon». Me'na vê ev e: Malê dinê, p'ere, dewletîya vê dinê.

* ^{6:27} Aha jî tê fe'mkirinê: «Bihustekê li ser bejina xwe dirêj ke».

bêne dayînê. ³⁴ Îdî bona r'oja sibê xema nekin, çimkî r'oja sibê wê bona xwe xema bike. Xemêd r'ojê besî wê ne.

Hînkirina derheqa lomekirinêda^f

(*Lûqa 6:37-38, 41-42*)

7 ¹Loma nekin, ku lome^f li we nebin. ²Hûn çî loma bikin, ew lome jî wê li we bibin û hûn bi çî çapê bipîvin, bi wê çapê jî wer'a wê bê pîvanê. ³Tu çima qirşikê ç'e'vê birê xweda dibînî, lê k'êranê ç'e'vê xweda nabînî? ⁴Yan jî çawa tu dikarî bêjî birê xwe: <Bihêle ku ez qirşik ji ç'e'vê te derxim>, lê va ye k'êran ç'e'vê teda heye? ⁵Dur'û! Pêşyê k'êranê ç'e'vê xwe derxe. Paşê tê qenc bibînî ku çawa qirşik ji ç'e'vê birê xwe derxî.

⁶Tiştê buhurtî nedine sa û ne jî dur'êd^f xwe bavêjine ber beraza. Heger na, berazê wan bin nigêd xweda p'êpes kin û seyê jî vege'rin we bidir'inin.

Bixwazin, biger'in, derî xin

(*Lûqa 11:9-13*)

⁷Bixwazin hûnê bistînin, biger'in hûnê bibînin, derî xin wê ber we vebe. ⁸Çimkî k'î ku dixwaze distîne, k'î ku diger'e dibîne û

k'î ku derî dixê ber vedibe. ⁹Ji we k'îjan e ew meriv, ku kur'ê wî nan jê bixwaze, ew kevir bidê? ¹⁰Yan jî me'sî bixwaze, ew me'r bidê? ¹¹Hûn ku xirab in, zanin tiştêd qenc bidine zar'êd xwe, lê Bavê weyî E'zmana wê çiqas tiştêd qenc bide ewêd ku ji Wî dixwazin.

Qanûna zêr'

¹²Her çî ku hûn dixwazin meriv bona we bikin, hûn jî usa wanar'a bikin. Ev e me'na hînkirina Qanûnê û p'êxembera.

Derê teng

(*Lûqa 13:24*)

¹³Derê tengr'a bik'evine hindur', çimkî fire ye ew derî û ber e ew r'îya ku dibe berbi undabûnê û gelek in ewêd ku wêda diçin. ¹⁴Lê gelekî teng e ew derî û ze'met e ew r'îya ku dibe berbi jîyînê û hindik in ewêd ku wê r'êyê dibînin.

Dar û berê wê

(*Lûqa 6:43-45*)

¹⁵H'evza xwe ji p'êxemberêd derew bikin. Ewê bi p'ostê pêz bêne cem we, lê hindur'va gurêd p'er'anî ne. ¹⁶Hûnê wana ji berêd wan nas bikin. Gelo kesek ji stirîya tirîya diçine, yan jî ji dir'îya hêjîra? ¹⁷Dara qenc berê qenc dide, lê

dara xirab berê xirab dide. ¹⁸ Dara qenc nikare berê xirab bide, ne jî dara xirab dikare berê qenc bide. ¹⁹ Her dara ku berê qenc nade tê bir'in û avîtinê nava agir. ²⁰ Awa hûnê wana ji kirêd wan nas bikin.

K'î hêjayî

P'adşatîya E'zmana ye

(*Lûqa 13:26-27*)

²¹ Ne ku ewê Minr'a dibêje: «Xudan! Xudan!» wê bik'êve P'adşatîya E'zmana, lê ewê bik'evê, yê ku e'mirê Bavê Minî E'zmana diqedîne. ²² Wê R'ojê gelekê Minr'a bêjin: «Xudan! Xudan! Ne me bi navê Te p'êxembertîf kirin û bi navê Te cin^f derxistin û bi navê Te gelek k'eremet kirin?» ²³ Hingê Ezê aşkere wanr'a bêjim: «Ji Min dûr k'evin, neheqno! Min hûn t'u car nas nekirine».

Mala yê serwaxt û mala yê bêfe'm

(*Lûqa 6:47-49*)

²⁴ Awa k'î ku van gotinêd Min dibihê û wan diqedîne, ew mîna merivekî serwaxt e, ku mala xwe ser kêvir çêkir. ²⁵ Baran barî, ba û lêyîf r'abûn, wê malê xistin, lê ew

mal hilneşîya, çimkî h'îmê wê ser kêvir bû. ²⁶ Lê k'î ku van gotinêd Min dibihê û naqedîne, ew mîna merivekî bêfe'm e, ku mala xwe ser qûmê çêkir. ²⁷ Baran barî, ba û lêyî r'abûn, wê malê xistin û ew mal hilşîya, lap wêran bû çû».

H'ukumê Îsa

²⁸ Gava Îsa ev gotinêd Xwe ser hevda anî, e'lalet ser hînkirina Wî zendegirtîf man, ²⁹ çimkî Ewî mîna yekî xweyîh'ukum ew hîn dikirin, ne ku mîna qanûnzane wan.

Îsa yekî ji k'otîbûnêf paqij dike

(*Marqos 1:40-45; Lûqa 5:12-16*)

8 ¹ Paşê Îsa ji ç'iyê hate xwarê, e'laleteke giran da pey Wî çû. ² Hingê yekî k'otîf hat xwe avîte ber Wî û gotê: «Xudan! Heger bixwazî, Tu dikarî min paqij kî*».

³ Îsa destê Xwe dirêj kirê lê k'et û gotê: «Ez dixwazim. Paqij be!» Û destxweda ew ji k'otîbûnê paqij bû. ⁴ Hingê Îsa jêr'a got: «Binihêrê, t'u kesîr'a tiştêkî nebêjî, lê her'ê xwe nîşanî k'ahîn ke û h'edîya ku Mûsaf t'emî daye bide, wekî h'emûyar'a bibe şe'detî».

* ^{8:2} Li gora Qanûna^f Mûsa^f merivêd k'otî h'eram^f bûn. Derheqa merivêd k'otîda van serîya bixûnin: Qanûna K'ahîntiyê 13-14.

**Îsa xulamê sersedekî^f
qenc dike**

(Lûqa 7:1-10; Yûh'enna 4:43-54)

⁵ Gava Îsa k'ete Kefernahûmê, sersedekî^f hate cem Wî, hîvî jê kir û gotê: ⁶ «Xudan, xulamê min şilûşe't malda p'aldaye, gelekî cefê dibîne». ⁷ Îsa gote wî: «Ezê bêm wî qenc kim». ⁸ Sersed lê veger'and û gotê: «Xudan, ez ne hêja me ku Tu bêyî mala min. Lê t'enê xeberekê bêje û xulamê minê bi wê xeberê qenc be. ⁹ Ez xwexa jî merivekî bin h'ukumda me û bin destê minda jî esker hene. Ez yekîr'a dibêjim: <Her'e>, diçe, yekî dinr'a dibêjim: <Were>, tê û xulamê xwer'a dibêjim: <Vi tiştî bike>, dike».

¹⁰ Gava Îsa ev yek bihîst, zendeğirtî ma û gote ewêd ku pey wî diçûn: «Ez r'ast wer'a dibêjim, Îsraêlêda jî Min bawerîke^f aha yekîda nedîtîye. ¹¹ Ez wer'a dibêjim, ku gelekê ji r'ohilatê û ji r'oavayê bên û şayîya P'adşatîya E'zmanada t'evî Birahîm, Îshaq û Aqûb r'ûnên, ¹² lê zar'êd P'adşatîyê wê bêne avîtinê te'rîya derva. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana». ¹³ Paşê Îsa sersedr'a got:

«Her'e! Bira li gora bawerîya te ter'a be». Û wê demê xulamê wî qenc bû.

Îsa gelek nexweşa qenc dike

(Marqos 1:29-34; Lûqa 4:38-41)

¹⁴ Gava Îsa hate mala Petrûs, xwesîya wî t'ayêda p'aldayî dît. ¹⁵ Ewî destê Xwe da destê wê û t'ayê jê ber'da, r'abû berdestî Wîr'a kir.

¹⁶ Gava r'o çû ava, gelek cinak'tî anîne cem Wî. Ewî bi xeberê r'u'h'êd^f h'eram derxistin û h'emû nexweş qenc kirin. ¹⁷ Ev aha bû, ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî, ku nivîsar e: «Ewî nexweşîyêd me hildan û êşêd me birin»*.

**Cabdarîya
yêd ku pey Îsa diçin**

(Lûqa 9:57-62)

¹⁸ Çaxê Îsa e'lalet dora Xwe dît, e'mir li şagirta kir ku her'ine wî berî golê. ¹⁹ Hingê qanûnzaneke nêzîkî Wî bû û gotê: «Dersdar! Tu k'uda jî her'î, ezê pey Te bêm». ²⁰ Îsa gote wî: «R'ûvîyar'a qul hene, teyredêd e'zmên'r'a jî hêlîn, lê bona Kur'êf Mêriv çik t'une ku serê Xwe lê dayne».

* 8:17 Îşaya 53:4.

²¹ Şagirtêkî Wî gotê: «Xudan! Îzinê bide min ku ez pêşîyê her'im bavê xwe defin kim». ²² Lê Îsa jêr'a got: «Tu pey Min were. Bira mirî mirîyê xwe defin kin».

Îsa firtonê^f diseqir^r'îne

(Marqos 4:35-41; Lûqa 8:22-25)

²³ Gava Îsa k'ete qeyikê, şagirtêd Wî t'evî Wî çûn. ²⁴ Nişkêva firtonekê^f mezin li golê r'abû, usa ku qeyik pêlada unda dibû. Lê Ew r'azayî bû. ²⁵ Hingê şagirt nêzîkî Wî bûn, ew h'îşyar kirin û gotinê: «Xudan! Me xilaz ke! Em unda dibin!» ²⁶ Îsa gote wan: «Çima hûn usa tirsonek in kêmbawerno?» Wê demê r'abû li bayê û golê hilat^f û h'emû tişt seqir^r'în. ²⁷ Merivêd t'evî Wî e'cêbmayî man û gotin: «Ev k'î ye, ku ba û gol jî êlimî^f Wî dibin?»

Îsa du cinak'etîya qenc dîke

(Marqos 5:1-20; Lûqa 8:26-39)

²⁸ Gava Îsa derbazî wî alîyê t'op-raxêd Gerdarînê bû, du cinak'etî jî nav gor'istana derk'etin û r'astî Wî hatin. Ew usa har bûn, ku kesek nikaribû wê r'êr'a derbaz bûya. ²⁹ Wana kire qîr'în û gotin: «Tu

çi ji me dixwazî, Kur'ê Xwedê? Ji wext zûtir hatî cefê bidî me?» ³⁰ Ji wana wêdatir sûrîkî berazayî mezin diç'êrîya. ³¹ Cina r'eca ji Wî kir û gotinê: «Heger Tu me derdixî, bihêle em her'in bik'evine nava sûrîyê beraza». ³² Ewî gote wan: «Her'in!» Ew jî derk'etin çûn k'etine nava beraza û ew sûrî pêva jorda r'evî, xwe ji kendêlda avîtine golê û xeniqîn. ³³ Berazvan r'evîn çûne bajêr, çi ku hatibû serê cinak'etîya gotin. ³⁴ Hingê h'emû merivêd bajêr derk'etine pêşîya Îsa û gava Ew dîtin, r'eca ji Wî kirin ku ji e'rdê wan her'ê.

Îsa şilûşe'tekî qenc dîke û gunêd wî dibaxşîne

(Marqos 2:1-12; Lûqa 5:17-26)

9 ¹ Îsa k'ete qeyikê paşda vege-r'îya hate bajarê Xwe*. ² Wê derê şilûşe'tek nivînêda p'aldayî anîne cem. Gava Îsa bawerîya wan dît, gote yê şilûşe't: «Lawa, ser xwe be! Gunêd te hatine baxşandinê».

³ Hingê jî qanûnzana hinek nav xweda fikirîn: «Eva nigê Xwe Xwedêr'a davêje»*. ⁴ Fikirêd wan

* ^{9:1} Li gora Metta 4:13, bajarê Wî Kefernahûm bû.

* ^{9:3} Aha jî tê fe'mkirinê: «Eva k'ifirîya dîke» yan «Eva navê Xwedê bêhurmet dîke».

Îsava e'yan bûn û got: «Hûn çima dilê xweda tiştê xirab difikirin? ⁵ K'îjan r'ih'et tê gotinê: «Gunêd te hatine baxşandinê», yan «R'abe û biger'e»? ⁶ Lê wekî hûn bizanibin ku h'ukumê Kur'ê Mêriv heye li ser dinê guna bibaxşîne», hingê gote yê şilûşe't: «R'abe nivîna xwe hilde, her'e mala xwe!» ⁷ Ew jî r'abû çû mala xwe. ⁸ Gava e'laletê ev yek dît, xofê ew girtin û şikirî dane Xwedê, ku ev h'ukum daye meriva.

Îsa gazî Metta dike

(Marqos 2:13-17; Lûqa 5:27-32)

⁹ Îsa ji wir pêşda çû, yekî ku navê wî Metta bû li cîyê xerc-hildanê r'ûniştî dît û gotê: «Pey Min were». Ew jî r'abû pey Îsa çû.

¹⁰ Gava Îsa mala Mettada ser sifrê r'ûniştibû, gelek xercgir û gunek'arê^d din hatin t'evî Îsa û şagirtêd Wî r'ûniştin. ¹¹ Çaxê fêrisîya ev yek dît, şagirtêd Wî'ra gotin: «Çima Dersdarê we t'evî xercgir û gunek'ara dixwe û vedi-xwe?» ¹² Lê gava Îsa ev yek bihîst wanar'a got: «Saxlem ne h'ewcê h'ekîm in, lê nexweş. ¹³ Her'in me'na van xebera hîn bin: «Ez r'e'mê dixwazim, ne ku qurba-

nê^f». Ez nehatime gazî yêd r'ast kim, lê gazî gunek'ara».

Pirsa r'ojgirtinê

(Marqos 2:18-22; Lûqa 5:33-39)

¹⁴ Hingê şagirtêd Yûh'enna hatine cem Wî û gotinê: «Çima em û fêrisî gelek cara r'ojî digirin, lê şagirtêd Te r'ojî nagirin?» ¹⁵ Îsa gote wan: «Qet dibe ku xwendî-yêd de'watê şînê bikin, h'eta ku ze'va t'evî wan e? Lê r'ojê bên, gava ze'va ji wan bê hildanê, hingê wê r'ojî bigirin.

¹⁶ Kesek pê p'arç'ê nû k'inca kevin p'îne nake, çimkî p'arç'ê k'inca kevinva dirûtî wê zorê li k'inca kevin bike û cîyê qelişî wê hê li ber hev her'e. ¹⁷ Ne jî şerava nû dikine meşkêd kevin. Heger usa be, meşkê bit'eqin, şeravê bir'ije û meşkê jî xirab bin. Lê şerava nû dikine meşkê nû û her du jî têne xweyîkirinê».

Qîzika mirî

û k'ulfeteke nexweş

(Marqos 5:21-43; Lûqa 8:40-56)

¹⁸ Gava Îsa hê ev yeka wanar'a digot, hema hingê serwêrek hat xwe avîte ber nigê Wî û gotê: «Qîza min hêja mirîye. Lê

* ^{9:13} Hosêya 6:6.

were destê xwe dayne ser wê û ewê bijî».

¹⁹ Îsa r'abû t'evî şagirtêd Xwe da pey wî çû. ²⁰ Û va k'ulfeteke nexweş, ku donzdeh salêd wê bûn ser xûnê vebibû, piştêva hat û r'îşiyêd k'incê Îsa k'et. ²¹ Ewê nêta xweda danîbû: «Heger ez t'enê k'incê Wî k'evim, ezê qenc bim». ²² Îsa ser milê Xweva vege'îya ew dît û gotê: «E'vdê! Ser xwe be! Bawerîya te tu qenc kirî». Û wê demê ew k'ulfet qenc bû.

²³ Gava Îsa gihîşte mala serwêr, dîna Xwe dayê, wê qar'e-qar'a e'laletê ye û bilûrvan jî zelûlî lê dixin ²⁴ û gote wan: «Derk'evin! Qîzik nemirîye, lê hênijîye». Wana qerfêf xwe Pê dikirin. ²⁵ Lê gava cime't derxistine derva, Îsa çû hindur' destê wê girt û qîzik r'abû ser xwe. ²⁶ Eva deng-be'sa t'emamîya wî welatîda bela bû.

Îsa du kora qenc dike

²⁷ Gava Îsa ji wir derk'et çû, du merivêd kor dane pey Wî kirine qîr'în û gotin: «Kur'êf Dawid! Me were r'e'mê!»

²⁸ Gava ku gihîştine malê, ew her du kor hatine cem Wî. Îsa ji wan pirsî û got: «Hûn bawer dikin, ku Ez dikarim alî we bi-

kim?» Wana got: «Belê Xudan. ²⁹ Hingê Îsa destê Xwe da ç'e'vêd wan û got: «Li gora bawerîya we wer'a be». ³⁰ Wê demê ç'e'vêd wan vebûn. Îsa h'îşk t'emî li wan kir û got: «Haş ji xwe hebin, ku t'û kes vê yekê neh'ese». ³¹ Lê ew derk'etin, t'emamîya wî welatîda nav û dengê Wî bela kirin.

Îsa lal qenc dike

³² Çaxê ewana derk'etin çûn, hineka cinak'etîkî lal anî cem Îsa. ³³ Gava Ewî cin derxist, yê lal xeber da. E'lalet e'cêbmayî ma û got: «Li Îsraêlê jî tiştêkî aha t'û car neqewimîye». ³⁴ Lê fêrisîya got: «Ew bi h'ukumê serwêrê cina cina derdixe».

Gunê Îsa li cime'tê tê

³⁵ Îsa h'emû gund û bajara dige-r'îya, k'inîştêd wanda hîn fikir, Mizgînîya P'adşatîyê dannasîn fikir û li nav cime'tê h'emû cûr'e nexweşî qenc dikirin. ³⁶ Gava Ewî e'lalet dît, gunê Wî li wan hat, çimkî ewana mîna pezê bê şivan, ber'edayî û belabûyî bûn. ³⁷ Hingê Ewî şagirtêd Xwer'a got: «Nandirûn^f gelek e, lê p'ale hindik in. ³⁸ Awa hîvî ji Xweyê dirûnê bikin, wekî p'ala nandirûna Xwer'a bişîne».

Navêd her donzdeh şandîya^f

(*Marqos 3:13-19; Lûqa 6:12-16*)

10 ¹Îsa her donzdeh şagirt gazî cem Xwe kîrin û h'ukum da wan ku r'uh'êd h'eram derxin, h'emû êş û nexweşîya jî qenc kin. ²Navê her donzdeh şandîya^f ev in: Yê pêşin Şimh'ûn, ku Petrûs tê gotinê û birê wî Endrawis, Aqûbê Zebedî û birê wî Yûh'enna, ³Filîpo û Bertolomeyo, T'ûma û Mettayê xercgir, Aqûbê Halfawo û Tedayo* ⁴Şimh'ûnê welatp'arist^{f*} û Cihûdayê Îsxeryotî^f, ewê ku nemamîya^f Îsa kir.

Şandina her donzdeha

(*Marqos 6:7-13; Lûqa 9:1-6*)

⁵Îsa ev her donzdeh şandin, t'emî li wan kir û got: «Neçine nava necihûya û nek'evine bajarêd Sameryayê^f. ⁶Lê pêşiyê her'ine nav pezêd mala Îsraêlêye undabûyî. ⁷Gava hûn her'in, dannasîn kin û bêjin: «P'adşatîya E'zmananêzîk bûye». ⁸Nexweşa qenc kin, mirîya sax kin, k'otîya paqij kin, cina derxin. We bêheq standîye, bêheq jî bidin. ⁹Li ber piştâ xweda

t'u tiştî hilnedin: Ne zêr', ne zîv, ne sifir, ¹⁰ne tûrik bona r'ê, ne du dest kiras, ne çarix, ne şivdar, çimkî p'ale hêjayî r'isqê xwe ye.

¹¹Çi bajar yan gundê ku hûn bik'evinê, maleke hêja bibînin û li wir bimînin, h'eta ku hûn ji wir diçin. ¹²Gava hûn her'ine malê, silavê bidine wê û bêjin: «E'dilayî vê malêr'a». ¹³Û heger ew mal hêja ye, bira silava we li ser wê be, lê heger ne hêja ye, bira silava we li we vege'ere. ¹⁴Lê k'î ku we qebûl neke û guhdarîya xeberêd we neke, gava ku hûn ji wê malê, yan jî ji wî bajarî derdik'evin, t'oza nigêd xwe dawşînin. ¹⁵Ez r'ast wer'a dibêjim, R'oja^f Axretê h'alê welatê Sodom^f û Gomorayê wê ji ya wî bajarî çêtir be.

Mîna pêz li nav gura

(*Marqos 13:9-13; Lûqa 21:12-17*)

¹⁶Va Ez we dişînim çawa pez nava gura. Îdî mîna me'ra serwaxt bin û mîna kevotka dilsax. ¹⁷Lê h'evza xwe ji meriva bikin, ewê we bibine ber dîwana û k'înîştêd xweda we bidine ber qamçîya. ¹⁸R'ûyê Minda wê we bibine ber welîya^f û p'adşa,

* ^{10:3} Nav hinek destnivîsarada dewsa «Tedayo» «Lêwî^f» heye, yan jî «Lêwî ku Tedayo hate bernavkirinê».

* ^{10:4} Aha jî tê fe'mkirinê: «Şimh'ûnê ji Qananê».

ku hûn ber wan û necihûya şe'de-tîyê bidin. ¹⁹Lê çaxê we bibine ber dîwana, xem nekin ku hûnê çawa yan çi xeber din. Tiştêd ku hûnê xeber din, wê demê wer'a wê bê dayînê. ²⁰Çimkî ne ku hûnê xeber din, lê R'uh'ê Bavê weyî ku nava weda ye wê xeber de.

²¹Bira wê birê xwe bide kuştinê, bavê jî kur'ê xwe û zar' jî wê himberî dê û bavê xwe r'abin û wan bidine kuştinê. ²²Bona navê Min hûnê ber ç'e'vê h'emûya r'eş bin. Lê k'î ku h'eta xilazîyê teyax ke ewê xilaz^f be. ²³Û gava nav vî bajarîda we bizêrînin, bir'evine bajarekî din. Ez r'ast wer'a dibêjim, h'eta hatina Kur'ê Mêriv, hûn h'emû bajarêd Îsraêlê pêr'a nagihînin biger'in.

²⁴Şagirt ji dersdarê xwe ne mestir e û ne jî xulam ji axayê xwe. ²⁵Besî şagirt e, wekî mîna dersdarê xwe be û xulam jî mîna axayê xwe be. Heger malxê malêr'a <Belzebûlf> gotin, hingê neferêd wîr'a wê çi bêjin?

Bizanibin ku tirsax we ji k'ê hebe

(Lûqa 12:2-7)

²⁶Awa îdî t'u car ji meriva netirsin. Tiştêkî dizîva t'une ku

derneyê û ne jî veşartî ku k'îfş nebe. ²⁷Çi ku Ez te'rîyêda wer'a dibêjim, ewî nav r'onayêda bêjin û çi ku hûn guhada dibihên, ser bana bikine dengî. ²⁸Û ji wan netirsin yêd ku bedenê dikujin, lê nikarin r'uh' bikujin. Lê hûn ji Wî bitirsin, Yê ku dikare r'uh' û bedenê ce'nimêda unda ke. ²⁹Ne du ç'ivîk bi diravekî çarqur'ûşê têne firotanê? Lê yek jî ji wan bêyî e'mirê Bavê we nak'eve r'dê. ³⁰Lê çi li we dik'eve, her t'êlekî p'or'êd serê we jimartî ne. ³¹Îdî netirsin. Hûn ji gelek ç'ivîka qîmettir in.

Îqrar' û înk'arkirina' Îsa

(Lûqa 12:8-9)

³²K'î ku Min ber meriva îqrar' ke, Ezê jî wî ber Bavê Xweyî E'zmana îqrar kim. ³³Lê k'î ku Min ber meriva înk'ar' ke, Ezê jî wî ber Bavê Xweyî E'zmana înk'ar kim.

Şûr û e'dilayî

(Lûqa 12:51-53; 14:26-27)

³⁴Nefikirin ku Ez hatime dinê e'dilayîyê bînim. Ez nehatim e'dilayîyê bînim, lê şûr. ³⁵Çimkî Ez hatim kur' ji bavê, qîzê ji dê û bûkê ji xwesîyê biqetînim ³⁶û dijminêd mêriv wê ji mala wî bin.*

* 10:35-36 Mîxa 7:6.

³⁷ Ewê ku bavê xwe yan dîya xwe ji Min ze'ftir h'iz dike, ne hêjayî Min e. Ewê ku kur'ê xwe yan qîza xwe ji Min ze'ftir h'iz dike, ne hêjayî Min e. ³⁸ Ewê ku xaçê^f xwe hîlnade pey Min nayê, ew ne hêjayî Min e. ³⁹ K'î e'mirê xwe biger'e, ewê unda ke, lê k'î e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê bibîne.

Heqstandin

(Marqos 9:41)

⁴⁰ Ewê ku we qebûl dike, Min qebûl dike û ewê ku Min qebûl dike, Yê ku Ez şandime qebûl dike. ⁴¹ Ewê ku p'êxember qebûl dike çawa p'êxember, wê heqê p'êxember bistîne û ewê ku merivekî r'ast qebûl dike çawa merivê r'ast, wê heqê yêd r'ast bistîne. ⁴² Û ewê ku t'ase ava sar jî dide yekî ji van biç'ûka, bona xatirê wê yekê ku ew şagirtê Min e, Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê t'u car heqê xwe unda neke».

Îsa caba pirsra

Yûh'ennayê nixumdar dide

(Lûqa 7:18-35)

11 ¹ Çaxê Îsa t'emîyêd ku dane her donzdeh şagirtêd Xwe

xilaz kirin, ji wî cîyî çû nav bajarêd wan, ku hîn ke û dannasîn ke.

² Gava Yûh'enna kelêda bona şixulêd Mesîh bihîst, çend şagirtêd* xwe şandine cem Wî ³ û jê pirsîn: «Tu Ew î, Yê ku gerekê bihata, yan em hîvîya yekî din bin?» ⁴ Îsa caba wan da û got: «Her'in, çi ku hûn dibînin û dibihên Yûh'ennar'a bêjin. ⁵ Kor dibînin, seqet diger'in, k'otî paqij dibin, ker' dibihên, mirî r'adibin û feqîrar'a jî Mizgînî tê dayîne. ⁶ Û xwezî li wî, ku ji Min p'işk nabe».

⁷ Gava ewana çûn, Îsa bona Yûh'enna e'laletêr'a destpêkir got: «Hûn derk'etine ber'iyê çi bibînin? Qamîşekî^f ku ji bayê dih'eje? ⁸ Yan hûn derk'etin çi bibînin? Merivekî k'incê nazik^f li xwe kirî? Ne ewêd ku k'incê nazik li xwe dikin, ew malêd p'adşada ne? ⁹ Yan hûn derk'etin çi bibînin? P'êxemberekî? Belê ez wer'a dibêjim, ji p'êxemberekî jî mestir e. ¹⁰ Eva ew e, bona k'îjanî nivîsar e: «Va ye Ezê qasidê Xwe pêşîya Teva bişînim. Ewê r'îya Te pêşîya Teva hazir ke»*. ¹¹ Ez r'ast wer'a dibêjim, ji nava ewêd ku ji k'ulfeta dinê k'etine, t'u kes

* 11:2 Nav hinek destnivîsarada dewsa «çend şagirt» «du şagirt» heye.

* 11:10 Malaxî 3:1.

ji Yûh'ennayê nixumdar mestir nebûye. Lê P'adşatîya E'zmanada yê herî biç'ûk ji wî mestir e.

¹²Ji r'ojedê Yûh'ennayê nixumdar h'eta niha P'adşatîya E'zmanada bi zorbetîyê tê h'icûmkirinê û yêd zorbe dikin ku zeffî xwe kin*.

¹³Çimkî h'emû p'êxembera û Qanûnê h'eta Yûh'enna bona P'adşatîya E'zmanada şe'detî dan*.

¹⁴Û heger hûn dixwazin vê yekê qebûl kin, ew e Êlyasê^f ku gerekê bihata*. ¹⁵Guhê k'ê heye bira bibihê.

¹⁶Niha Ez vî nisilî mîna çi bişibînim? Ew mîna wan zar'a ne, yêd ku bazarada r'ûniştî ne, gazî hevalêd xwe dikin ¹⁷û dibêjin: «Me bona we zur'nê xist, hûn ner'eqîsîn û bona we beyt^f gotin, we şîn nekî». ¹⁸Yûh'enna hat, ne dixwar, ne vedixwar û digotin: «Cin wîda heye». ¹⁹Kur'ê Mêriv hat, dixwe û vedixwe, bona Wî dibêjin: «Va Ew yekî pey xwarin û vexwarinê k'etî ye, dostê xercgir û gunek'ara ye». Lê serwaxtî^f bi e'melêd* xwe k'ifş dibe ku ew r'ast e».

Bajarêd nebawer

(Lûqa 10:13-15)

²⁰Hingê Îsa destpêkir li wan bajara hilat, k'îjanada gelek k'eremetêd Wî qewimîbûn, çimkî ew ji gunekirinê veneger'îyan. ²¹«Wey li te Xorazîn! Wey li te Beytsayda! Heger ew k'eremetêd ku nava weda bûn, Sûr û Saydêda bibûna, ewanayê zûva bi k'urx^f û k'oziyê^f t'obe^f bikirana. ²²Lê Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê, h'alê Sûrê û Saydê wê ji h'alê we çêtir be. ²³Û tu Kefernahûm, te t'irê tê h'eta e'zman bilind bî? Lê tê h'eta dîyarê^f mirîya her'î xwarê! Heger ew k'eremetêd ku nav teda qewimîn Sodomêda biqewimîyana, ewê h'eta r'oja îroyîn bima. ²⁴Lê Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê h'alê welatê Sodomê wê ji h'alê te çêtir be».

Werin cem min û hêsa bin

(Lûqa 10:21-22)

²⁵Hingê Îsa got: «Şikir navê Te be Bavo, Xudanê e'rd û e'zman,

* ^{11:12} Aha jî tê fe'mkirinê: «P'adşatîya E'zmanada bi qewatê pêşda diçe û yêd zorbe dest dixin».

* ^{11:13} Aha jî tê fe'mkirinê: «Çimkî h'emû p'êxembera û Qanûnê h'eta Yûh'enna p'êxembertî kirin».

* ^{11:14} Malaxî 4:5.

* ^{11:19} Nav hinek destnivîsarada dewsa «e'mel» «zar'» heye.

ku Te ev tişt ji zana û bîlanaf ve-
şartin û li ber zar'a vekirin. ²⁶ Belê
Bavo, çimkî aha li Te xweş hat.

²⁷ Her tişt ji Bavê Min Minr'a
hatîye dayînê. Kesek Kur' nas
nake pêştirî Bavê û kesek Bavê
nas nake pêştirî Kur' û k'ijana-
r'a ku Kur' bixwaze wanva Bavê
bide naskirinê.

²⁸ Werine cem Min h'emûyêd
westîyayî û bargiran û Ezê r'i-
h'etîyê bidime we. ²⁹ Nîrê Min
hildine ser xwe û ji Min hîn bin,
çimkî Ez şkestî me û dilmilahîm
im û hûnê xwer'a r'ih'etîyê bibî-
nin. ³⁰ Çimkî nîrê Min r'ih'et e
û barê Min sivik e».

Pirsa r'oja^f şemîyê

(Marqos 2:23-28; Lûqa 6:1-5)

12 ¹ Hingê Îsa r'ojeke şemîyê
nava zevîyar'a derbaz bû,
şagirtêd Wî bir'çî bûn û dest-
pêkirin simbilêd genim çinîn
û xwarin. ² Gava fêrisîya ev yek
dît, Wîr'a gotin: «Hela binihêr'e,
şagirtêd Te tiştê necayîzî r'oja^f
şemîyê dikan».

³ Îsa wanar'a got: «We ne-
xwendîye ku Dawid çi kir, gava
ew û yêd pêr'a bir'çî bûn? ⁴ Ne

ew k'ete Xana^f Xwedê û nanê^f
Xwedêr'a dayî xwar, ew nan
ne wîr'a cayîz bû bixwara, ne
jî ewêd t'evî wîr'a, lê t'enê k'a-
hînar'a?*

⁵ Yan jî we Qanûnêda
nexwendîye, ku k'ahîn r'oje^d
şemîyê p'aristgehêda şemîyê
dih'er'imînin û dîsa bê sûc in?
⁶ Lê Ez wer'a dibêjim, ku li vir
Yekî jî p'aristgehê mestir heye.
⁷ Heger we zanibûya me'na vê
xeberê çi ye ku tê gotinê: «Ez r'e'-
mê dixwazim, ne ku qurbanê*»,
hingê weyê yêd bê sûc gunek'ar
nekirana. ⁸ Çimkî Kur'ê Mêriv
Xudanê r'oja şemîyê ye».

Îsa r'oja şemîyê merivê ku destê wî k'îşiyabû qenc dike

(Marqos 3:1-6; Lûqa 6:6-11)

⁹ Îsa ji wir r'abû çû, hate k'i-
nîştan wan. ¹⁰ Merivek li wir hebû,
ku destê wî k'îşiyabû. Hineka
dixwest ku xeyba Îsa bikirana,
ji Wî pirsîn û gotinê: «Cayîz e
ku meriv r'oja şemîyê nexweşa
qenc bikin?»

¹¹ Ewî jî wanar'a got: «Ew ji we
k'î ye, ku pezeke wî hebe û r'oja
şemîyê bik'eve ç'e'lê, wê negire
û dernexe? ¹² Lê însan çiqas ji

* ^{12:4} Qanûna K'ahîntîyê 24:9; P'adşatî I, 21:1-6.

* ^{12:7} Hosêya 6:6.

pêz qîmettir e! Awa r'oja şemîyê qencîkirin cayîz e». ¹³ Hingê wî merivîr'a got: «Destê xwe dirêj ke». Ewî jî dirêj kir û mîna destê din qenc bû. ¹⁴ Lê fêrisî derk'etine derva bona Îsa li hev şewirîn ku çawa Wî bidine kuştinê.

Xulamê Xwedêyî bijartîf

¹⁵ Û gava Îsa pê h'esîya, ji wê derê çû, gelek e'lalet jî pey Wî çû. Ewî h'emû jî qenc kirin ¹⁶ û t'emî da wan ku bona Wî nekine dengî. ¹⁷ Eva aha bû ku ew gotina bi zarê Îşaya p'êxember bê sêrî:

¹⁸ «Va ye xulamê Min, yê ku Min bijartîyêf
û h'izkirîyê Minî ku Min be-
gem kirîye.

Ezê R'uh'ê Xwe daynime ser
Wî
û Ewê mîletar'a heqîyê e'lam
ke.

¹⁹ Ewê ne bik'eve h'ucetê, ne bike qar'e-qar'
û ne jî yekê dengê Wî meyda-
nada bibihê.

²⁰ Ew qamîşê p'erç'îqî hûr nake,
p'ilta diç'irûse vênasîne,
h'eta ku heqîyê bigihîne sêrî.

²¹ Û h'emû mîlet wê gumana xwe
daynime ser navê Wî».*

Îsa û Belzebûl

(Marqos 3:20-30; Lûqa 11:14-23;
12:10)

²² Hingê cinak'etîkî korî lal anîne cem Wî û Ewî ew qenc kir, usa ku ewî hin dît û hin jî xeber da. ²³ Û t'emamîya e'laletê zendegirtî ma û got: «Gelo Ev e kur'ê Dawid?»

²⁴ Lê gava fêrisîya bihîst gotin: «Eva bi h'ukumê serwêrê cina Belzebûl cina derdixe».

²⁵ Lê nêtêd dilê wan Îsava e'yan bûn û wanar'a got: «Her p'adşatîya ku nav wêda t'ifaq' t'unebe wê wêran be û her bajar yan mala ku li nava wêda t'ifaq' t'unebe ew namîne. ²⁶ Heger mî-rêcin xwexa xwe derdixe, ku usa ye nava p'adşatîya wîda bêt'ifaqî heye, îdî p'adşatîya wî wê çawa bimîne? ²⁷ Heger Ez bi h'ukumê Belzebûl cina derdixim, lê yêd ku pey we tîn bi çi derdixin? Wekî usa ye ewê bibine h'akimêd we. ²⁸ Lê heger Ez bi h'ukumê R'uh'ê Xwedê cina derdixim, îdî P'adşatîya Xwedê gihîştîye we. ²⁹ Yan çawa yek dikare bik'eve mala mêrxasekî û hebûka wî t'alan ke, heger pêşîyê wî mêrxasî girênedê?

* ^{12:18-21} Îşaya 42:1-4.

Gava girêda, hingê wê bikaribe mala wî t'alan ke.

³⁰ K'î ku ne t'evî Min e, miqabilî Min e û k'î ku t'evî Min t'op nake, bela dike. ³¹ Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, her gune û gotinêd xirab wê li meriva bêne baxşandinê, lê ewê ku gotineke xirab miqabilî R'uh' bêje, li wî nayê baxşandinê. ³² K'î tiştêkî miqabilî Kur'ê Mêriv bêje, wê bê baxşandinê, lê heger yek hindava R'uh'ê Pîrozda bêje, li wî nayê baxşandinê, ne vê dinê ne jî wê dinê.

Dar û berê wê

(Lûqa 6:43-45)

³³ Heger dar qenc e, berê wê jî qenc e, heger dar xirab e, berê wê jî xirab e, çimkî dar ji berê xwe tê naskirinê. ³⁴ Ç'êjikêd me'ra! Hûn çawa dikarin qenc xeber din, heger hûn xirab in? Çimkî dil çiva t'îjî ye zar jî ewê dibêje. ³⁵ Merivê qenc, ji xizna xweyê qenc qencîyê derdixe, lê merivê xirab, ji xizna xweyê xirab xirabîyê derdixe. ³⁶ Ez wer'a dibêjim, R'oja Axretê meriv bona her xebereke p'ûç' ku xeber didin wê cabdar bin. ³⁷ Çimkî hûnê bi xeberêd

xwe bêsûc bin û bi xeberêd xwe gunek'ar bin».

K'eremetekê

çawa nîşan dixwazin

(Marqos 8:11-12; Lûqa 11:29-32)

³⁸ Hingê hineka ji qanûnzana û fêrisîya Wir'a gotin: «Dersdar! Em dixwazin ku nîşanekê ji Te bibînin». ³⁹ Ewî li wan veger'and û got: «Nisilê xirab û xaliff' nîşanekê dixwaze, lê jê'r'a nîşaneke din nayê dayînê pêştirî nîşana Ûnis' p'êxember. ⁴⁰ Çawa ku Ûnis sê r'oj û sê şeva zikê h'ûtta ma*, Kur'ê Mêriv jî usa wê sê r'oj û sê şeva nava k'û-rayîya e'rdêda bimîne. ⁴¹ Merivêd Nînewayêf wê R'oja Axretê r'abin û vî nisilî neheq kin, çimkî ewana bi dannasîniya Ûnis ji gunekirinê veger'îyan û va Yekî ji Ûnis mestir li vir heye. ⁴² P'adşa Başûrêf* R'oja Axretê wê r'abe vî nisilî neheq ke, çimkî ewa ji serê dinê hat, ku serwaxtîya Silêman bibihê û va ye Yekî ji Silêman mestir li vir heye.

Paşda hatina r'uh'ê h'eram

(Lûqa 11:24-26)

⁴³ Çaxê r'uh'ê h'eram ji mêriv dertê, cîyê bê av diger'e ku r'ih'etîyê

* 12:40 Ûnis 1:17.

* 12:42 P'adşati III, 10:1-13. Ew p'adşa ji Şeba E'rebistanê hate cem Silêman p'adşa.

bibîne. Lê gava nabîne, ⁴⁴ hingê ew dibêje: «Ez vege'ime wê mala xweye ku jê derk'etîme». Gava ew tê, dibîne wê mal vala, paqijkirî û hevdayî ye. ⁴⁵ Hingê diçe h'eft cinêd dine ji xwe xirabtir jî tîne, dik'evine wir dijîn. Û axirîya wî merivî ji pêşîyê xirabtir dibe. Usa jî wê bê serê vî nisilê xirab».

Dê û birayêd Îsa

(*Marqos 3:31-35; Lûqa 8:19-21*)

⁴⁶ Hê Ewî e'laletêr'a xeber dida, va dîya Wî û birayêd Wî li derva sekinîn, dixwestin t'evî Wî xeber dana. ⁴⁷ Yekî jêr'a got: «Va dîya Te û birayêd Te derva ne û dixwazin t'evî Te xeber din». ⁴⁸ Ewî jî li wî vege'and û gotê: «K'î ye dîya Min û k'î ne birayêd Min?» ⁴⁹ Hingê destê Xwe dirêjî şagirtêd Xwe kir û got: «Va ne dê û birayêd Min! ⁵⁰ Çimkî k'î ku xwestina Bavê Minî e'zmana bîne sêrî, ew e birê Min, xûşka Min û dîya Min».

Mesela t'oximr'eşf

(*Marqos 4:1-9; Lûqa 8:4-8*)

13 ¹ Wê r'oje Îsa ji malê derk'et, li devê golê r'ûnişt. ² Û haqas e'lalet hate cem Wî, ku Ew k'erba k'ete qeyikê r'ûnişt û t'emamîya e'laletê devê golê sekinî. ³ Ewî gelek tişt bi mesela ew

hîn kirin û got: «T'oximr'eşf r'abû çû ku t'oxim bir'eşîne. ⁴ Gava dir'eşand, hinek ji wan k'etine devê r'ê, teyrede hatin û ew xwarin. ⁵ Hinekêd din k'etine ser e'rdê kevirî, ku li wir xwelî kêmbû. Ew zû şîn bûn, çimkî telaşê xweliyê ne k'ûr bû. ⁶ Lê çaxê te'v derk'et, ew ç'ilmisîn û çimkî r'awêd wan t'unebûn, h'îşk bûn. ⁷ Hinekêd din k'etine nava stirîya, stirî r'abûn û ew xeniqandin. ⁸ Lê hinekêd din jî k'etine nava e'rdê qenc û ber dan, yê sed, yê şêst û yê sî. ⁹ Guhê k'ê heye bira bibihê!»

Îsa çima bi mesela xeber dide

(*Marqos 4:10-12; Lûqa 8:9-10*)

¹⁰ Wê gavê şagirtêd Wî nêzîk bûnê û gotinê: «Çima bi mesela Tu wanar'a xeber didî?» ¹¹ Ewî li wan vege'and û got: «Wer'a hatîye dayîne ku hûn sur'êd P'adşatîya E'zmana bizanibin, lê wanar'a nehatîye dayîne. ¹² Çimkî k'êr'a ku heye, wê hê lê zêde be û serda bir'ije û k'êr'a ku t'une, çî heye jî wê jê bê standinê. ¹³ Ez bona wê yekê bi mesela wanr'a xeber didim, ku ewana dinihêr'in û nabînin, dibihên, lê guhê xwe nadine ser û fe'm nakin. ¹⁴ Li ser wan p'ê-xembertîya Îşaya tê sêrî ku dibêje:

«Hûnê bibihên û guh bidinê,
lê fe'm nekin,
hûnê binihêr'in û dîna xwe
bidinê, lê nebînin.

- 15 Çimkî eva cime'ta serh'işk e,
bi guha giran dibihên
û ç'e'vêd xwe girtine,
wekî bi ç'e'va nebînin,
bi guha nebihên
û bi h'işk fe'm nekin, veneger'in,
ku Ez wan qenc kim*.

16 Lê xwezî li ç'e'vêd we, ku
dibînin û guhêd we, ku dibihên.

- 17 Ez r'ast wer'a dibêjim, gelek
p'êxember û merivêd r'ast h'izre-
ta dîtina van tişta bûn çî ku hûn
dibînin, lê nedîtin û bibihîstana
çî ku hûn dibihên, lê nebihîstin.

Şirovekirina mesela t'oximr'eş

(Marqos 4:13-20; Lûqa 8:11-15)

18 Niha hûn şirovekirina mesela
t'oximr'eş bibihên. 19 Her kesê ku
xebera P'adşatîyê dibihê û fe'm
nake, yê Xirab* tê t'oximê dilê
wîda çandî dir'evîne. Eva ew in ku
devê r'ê hatine çandinê. 20 Ewêd
li e'rdê kevirî hatine çandinê ew
in, ku çaxê xeberê dibihên, ew zû
bi eşq û şa qebûl dikin. 21 Lê r'aw

ku nava wanda t'unene, dirêj t'aw
nakin. Gava bona xeberê r'astî
tengasîya^f yan zêrandinê tên, ew
zû ji r'ê dik'evin. 22 Ewêd li nava
stirîyada hatine çandinê ew in, ku
xeberê dibihên û xemêd vê din-
yayê û derewêd dewletîyê xeberê
dixeniqînin, ew bê ber dimînin.
23 Lê ewêd li nava e'rdê qencda
hatine çandinê ew in, ku xeberê
dibihên, fe'm dikin û ber didin,
hinek sed, hinek şêst û hinek sî».

Mesela genim û zîwanê

24 Îsa meseleke din jî wanar'a
pêşda anî û got: «P'adşatîya E'z-
mana mîna vê yekê ye: Merivekî
nav e'rdê xweda t'oximê qenc çand.
25 Gava h'emû r'azayî bûn, dijmînê
wî hat û li nav genimda zîwan jî
çand û çû. 26 Gava genim gihîşt
berê xwe da, hingê zîwan jî pêr'a
k'ifş bûn. 27 Xulamêd xweyê e'rdê
nêzîkî wî bûn û gotinê: «Axayê
me! Te nava e'rdê xweda t'oximê
qenc neçand? Lê ev zîwan ji k'u
hatin?» 28 Ewî li wan vege'rand û
got: «Dijminekî ev tişt kirîye». Xu-
lama jî gote wî: «Niha tu qayl î ku
em her'in wan r'akin?» 29 Ewî got:
«Na, nebe çaxê hûn zîwanê r'akin,

* 13:15 Îşaya 6:9-10.

* 13:19 Bi gotineke din: «Mîrêcin».

gênim jî pêr'a derxin. ³⁰ Bihêlin bira her du jî hevr'a bigihîjin h'eta r'oja nandirûnê. R'oja nandirûnê ezê p'alar'a bêjim, pêşîyê zîwanê biçinin, gur'z-gur'z girêdin bona şewatê, lê gênim bikine e'mbara min».

**Du meselêd li ser
P'adşatîya Xwedê:**

(*Marqos 4:30-32; Lûqa 13:18-21*)

³¹ Meseleke din jî wanar'a pêşda anî û got: «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî h'ebeke t'oximê xerdalêf hilda, nav e'rdê xweda çand. ³² Ew ji h'emû t'oxima hûrtir e, lê gava digihîje, ji h'emû p'incar'a mestir dibe û dibe dar, usa ku teyredêd e'zmên tên hêlî-nêd xwe ser ç'iqlêd wê çêdikin».

³³ Îsa meseleke din jî wanar'a got: «P'adşatîya E'zmana mîna hevîrtir'şk^f e, ku k'ulfetekê hilda, nava sê kod* arda stira, h'eta ku h'emû hilat».

Îsa bi mesela xeber dide

(*Marqos 4:33-34*)

³⁴ Îsa ev h'emû tişt bi mesela e'laletêr'a gotin û bê mesele t'u tişt wanar'a nedigot. ³⁵ Ev yek aha

bû, ku ew gotina bi zarê p'êxember bê sêrî:

«Ezê bi mesela wanr'a xeber dim,
tiştêd ji wextê e'firandina dinyayêda veşartî gilî kim»*.

**Şirovekirina mesela
genim û zîwanê**

³⁶ Hingê Îsa e'lalet hişt, hate mal. Şagirtêd Wî hatine cem Wî û gotinê: «Mesela genim û zîwanê mer'a şiroveke». ³⁷ Ewî li wan vege'rand û got: «Ewê ku t'oximê qenc çand, Kur'ê Mêriv e. ³⁸ E'rd dinya ye, t'oximê qenc jî merivêd p'ara P'adşatîyê ne, lê zîwan merivêd p'ara yê Xirab in. ³⁹ Dijminê ku ew çand, mîrêcin e. Nandirûn axirîya dinyayê ye, p'ale jî milyak'et in. ⁴⁰ Ê çawa ku zîwanê t'op dikin dişewitînin, axirîya vê dinyayê jî wê usa be. ⁴¹ Kur'ê Mêriv wê milyak'etêd Xwe bişîne û ewê ji P'adşatîya Wî h'emûyêd ku merîya ji r'ê derdixin û neheqîyê dikin bibijêrin ⁴² û bavêjine k'ûra agir. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana. ⁴³ Hingê merivêd r'ast wê P'adşatîya Bavê xweda mîna

* 13:33 Sê kodêd cihûya dikir qasî 25 kîlograma.

* 13:35 Zebûr 78:2.

te'vê şewq bidin. Guhê k'ê heye bira bibihê!

**Meselêd xizna veşartî
û dur'ê qîmet**

⁴⁴ P'adşatîya E'zmanana mîna vê yekê ye: E'rdekîda xizneke veşartî hebû. Merivek wê dibîne, vedişêre, şabûna diçe h'emû hebûka xwe difiroşe û wî e'rdî dik'ir'e.

⁴⁵ Dîsa P'adşatîya E'zmanana mîna vê yekê ye: Merivekî bazirganî dur'êd r'ind diger'e. ⁴⁶ Gava dur'ekî p'ir' qîmet dibîne, diçe h'emû hebûka xwe difiroşe û wî dur'î dik'ir'e.

Mesela t'or'a avîtî

⁴⁷ Dîsa P'adşatîya E'zmanana mîna vê yekê ye: T'or'ek tê avîtinê nava be'rê û h'emû cûr'e me'sî dik'evinê. ⁴⁸ Gava t'or' t'ijî dibe, dik'işînine devê be'rê û r'ûdinîn me'sîyêd kêr dibijêrin dikine derdana^f, lê yêd bêkêr wêda davêjin. ⁴⁹ Axirîya dinyayê jî wê usa be. Milyak'etê derk'evin xiraba ji nav qenca bibijêrin ⁵⁰ û bavêjine k'ûra agir. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana».

R'astîyêd kevin û nû

⁵¹ Îsa ji wan pirsî: «We ev h'e-mû tişt fe'm kirin?» Wana jêr'a

got: «Belê». ⁵² Ewî jî wanar'a got: «Bona vê yekê her qanûnzaneke ku P'adşatîya E'zmanana hîn bûye, mîna merivekî xweyîmilk' e, ku ji xizna xwe tiştêd kevin û nû derdixe».

**Bajarê Nisretê, li k'u Îsa
mezin bibû, Wî qebûl nake**

(Marqos 6:1-6; Lûqa 4:16-30)

⁵³ Gava Îsa ev mesele xilaz kirin, ji wir çû ⁵⁴ hate cî-misk'enê Xwe, k'inîştana wanda ew hîn dikirin. Ew jî zendegirtî diman û digotin: «Ev serwaxtî û qewata k'eremeta ji k'u gihîştîyê? ⁵⁵ Ne Ev kur'ê necar e? Ne navê dîya Wî Meryem e? Ne Aqûb^f, Ûsiv^f, Şimh'ûn û Cihûda^f birêd Wî ne? ⁵⁶ Ne h'emû xûşkêd Wî cem me ne? Ev h'emû tişt ji k'u gihîştine Wî?» ⁵⁷ Bi vî awayî ew ji Wî çûn, lê Îsa wanar'a got: «P'êxember t'u cîyî ne bêqedir e, pêştîrî mala xwe û cî-misk'enê xweda». ⁵⁸ Ewî li wê derê gelek k'eremet nekirin, çimkî bawerîya wan t'unekûbû.

Kuşîna Yûh'ennayê nixumdar

(Marqos 6:14-29; Lûqa 9:7-9)

14 ¹ Hingê Hêrodesê serwêrê Celîlê bona Îsa bihîst, ² xulamêd xwer'a got: «Eva Yûh'ennayê nixumdar e ji nav mirîya r'abûye. Lema jî pê wî k'eremet têne kirinê».

³Çimkî Hêrodes Yûh'enna gir-tibû girêdabû û avîtibû kelê, r'ûyê Hêrodîya jina Fîlîpoyê birê xweda. ⁴Çimkî Yûh'enna Hêrodesr'a çend cara gotibû: «Ne r'ast e ku tu Hêrodîyayê bistînî». ⁵Û Hêrodes jî dixwest ew bikuşt, lê ji cime'tê ditirsîya, çimkî cime'tê Yûh'enna çawa p'êxember qebûl dikir.

⁶Gava r'oja bûyîna Hêrodes hat, qîza Hêrodîyayê şayîyêda bona wan r'eqîsî û dilê Hêrodes gelekî xweş hat. ⁷Ewî sond xwar û gote qîzikê: «Tu çi bixwazî ezê bidime te». ⁸Qîzik jî ji dîya xwe hatibû şîretkirinê û gotê: «K'a li vir, ser sinîyê serê Yûh'ennayê nixumdar bide min». ⁹P'adşa ber xwe k'et, lê çimkî li ber t'eglîfkiyîya sond xwaribû, e'mir kir ku xwestina wê bê dayînê. ¹⁰Ewî şand kelêda serê Yûh'enna da lêxistinê ¹¹û serê wî li ser sinîyê anîn dane keç'ikê. Keç'ikê jî dîya xwer'a bir. ¹²Hingê şagirtêd wî hatin cinyazê wî hildan û ew defin kirin. Paşê çûn Îsar'a gotin.

Îsa pênc h'ezara t'êr dike

(*Marqos 6:30-44; Lûqa 9:10-17; Yûh'enna 6:1-14*)

¹³Gava Îsa ev yek bihîst, ji wê derê bi qeyikê t'enê çû cîkî xewle. Lê gava e'laletê bihîst, ji bajara peya pey Wî çûn. ¹⁴Çaxê Îsa ji

qeyikê derk'et û e'laleteke giran dît, hingê gunê Wî li wan hat û nexweşêd wan qenc kirin.

¹⁵Berê êvarê şagirtêd Wî hatine cem û gotinê: «Ev der cîkî xikî-xwelî ye, îdî dereng e. Îzina e'laletê bide ku her'ine gunda xwer'a xurek bik'ir'in». ¹⁶Lê Îsa wanar'a got: «Ne h'ewce ye ku ew her'in. Hûn xurek bidine wan». ¹⁷Wana lê vege'and û gotinê: «Li vir pêştirî pênc nan û du me'sîya tişteki meyi mayîn t'une». ¹⁸Ewî wanar'a got: «Wan nan û me'sîya bînine cem Min». ¹⁹Îsa e'mir kir ku e'lalet li ser şînayîyê r'ûnên. Ewî her pênc nan û her du me'sî hildan, berê Xwe e'zmênda kir şikirî da û ew nan kerkirin. Paşê da şagirta, şagirta jî da e'laletê. ²⁰H'emûya jî xwar t'êr bûn û donzdeh sele jî t'ijî hûrikêd bermayî berev kirin. ²¹Ewêd ku xwarin, pêştirî jin û zar'a weke pênc h'ezar mêrî bûn.

Îsa p'îya li ser avêr'a diçe

(*Marqos 6:45-52; Yûh'enna 6:15-21*)

²²Pêr'a-pêr'a Îsa p'êyi ser şagirta kir, ku bik'evine qeyikê û pêşîya Wî derbazî wî berî golê bin, h'eta ku Xwexa e'laletê ver'êke. ²³Çaxê Ewî e'lalet ver'êkir, t'enê r'abû çû serê ç'iyê, ku dua bike. Gava r'o çû

ava, Ew li wira t'enê bû, ²⁴lê qeyik îdi ji devê golê dûr k'etibû û nava pêlada bû, çimkî ba miqabilî wê bû.

²⁵ Qereberbangê Îsa ser golêr'a peya diçû nêzîkî wan dibû. ²⁶ Lê gava şagirta dît ku Ew ser golêr'a peya diçe, bizdîyan û gotine hev: «Ev xeyal' e!» Û wana ji tirsî kire qîr'în. ²⁷ Lê Îsa wê demê deng da wan û got: «Ser xwe bin! Ez im! Netirsîn!» ²⁸ Petrûs lê vege'and û gotê: «Xudan, heger Tu yî, e'mir ke ku ez ser avêr'a bême cem Te». ²⁹ Îsa gotê: «Were!» Petrûs ji qeyikê peya bû, ser avêr'a çû, ku her'e cem Îsa. ³⁰ Lê çaxê ewî bayê qayîm dît tirsîya û îdi wê nuq bûya, kire qîr'în: «Xudan, min xilaz ke!» ³¹ Wê demê Îsa destê Xwe dirêjî wî kir, ew girt û jêr'a got: «Kêmbawero! Çima tu dudilî bûyî?» ³² Çaxê k'etine qeyikê, ba sekinî. ³³ Û ewêd qeyikêda serê xwe li ber Wî danîn û gotinê: «R'astî Tu Kur'ê Xwedê yî».

Îsa Cênîsartêda nexweşa genc dike

(Marqos 6:53-56)

³⁴ Gava ew derbazî wî berî golê bûn, li alîyê Cênîsartêva gihiştine bejêf. ³⁵ Bineliyêd wir

Ew nas kirin, şandin t'emamiya dor-bera, h'emû nexweş anîne cem Wî. ³⁶ Wana hîvî jê dikir ku t'enê r'îşiyêd k'incê Wî k'evin. Û h'emûyêd ku lê dik'etin ji nexweşiyêd xwe qenc dibûn.

R'aw-r'izimêd' kal-bava û xebera Xwedê
(Marqos 7:1-13)

15 ¹Hingê fêrisî û qanûnzane' Orşelîmê hatine cem Îsa û gotinê: ²«Çima şagirtêd Te pey r'aw-r'izimêd' kal û bava naçin? Destneşûştî nan dixwin».

³Ewî li wan vege'and û got: «Lê hûn çima bona r'aw-r'izimêd xwe pey t'emîyê Xwedê naçin? ⁴Çimkî Xwedê got: «Qedirê dê û bavê xwe bigire.* û «Ewê ku gilîkî qolayî dê û bavê xwer'a bêje gerekê bê kuştinê**». ⁵Lê hûn dibêjin: «Ewê ku dîya xwer'a yan bavê xwer'a bêje: Ew alîk'ariya ku gerekê ji min bigihîje te ew Xwedêr'a tê dayîne, ⁶îdi ji wî nak'ave ku ew qedirê dê û bavê xwe bigire». Bi vî awayî bona xatirê r'aw-r'izimêd xwe hûn xebera Xwedê dikine xwelî. ⁷Dur'ûno! Îşaya bona we r'ast p'êxembertî kirîye û gotîye:

* 15:4 Derk'etin 20:12; Qanûna Ducarî 5:16.

** 15:4 Derk'etin 21:17; Qanûna K'ahintiyê 20:9.

- 8 <Eva cime'ta bi zarê xwe qedirê Min digire,
lê dilê wan ji Min dûr e.
9 Badîhewaf Min dih'ebînin,
t'emîyêd meriva çawa qanûnêd
Min cime'tê hîn dikin>».

**Tiştêd ku mêriv
dih'er'imînin**

(Marqos 7:14-23)

10 Hingê Îsa e'lalet gazî cem Xwe kir û gote wan: «Bibihên û fe'm bikin! 11 Ne ku tiştê diçe dêv, ew meriva dih'er'imîne, lê çi ku ji dêv dertê, ew meriva dih'er'imîne».

12 Hingê şagirtêd Wî hatin û gotine Wî: «Tu zanî gava fêrisîya ev xeber bihîst, dilê wan ma?»

13 Ewî li wan vege'and û got: «Her dara ku Bavê Minî E'zmana daneç'ikandîye, wê ji k'okêva bê r'akirinê. 14 Ji wan vege'andin! Ewe kor in û r'êberê kora ne. Heger kor r'êberiyê kora bike, her duyê jî bik'evine ç'e'lê». 15 Petrûs lê vege'and û gotê: «Vê meselê mer'a şiroveke».

16 Îsa got: «Hûn jî hela hê fe'm nakin? 17 Çima hûn fe'm nakin, çi ku diçe dêv, derbazî nav-dil dibe û derdik'eva derva? 18 Lê

ew tiştêd ku ji dêv dertên, ew ji dil dertên û hema ev in ku mêriv dih'er'imînin. 19 Çimkî ji dil fikirêd xirab, kuştin, zinêk'arî, qavî, dizî, derewî, buxdan dertên. 20 Ev in ku meriva dih'er'imînin, lê destneşûştî nanxwarin meriva nah'er'imîne».

Bawerîya k'ulfeta kenanîf

(Marqos 7:24-30)

21 Îsa r'abû ji wê derê çû alîyê Sûr û Saydê. 22 Û va k'ulfeteke kenanîf ji wan dera hat, kire gazî û gote Wî: «Xudan, Kur'ê Dawid, min were r'e'mê. Qîza min cina dik'eva, gelekî cefê dibîne». 23 Lê Ewî caba wê neda. Şagirtêd Wî nêzikî Wî bûn hîvî jê kirin û gotin: «Tiştêkî bêje vê, bira dûrî me k'eva, çimkî pey me k'etîye dike qar'e-qar'». 24 Ewî cab da û got: «Ez t'enê bona pezêd mala Îsraêlêye undabûyî hatime şandinê». 25 Lê ew k'ulfeta hat xwe avîte nigê Wî û gotê: «Xudan, alî min bike!» 26 Ewî li wê vege'and û gotê: «Ev ne r'ast e, wekî nanê ber zar'a hildin û bavêjine ber sa». 27 Ewê jî got: «Belê Xudan, ne se jî wan hûrikêd ku ji sifra xweyê wan dik'evine e'rdê dixwin?» 28 Wî çaxî

* 15:9 Îşaya 29:13.

Îsa lê vege'and û gotê: «E'vdê, bawerîya te mezin e. Bira anegorî xwestina te ter'a be». Hema ji wê demê qîza wê qenc bû.

Qenckirina geleka

²⁹ Îsa ji wir çû ber gola Celîlê, r'abû serê ç'iyê r'ûnişt. ³⁰ E'laleteke giran hate cem Wî, ku t'evî xwe gelek seqet, kor, lal, şilûşe't û nexweşêd mayîn anîbûn û avîtine ber p'iyêd Îsa. Ewî jî ew qenc kirin. ³¹ Gava e'laletê dît ku lala xeber dan, şilûşe't qenc bûn, seqet ger'îyan û ç'e'vê kora vebûn, zendegirtî man û pesinê navê Xwedêyê Îsraêlê dan.

Îsa çar h'ezara t'êr dike

(Marqos 8:1-10)

³² Îsa gazî şagirtêd Xwe kir û got: «Gunê Min vê e'laletê tê. Eva sê r'oje t'evî Min e û tişteki wanî xwarinê t'une. Ez naxwazim wan bir'çî ver'êkim ku r'êva dilê wan xweva her'e». ³³ Şagirtêd Wî jêr'a gotin: «Li vê ber'iyê emê ji k'u haqas nan bînin, wekî evê e'laleta giran t'êr kin?» ³⁴ Îsa wanar'a got: «Çend nanê we hene?» Wana got: «H'eft nan û çend me'sîyêd hûr».

³⁵ Îsa e'mir kir ku e'lalet ser e'rdê r'ûnê. ³⁶ Ewî her h'eft nan û ew me'sî hildan şikirî da û kerkirin. Paşê dane şagirta, şagirta jî dane e'laletê. ³⁷ H'emûya jî t'êr xwar û h'eft zembîl jî t'ijî hûrikêd bermayî berev kirin. ³⁸ Ewêd ku xwarin, pêştirî jin û zar'a, weke çar h'ezar mêrî bûn. ³⁹ Paşê Ewî e'lalet ver'êkir, k'ete qeyikekê û hate sînorê Megedanê.

K'eremetekê çawa nîşan ji e'zmên dixwazin

(Marqos 8:11-13; Lûqa 12:54-56)

16 ¹ Fêrisî û sadûqî hatine cem Wî ku Wî bicêr'ibînin û jê xwestin ku ji e'zmana nîşanekê nîşanî wana ke. ² Ewî li wan vege'and û got: «Gava dibe êvar, hûn dibêjin: «Hewa wê xweş be, çimkî e'zman sor bûye». ³ Lê serê sibehê dibêjin: «Îro hewa wê xweş nibe, çimkî e'zman xumam û sor e». Hûn r'ûyê e'zmên e'nene dikin ku hewayê çawa be, lê nîşanêd zemanê e'nene nakin*. ⁴ Nisilê xirab û xalifî nîşanekê dixwaze, lê jêr'a nîşaneke din nayê dayîne, pêştirî nîşana Ûnis p'êxember». Û Ewî ew hiştin û çû.

* ^{16:3} Nav hinek destnivîsarada ji r'êza 2-a h'eta ya 3-a t'uneye.

**Hevîrtir'şkê fêrisî
û sadûqîya**

(Marqos 8:14-21)

⁵ Gava şagirtêd wî derbazî wî alî bûn, bîr kirin xwer'a nan hildana. ⁶ Îsa wanar'a got: «Miqatî xwe bin, h'evza xwe ji hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya bikin». ⁷ Lê ewana nav hevda xeber didan û digotin: «Nanê me t'une, lema aha dibêje». ⁸ Lê ev yek Îsava e'yan bû û got: «Kêmbawerno! Hûn çima nav hevda xeber didin, ku nanê we t'une? ⁹ Hûn hê fe'm nakin? Nayê bîra we, çawa pênc nana t'êra pênc h'ezar meriva kir û we çend sele bermayî hildan? ¹⁰ Û h'eft nana jî t'êra çar h'ezar meriva kir û we çend zembîl bermayî hildan? ¹¹ Hûn çawa fe'm nakin, wekî Min bona nan wer'a negot? Lê bona wê yekê, ku hûn h'evza xwe ji hevîrtir'şkê fêrisî û sadûqîya bikin».

¹² Şagirta hingê fe'm kir, wekî Ewî bona hevîrtir'şkê nan wanr'a negot, ku h'evza xwe bikin, lê ji hînkirina fêrisî û sadûqîya.

**Petrûs şe'detîyê
li ser Îsa dide**

(Marqos 8:27-30; Lûqa 9:18-21)

¹³ Îsa çû alîyê Qeyserîya Fîlîpoyê û ji şagirtêd Xwe pirsî: «Bi t'exmîna meriva Kur'ê Mêriv k'î ye?» ¹⁴ Wana got: «Hinek dibêjin «Yûh'ennayê nixumdar e», hinekêd din dibêjin «Êlyas e», lê hinekêd mayîn jî dibêjin «Yêremîya ye, yan jî yek ji p'êxembera ye».

¹⁵ Ewî ji wan pirsî: «Lê hûn çî dibêjin? Bi t'exmîna we Ez k'î me?» ¹⁶ Şimh'ûn-Petrûs lê vege'r'and û gotê: «Tu Mesîh î, Kur'ê Xwedêyê sax». ¹⁷ Îsa lê vege'r'and û gotê: «Xwezî li te, Şimh'ûnê kur'ê Yûh'enna*, çimkî xûn û goşt ev yek e'yanî te nekirin, lê Bavê Minî e'zmana. ¹⁸ Ez ter'a dibêjim, ku tu Petrûs* î, awa gotî qeyak î û li ser vî qeyayî Ezê civîna^f Xwe çêkim û qewata mirinê wê pê nikaibe. ¹⁹ Û Ezê k'ilîtêd P'adşatîya E'zmana bidime destê te û çî ku tu li ser e'rdê girêdî, e'zmanada jî wê girêdayî be û çî ku tu li ser e'rdê vekî, e'zmanada jî wê vekirî be».

* ^{16:17} Bi yûnanî xeber bi xeber «kur'ê Yona» nivîsar e. Bi zimanê aramî «Yona» kurtkirina navê «Yûh'enna» û «Ûnis» e.

* ^{16:18} «Petrûs» bi zimanê yûnanî tê fe'mkirinê: «Qeya» yan «kevir».

²⁰ Hingê Îsa t'emî şagirtêd Xwe kir, wekî kesîr'a nebêjin, ku Ew Mesîh e.

**Îsa derheqa cefa
û mirina Xweda dibêje**

(*Marqos 8:31-9:1; Lûqa 9:22-27*)

²¹ Pey wê yekêr'a Îsa destpêkir şagirtêd Xwer'a e'yan kir ku gerekê Ew her'e Orşelîmê, ji aliyê r'ûspîya^f, serekêd k'ahîna û qanûnzanada gelek cefa bik'işîne û bê kuştinê, lê r'oja sisîya ji mirinê r'abe.

²² Lê Petrûs Ew da afikî, lê hilat û gotê: «Dûrî hindava Te, Xudan! Ew tişt t'u car li Te neqewime!»
²³ Îsa ser Petrûsda vege'rya û gotê: «Ji ber ç'e'vê Min betavebe, Cino! Tu bona Min p'işkbûn î, çimkî ew nêt-fikira te ne ji Xwedê ye, lê ji merivayê ye».

²⁴ Hingê Îsa şagirtêd Xwer'a got: «Heger yek dixwaze li pey Min bê, bira xwe înk'ar ke, xaçê xwe hilde û li pey Min bê. ²⁵ Çimkî k'i ku dixwaze e'mirê xwe xilaz ke, ewê unda ke û k'i ku e'mirê xwe bona Min unda ke, ewê bibîne. ²⁶ Çi feyde heger meriv t'emamiya dinyayê qazinc ke, lê e'mirê xwe unda ke? Yan jî meriv çi dikare

ber e'mirê xweva bide? ²⁷ Çimkî Kur'ê Mêriv wê bi r'ûmeta Bavê Xwe t'evî milyak'etêd Xwe bê. Hingê wê anegorî e'melêd her kesî bide wan*. ²⁸ Ez r'ast wer'a dibêjim, hinekêd li vir sekinî he-ne wê mirinê nebînin, h'eta ku Kur'ê Mêriv bi P'adşatîya Xweva tê nebînin».

**Şagirt Îsa nava nûr
û r'ûmetêda dibînin**

(*Marqos 9:2-13; Lûqa 9:28-36*)

17 ¹ Pey şeş r'ojar'a Îsa t'evî Xwe Petrûs, Aqûb û birê wî Yûh'enna hildan û r'akirine ç'iyakî bilind, li wir ew t'enê bûn. ² Hingê r'engê Wî li ber ç'e'vê wan hate guhastinê. R'ûyê Wî mîna te'vê biriqî û k'incêd Wî jî mîna nûrê çîl-qerqaş bûn. ³ Nişkêva Mûsa û Êlyas wanva xuya bûn û t'evî Wî xeber dan. ⁴ Hingê Petrûs Îsar'a got: «Xudan! Çawa r'ind e ku em vir in! Heger Tu bixwazî, ezê sê h'olika li vê derê çêkim, yekê Ter'a, yekê Mûsar'a, yekê jî Êlyasr'a».

⁵ Ewî hê xeber dida, nişkêva e'wrekî r'onayî hat û ser wan kire sî, dengek ji e'wr hat û got: «Ev e Kur'ê Minî delal, ku Ez jê r'azî

* 16:27 Zebûr 62:12.

me. Guhdarîya Wî bikin!»⁶ Gava şagirta ew deng bihîst, dever'ûya çûn û r'isasê ew girtin. ⁷ Lê Îsa nêzîkî wan bû, dest da wan û got: «R'abin, netirsîn». ⁸ Wana jî serê xwe bilind kir û pêştirî Îsa kesek nedîtin.

⁹ Çaxê ji ç'iyê dihatine xwarê, Îsa t'emî da wan û got: «Ew dîtina ku we dît kesî'ra nebêjin, h'eta ku Kur'ê Mêriv ji nav mirîya r'anebe». ¹⁰ Şagirtêd Wî jê pirsîn: «Lê çima qanûnzana dibêjin pêşiyê gerekê Êlyas bê?»^{*} ¹¹ Îsa li wan vege'and û got: «R'ast e, pêşiyê Êlyasê bê û her tiştî wê dîsa bîne cî. ¹² Lê Ez wer'a dibêjim, ku Êlyas hatiye jî, lê ew nas nekirin û çawa ku xwestin, usa serê wî kirin. Wê usa jî serê Kur'ê Mêriv bikin».

¹³ Hingê şagirta fe'm kir, ku bona Yûh'ennayê nixumdar wanar'a got.

**Îsa kur'ikekî cinak'etî
qenc dike**

(Marqos 9:14-29;
Lûqa 9:37-43a)

¹⁴ Çaxê hatine cem e'laletê, merivek nêzîkî Îsa bû, ber çok

da û gotê: ¹⁵ «Xudan, li kur'ê min were r'e'mê! Ew hîvêf dik'eve û gelekî cefa dibîne. Carna dik'eve nava agir û carna jî nava avê. ¹⁶ Min ew anî cem şagirtêd Te, lê wana nikaribû ew qenc kir». ¹⁷ Îsa got: «Nisilê nebawer û xalifi! H'eta k'engê Ezê t'evî we bim? H'eta k'engê Ezê we sebir kim? Ewî bînine vir cem Min». ¹⁸ Îsa lê hilat, cin jê derk'et, kur'ik pê'r'a-pê'r'a qenc bû.

¹⁹ Hingê şagirt t'enê hatine cem Îsa û jê pirsîn: «Me çima nikaribû ew cin derxista?» ²⁰ Îsa gote wan: «Bona kêmbawerîya we. Ez r'ast wer'a dibêjim, heger bawerîya we weke h'ebeke t'oximê xerdalê hebe, hûnê vî ç'iyayîr'a bêjin: «Ji vir derbazî wî alî be!» û wê derbaz be. Û bona we tiştêkî nebûyîne wê t'unebe. ²¹ Lê ev cisinê ha pê tiştêkî din dernayê, pêştirî bi dua û bi r'ojiya»^{*}.

**Îsa dîsa derheqa
mirina xweda dibêje**

(Marqos 9:30-32;
Lûqa 9:43b-45)

²² Gava şagirt Celîlêda civîyan, Îsa wanar'a got: «Kur'ê Mêriv wê

* ^{17:10} Malaxî 4:5.

* ^{17:21} Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 21-ê t'une.

bik'êve destê meriva, ²³ ewê Wî bikujin, lê r'oja sisîya wê r'abe». Û ewana gelekî ber xwe k'etin.

Xercdayîna p'aristgehê

²⁴Çaxê ew hatine Kefernahûmê, xercgirêd duzîvê bona p'aristgehê* hatine cem Petrûs û gotinê: «Dersdarê we xercê duzîvê nade?»

²⁵Ewî got: «Belê». Çaxê Petrûs hate malê, pêşîyê Îsa ji wî pirsî: «Şimh'ûn! Tu çawa t'exmîn dikî? P'adşêd dinyayê xerc yan bac ji k'ê distînin, ji bajarvanêd xwe, yan ji xerîba?» ²⁶Petrûs gotê: «Ji xerîba». Îsa gote wî: «Ku usa ye bajarvan aza ne. ²⁷Lê wekî em van p'işk'f nekin, her'e golê şewkê bavêjê û me'sîyê pêşin ku derdik'êve, bigire devê wî veke û tê nalekî çarzîvê bibînî. Ewî hilde, dewsa Min û xwe bide wan».

K'î ye yê herî mezin?

(Marqos 9:33-37; Lûqa 9:46-48)

18 ¹Wî çaxî şagirt hatine cem Îsa û gotinê: «Li nav P'adşatîya E'zmanada k'î ye yê herî mezin?» ²Îsa zar'okek gazî cem Xwe kir, ew nav wanda da sekinandinê ³û got: «Ez r'ast we-

r'a dibêjim, heger hûn veneger'in û nebîne mîna zar'oka, hûn t'û car nak'evine P'adşatîya E'zmanada. ⁴Awa k'î ku mîna vê zar'okê xwe biç'ûk ke, ew e yê herî mezin P'adşatîya E'zmanada. ⁵Û k'î ku zar'okeke aha bi navê Min qebûl ke, ew Min qebûl dike.

Jir'êderxistin

(Marqos 9:42-48; Lûqa 17:1-2)

⁶Lê k'î ku ji van biç'ûka yekî, yê ku bawerîya xwe Min tîne ji r'ê derxe, wîr'a hê qenc e, wekî beraşek stûyê wîva bê girêdanê û binê be'rêda bixeniqe. ⁷Wey li dinyayê, bona ewêd ku meriva ji r'ê derdixin. Nabe ku ew tişt nebin, lê wey li wî ku meriv bi wî ji r'ê dik'evin.

⁸Heger destê te yan nigê te, te ji r'ê derxe, wî jêke û ji xwe bavêje. Bona te hê qenc e ku tu qop yan seqet bik'evî jîyînê, ne ku du dest yan du nigêd te hebin û bêyî avîtinê nava agirê h'eta-h'etayê. ⁹Û heger ç'e'vê te, te ji r'ê derdixe, wî derxe û bavêje. Bona te hê qenc e ku tu bi ç'e'vekî bik'evî jîyînê, ne ku bi du ç'e'va bêyî avîtinê nava agirê dojê.

* 17:24 Li gora Qanûna Mûsa nalekî «duzîvê» çawa xerc bona p'aristgehê didan (Derk'etin 30:13).

Mesela peza undabûyî

(Lûqa 15:3-7)

10 Haş ji xwe hebin ku hûn ji van biç'ûka yekî bêhurmet nekin, çimkî Ez wer'a dibêjim, ku milyak'etêd wan li e'zmana t'imê r'ûyê Bavê Minî e'zmana dibînin. 11 Kur'ê Mêriv hat ku yê undabûyî biger'e û xilaz ke*. 12 Hûn çawa t'exmîn dikin? Heger sed pezêd merivekî hebin û yek ji wan unda be, ewê nod neha nehêle ç'îya-banîya û neçe ku ya undabûyî biger'e? 13 Lê gava bibîne, ez r'ast wer'a dibêjim, ewê bona wê hê gelekî şa be, ne ku bona nod nehêd dine ku unda nebûne. 14 Usa jî Bavê weyî* e'zmana naxwaze ku ji van biç'ûka yek unda be.

Birê ku gune dike

(Lûqa 17:3)

15 Heger birê te neheqîyê li te* bike, gava tu û ew t'enê ne, wî şîret ke. Heger ewî guhdarîya te kir, îdî te birê xwe qazinc kir. 16 Lê heger guhdarîya te nekir, yekî yan

duduyêd din jî t'evî xwe hilde, wekî: «Bi devê du yan sê şe'da her tişt îzbat be»*. 17 Lê heger ewî guhdarîya wan jî nekir, civînêr'af bêje. Û heger guhdarîya civînê jî nekir, bira ew bona te bibe mîna p'ûtp'arist û xercgira.

18 Ez r'ast wer'a dibêjim, çi ku hûn ser e'rdê girêdin, li e'zmên jî wê girêdayî be û çi ku hûn li ser e'rdê vekin, li e'zmên jî wê vekirî be.

19 Dîsa Ez r'ast wer'a dibêjim, heger dudu ji we li ser e'rdê bi t'ifaq bona tiştêkî dua bikin û bixwazin, Bavê Minî e'zmana wê bide we. 20 Çimkî k'îderê du yan sê meriv bi navê Min bicivin, Ez li wir nava wanda me».

**Mesela bona baxşandin
û nebaxşandinê**

21 Hingê Petrûs nêzîkî Wî bû û gotê: «Xudan. Gava birê min neheqîyê li min bike, gerekê ez çend cara bibaxşînimê, h'eta h'eft cara?» 22 Îsa gote wî: «Ez nabêjime te h'eta h'eft cara, lê h'eta h'eftê cara h'eft*. 23 Çimkî

* 18:11 Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 11-a t'ûne.

* 18:14 Nav hinek destnivîsarada dewsa «we» «Min» heye.

* 18:15 Nav hinek destnivîsarada «li te» t'ûne.

* 18:16 Qanûna Ducarî 19:15.

* 18:22 Aha jî tê fe'mkirinê: «H'eftê û h'eft».

P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: P'adşakî xwest t'evî xulamêd xwe heq-h'esabê xwe r'ast ke. ²⁴ Gava dest bi h'esaba kir, yek anîne cem wî, ku dehe h'ezar telantî* deyndarê wî bû. ²⁵ Lê çimkî nikaribû deynê xwe bida, xweyê wî e'mir kir, ku ew, jina wî, zar'êd wî û h'emû hebûka wî bêne firotanê, ku deynê wî bê dayîne. ²⁶ Hingê xulam dever'ûya çû nigê wî, lava jê kir û got: «Li min sebir ke. Ezê h'emû jî li te vege'rinim». ²⁷ Gunê xweyê wî li wî hat, ew ber'da û deynê wî jî baxşandê.

²⁸ Lê çaxê ew xulam derk'et, r'astî xulam-hevalekî xwe hat ku sed zîvî* deyndarê wî bû, dest kire xeneqê û gotê: «Tu çiqasî deyndarê min î bide!» ²⁹ Hingê hevalê xulam xwe avîte nigê wî, jê lava kir û gotê: «Li min sebir ke. Ezê li te vege'rinim». ³⁰ Lê ewî guh neda wî, çû ew avîte kelê, h'eta ku ew deynê xwe bide. ³¹ Çaxê xulam-hevalêd wîye din ev yek dîtin, gelekî ber xwe k'etin û çûn xweyê xwer'a tiştêd ku qewimîbû

gilî kirin. ³² Hingê axayê wî gazî wî kir û gotê: «Xulamê xirab! Min h'emû deynê te baxşande te, bona wê yekê ku te lava ji min kir. ³³ Lê ji te nedik'et ku tu jî li xulam-hevalê xwe bihatayî r'e'mê çawa ku ez te hatime r'e'mê?» ³⁴ Û axayê wî hêrs k'et, ew da destê zulmdarêd kelê, h'eta ku h'emû deynê xwe vege'rine. ³⁵ Usa jî Bavê Minî E'zmana wê li serê we her yekî bike, heger hûn bi dil nebaşînine birê xwe».

Pirsa jinber'danê

(Marqos 10:1-12)

19 ¹ Çaxê ku Îsa ew xeber ser hevda anîn, ji Celîlê derk'et hate sînorê Cihûstanê, wî alî ç'emê Ûrdunê. ² Gelek e'lalet li pey Wî çûn û Ewî li wê derê ew qenc kirin. ³ Ji fêrisîya hinek nêzîkî Wî bûn û bona cêr'ibandinê jê pirsîn: «Gelo li gora Qanûnê r'ast e, ku bona her me'nîkê mêr jina xwe ber'de?» ⁴ Ewî caba wan da û got: «We ne xwendîye, serê sêrîda E'firandar ew «qisimê mêr û jinêda xuliqandin?»* ⁵ û got:

* 18:24 Qîmetê telantekî heqê p'alekî panzdeh sala zêdetir bû.

* 18:28 Qîmetê zîvekî weke r'ojxebateke p'ala bû.

* 19:4 Destpêbûn 1:27; 5:1-2.

* 19:5 Destpêbûn 2:24.

«Bona vê yekê mêt wê dê û bavê xwe bihêle, xwe li jinê bigire û her du wê bibine bedenek»*. ⁶Awa îdî ew ne dudu ne, lê bedenek in. Bona vê yekê ewêd ku Xwedê kirine yek, bira meriv ji hevdu neqetîne».

⁷Wana jêr'a got: «Lê çima Mûsa t'emî kir, ku mêt k'axaza jinber'danê bide jinê û wê ber'de?»* ⁸Ewî li wan veqer'and û got: «Mûsa ji dest serh'işkîya we îzin da we ku hûn jinêd xwe ber'din. Lê serîda ne usa bû. ⁹Ez wer'a dibêjim, k'î ku bê sebebîya qavîyê jina xwe ber'de û yeke din bistîne, ew zî-nêk'arîyê dike*».

¹⁰Şagirtêd Wî jêr'a gotin: «Heger nav jin û mêrda tişteki aha heye, hê qenc e wekî qet nezewicin». ¹¹Îsa wanr'a got: «Her kesîr'a ev yek dest nade, lê t'enê wanr'a k'îjanar'a hatîye dayînê. ¹²Çimkî nemêr' hene, ku ji zîkmakîyêda usa bûne û nemêr jî hene, ku ji destê meriva bûne nemêr û nemêr jî hene, ku bona P'adşatîya E'zmana wana xwe nemêr kirin. K'êr'a ev yek dest dide, bira usa jî bike».

Îsa dua zar'oka dike

(Marqos 10:13-16;

Lûqa 18:15-17)

¹³Hingê zar'ok anîne cem Îsa, ku destêd Xwe dayne ser wan û dua li wan bike. Lê şagirtêd Wî li yêd danîn hilatin. ¹⁴Îsa got: «Bira ew zar'ok bêne cem Min, pêşîya wan negirin, çimkî P'adşatîya E'zmana p'ara yêd usa ye». ¹⁵Û Îsa destêd Xwe danîne ser wan û ji wir çû.

Xortekî dewletî li jîyîna^f h'eta-h'etayê diger'e

(Marqos 10:17-31;

Lûqa 18:18-30)

¹⁶Hingê yek nêzîkî Wî bû û gotê: «Dersdar! Ez çi qencîyê bikim, wekî jîyîna h'eta-h'etayê war bim?» ¹⁷Ewî jêr'a got: «Tu çima bona qencîyê ji Min dipirsî?»* T'enê Yekî qenc heye. Lê heger tu dixwazî, bik'evî jîyîna h'eta-h'etayê, t'emîyêd Xwedê xwey ke». ¹⁸Ewî ji Îsa pirsî: «K'îjan in?» Îsa gotê: «Nekuje, zî-nêk'arîyê neke, nedize, şe'detîya derew nede,

* ^{19:7} Qanûna Ducarî 24:1-4.

* ^{19:9} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Û k'î ku ya ber'dayî bistîne zî-nêk'arîyê dike».

* ^{19:17} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Tu çima Minr'a qenc dibêjî?»

¹⁹ qedirê dê û bavê xwe bigire* û hevalê xwe weke xwe h'iz bike**».

²⁰ Xort jêr'a got: «Min ev h'emû xweyî kirine. Îdî çi kêmasîya min heye?» ²¹ Îsa gotê: «Heger tu dixwazî k'amil bî, her'e hebûka xwe bifiroşe bide feqîra, hingê xizna te wê li e'zmana hebe. Û pey min were». ²² Gava xort ev xeber bihîstin, ber xwe k'et û çû, çimkî gelek hebûka wî hebû.

²³ Hingê Îsa gote şagirtêd Xwe: «Ez r'ast wer'a dibêjim, dewletîyar'a ze'met e ku bik'evine P'adşatîya^f E'zmana. ²⁴ Ez dîsa wer'a dibêjim, deve wê qula derzîyêr'a hê r'ih'et derbaz be, ne ku dewletî bik'eve P'adşatîya^f Xwedê». ²⁵ Gava şagirta ev yek bihîst, gelekî e'cêbmayî man û gotin: «Îdî k'î dikare xilaz be?» ²⁶ Îsa li wan nihêr'î û got: «Ew tişt ji destê mêriv nayê, lê Xwedê her tiştî dikare bike».

²⁷ Wê gavê Petrûs lê vege'and û gotê: «Awa me h'emû tişt hiştîye û pey te hatine, lê axirîya me wê

çawa be?» ²⁸ Îsa gote wan: «Ez r'ast wer'a dibêjim, gava Kur'ê Mêriv Dinya Nûda li ser t'extê Xweyî r'ûmet r'ûnê, hûnêd ku li pey Min tên, ser donzdeh k'ursîya r'ûnên û dîwana donzdeh qebilêd^f Îsraêlê bikin. ²⁹ Û h'emûyêd ku mala xwe, yan birêd xwe, yan xûşkêd xwe, yan bavê xwe, yan dîya xwe, yan jina xwe*, yan zar'êd xwe, yan e'rdêd xwe bona navê Min hiştine, ewê sed qat bistîne û wê jîyîna h'eta-h'etayê jî war be. ³⁰ Lê gelekêd pêş wê bibine paş û yêd paş wê bibine pêş».

P'alêd r'ezêd^f tirîya û heqê wan

20 ¹ «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: Merivekî xweyîmilk' sibehê zû r'abû, wekî bona r'ezê^f tirîyêd xwe p'ala bigire. ² Ewî p'alar'a r'ojê zîvek qirar kir û ew şandine nava r'ezê xwe. ³ Nêzîkî sih'eta neha* derk'et, hinekêd dine ku bazarêda betal

* ^{19:19} Derk'etin 20:12-16; Qanûna Ducarî 5:16-20.

** ^{19:19} Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

* ^{19:29} Nav gelek destnivîsarêd here qencda «yan jina xwe» t'une.

* ^{20:3} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Sih'eta sisîya». Lê wî çaxî li gora e'detê cihûya sih'eta sisîya bi sih'eta îroyîn sih'eta nehaye sibehê zû ye. Bona cihûya, hingê sih'et derk'etina r'ojêva destpêdibû. Usa jî ev şirovekirin bona r'êza 4-a h'eta 9-a ye.

sekinîbûn dîtin⁴ û gote wan: «Hûn jî her'ine nava r'ezê min û çi heqê we ye, ezê bidime we». Ew jî çûn.
⁵ Dîsa sih'eta donzdeha û sih'eta sisîya derk'et û usa kir. ⁶ Û nêzîkî sih'eta pêncâ derk'et, hinekêd din jî ku betal sekinîbûn dîtin û gote wan: «Çima t'emamîya r'ojê hûn li vir betal sekinîne?» ⁷ Wana jêr'a got: «Kesekî em p'ale negirtin». Ewî wanar'a got: «Hûn jî her'ine nava r'ezê min».

⁸ Gava r'o çû ava, xweyê r'ez wek'îlê mala xwer'a got: «Gazî p'ala ke, heqê wan bidê, ji yêd paşin destpêbike h'eta yêd pêşin». ⁹ Ew p'alêd ku sih'eta pêncâ girtîbûn, hatin û her yekî zîvek stand. ¹⁰ Gava yêd pêşin jî hatin, wana t'irê ewê zêde bistînin. Lê wana jî her yekî zîvek stand. ¹¹ Gava heqê xwe standin, hindava xweyê r'ezda bîna xwe teng kirin û gotin: ¹² «Me t'emamîya giranîya r'ojê û germa wê k'işand, lê evêd paşwextîyê ku hatin sih'etekê jî nexebitîn, te ew himberî me kirin». ¹³ Malxê ji wan yekîr'a got: «Heval! Ez neheqîyê li te nakim. Tu minr'a zîvekî qayl nebûyî?» ¹⁴ Heqê xwe bistîne û her'e. Ez

dixwazim çawa ku min da te, usa jî bidime evê paşin. ¹⁵ Yan îzina min li ser malê min t'une, çi ku ez bixwazim wê jî bikim? Yan tu h'evsûdîyê dikî, ku ez mer'd im?»

¹⁶ Bi vî awayî yêd paş wê bibine pêş û yêd pêş wê bibine paş*».

Îsa cara sisîya derheqa mirina xweda dibêje

(*Marqos 10:32-34;*

Lûqa 18:31-34)

¹⁷ Çaxê Îsa hildik'işîya Orşelîmê, t'enê her donzdeh şagirtêd Xwe t'evî Xwe birin û r'êda gote wan: ¹⁸ «Bibihên! Em hevraz diçine Orşelîmê. Kur'ê Mêriv wê bik'eve destê serekêd k'ahîna û qanûnzana. Ewê jêr'a kuştinê derxin ¹⁹ û Wî bidine destê necihûya, wekî qerfê xwe li Wî bikin, bidin ber qamçîya û xaç^f kin. Lê r'oja sisîya Ewê ji mirinê r'abe».

Xwestina dîya kur'êd Zebedî

(*Marqos 10:35-45)*

²⁰ Hingê dîya kur'êd Zebedî t'evî her du kur'êd xwe hate cem Îsa, xwe avîte nigê Wî tiştek jê dixwest. ²¹ Îsa jê pîrsî: «Tu çi dixwazî?» Ewê gote Wî: «Bêje, ku ev her

* 20:16 Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Çimkî gazîkirî gelek in, lê bi-jartî hindik in».

du kur'êd min li nav P'adşatîya Teda, yek li milê Teyî r'astê, yê din jî li milê Teyî ç'epê r'ûnê». ²² Lê Îsa li wan vege'and û got: «Hûn nizanin çi dixwazin. Gelo hûn dikarin ji wê k'asê vexwin, ya ku Ezê vexwim?» Wana gote Wî: «Belê, em dikarin». ²³ Ewî wanar'a got: «R'ast e hûnê wê k'asa Min vexwin, lê îzina li milê Minî ç'ep û r'astê r'ûniştinê ne destê Minda ye. Ew cî bona wan in, k'îjanar'a alîyê Bavê Minda hatine hazirkirinê».

²⁴ Gava her dehe şagirtêd din ev yek bihîst, dilê wan ji her du bira ma. ²⁵ Lê Îsa ew gazî cem xwe kirin û got: «Hûn zanin ku mîrêd mileta serdestîyê wan dikin û giregirêd wan h'ukumî ser wan dikin. ²⁶ Lê nava weda gerekê usa nîbe. K'î ku nava weda dixwaze bibe yê mezin, gerekê bibe berdestîyê we. ²⁷ Û k'î ku nava weda dixwaze bibe pêş, gerekê bibe xulamê we, ²⁸ çawa ku Kur'ê Mêriv nehatîye ku jê-r'a berdestîyê bikin, lê wekî Ew Xwexa berdestîyê bike û e'mirê Xwe bide, ku geleka bik'ir'e».

Îsa du kora qenc dike

(Marqos 10:46-52;

Lûqa 18:35-43)

²⁹ Gava ewana ji Erîhayê derk'e-tin, e'laleteke giran da pey Wî çû. ³⁰ Va du kor ser wê r'ê r'ûniştibûn. Gava bihîstin ku Îsa derbaz dibe, kirine qîr'in û gotinê: «Xudan*, Kur'ê Dawid, li me were r'e'mê». ³¹ E'laletê li wan hilat, ku dengê xwe bibir'in, lê wana hê kire qîr'in û gotinê: «Xudan, Kur'ê Dawid, me were r'e'mê!» ³² Îsa sekinî, gazî wan kir û got: «Hûn çi ji Min dixwazin ku Ez bona we bikim?» ³³ Wana jêr'a got: «Xudan, bira ç'e'vêd me vebin». ³⁴ Gunê Îsa li wan hat û dest danî ser ç'e'vêd wan. Destxweda ç'e'vêd wan dîtin, dane pey Îsa çûn.

Îsa bi r'ûmet dik'eve Orşelîmê

(Marqos 11:1-11; Lûqa 19:28-38;

Yûh'enna 12:12-19)

21 ¹ Gava ew nêzîkî Orşelîmê bûn, hatine gundê Beyt-facê, ç'îyayêf Zeyt'ûnê. Hingê Îsa du şagirtêd Xwe şandin ² û wanar'a

* ^{20:22} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Yan bi wê nixumandinê bêne nixumandinê, ku Ezê bême nixumandinê?»

* ^{20:30} Nav hinek destnivîsarada «Xudan» t'une.

got: «Her'ine wî gundê pêşberî xwe û hûnê k'ereke girêdayî ce'şik ber bibînin. Wan k'era vekin bînine cem Min. ³Heger yek wer'a tişteki bêje, hûn bêjin: «Xudan'r'a lazim in» û ewê zû wan bişîne».

⁴Eva usa qewimî, ku ew gotina bi zarê p'êxember bê sêrî:

⁵ «Bêjine bajarê Sîyonê:
«Va P'adşê te tê cem te,
berbihêr, li k'erê
û ce'şika k'erê sîyarbûyî*».

⁶Şagirt çûn û çawa ku Îsa t'emî dabû wan usa kirin. ⁷K'er û ce'şik anîn, k'incêd xwe avîtine ser wan û Ew li wan sîyar bû. ⁸E'laleteke giran k'incêd xwe ser r'ê r'adixistin, hineka jî ç'iqlê dara dibir'in û ser r'ê r'adixistin. ⁹E'laleta ku li pêşîya Wî û li pey Wî diçû, dikire qîr'in û digot: «Hosanna^f Kur'ê Dawidr'a! Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê!» Hosanna Yê Herî Jorinr'a!**»

¹⁰Gava Îsa k'ete Orşelîmê, t'e-mamîya bajêr h'ejîya û pirsîn: «Ev

k'î ye?» ¹¹E'laletê got: «Eva Îsayê P'êxember e, ji Nisreta Celîlê».

Îsa p'aristgehêda

(Marqos 11:15-19; Lûqa

19:45-48; Yûh'enna 2:13-22)

¹²Îsa k'ete p'aristgehê û h'e-mûyêd ku p'aristgehêda t'ucaretî^f dikirin derxistin. T'extêd p'ere-guhêr'a û k'ursîyêd kevotkfiroşa welger'andin ¹³û gote wan: «Nivî-sar e: «Mala Min mala dua wê bê h'esabê*», lê we ew kirîye «şkefta qaçaxa!»**»

¹⁴Li wir p'aristgehêda kor û seqet hatine cem Wî û Ewî ew qenc kirin. ¹⁵Lê gava ku serekêd k'ahîna û qanûnzana ew k'eremetêd ku Îsa kirin dîtin û usa jî ew zar'êd ku p'aristgehêda dikirine qîr'in û digotin: «Hosanna Kur'ê Dawidr'a!» hêrs k'etin ¹⁶û gotine Wî: «Tu dibihêyî ev çi dibêjin?» Îsa wanar'a got: «Belê. We qet nexwendîye ku: «Te bi zarêd t'ifal û dergûşa pesindayîn anî sêrî?»*»

* ^{21:5} Zekerîya 9:9; Îşaya 62:11.

* ^{21:9} Zebûr 118:25-26.

** ^{21:9} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «Hosanna bilindayîyêda». «Bilindayî» be'sa cîyê Xwedê dike.

* ^{21:13} Îşaya 56:7.

** ^{21:13} Yêremîya 7:11.

* ^{21:16} Zebûr 8:2.

¹⁷ Û Ewî ew li wir hiştin, ji bajêr derk'et, çû Beytanyayê û şev li wir ma.

Dara hêjîrêye h'îşkûyî

(*Marqos 11:12-14, 20-24*)

¹⁸ Sibehê zû, çaxê Ew vege-
r'îya bajêr, bir'çî bû. ¹⁹ Ser r'ê
dareke hêjîrê dît, nêzîkî wê bû,
lê pêştirî belga^f tiştêkî din pêva
nedît û darêr'a got: «Ji vir şûnda
tu h'eta-h'etayê ber nedî!» Û dar
pêr'a-pêr'a h'îşk bû.

²⁰ Gava şagirta ev yek dît, zende-
girtî man û gotin: «Çawa ev dara
hêjîrê pêr'a-pêr'a h'îşk bû?» ²¹ Îsa
caba wan da û got: «Ez r'ast wer'a
dibêjim, heger bawerîya we hebe
û dudilî nebin, hûnê ne t'enê çî
ku hate serê vê dara hêjîrê bikin,
lê heger hûn vî ç'iyayîr'a jî bêjin:
«R'abe xwe bavêje be'rê», wê bibe.
²² Heger bawerîya we hebe, hûn
çî ku nava duada bixwazin, hûnê
bistînin».

Pirsa derheqa h'ukumê Îsada

(*Marqos 11:27-33; Lûqa 20:1-8*)

²³ Gava Ew hate p'aristgehê û
cime't hîn kir, serekêd k'ahîna
û r'ûspîyêd cime'tê hatine cem
Wî û gotinê: «Tu bi çî h'ukumî
van kira dikî? Û k'ê ev h'ukum
daye Te?» ²⁴ Îsa li wan vege'and

û got: «Ezê jî tiştêkî ji we bipir-
sim. Heger we caba Min da, Ezê
jî wer'a bêjim Ez bi çî h'ukumî
van kira dikim. ²⁵ H'ukumê ni-
xumandina Yûh'enna ji k'u bû,
ji e'zmên bû, yan ji meriva bû?»

Ewana nav hevda şêwirîn û gotin:
«Heger em bêjin: «Ji e'zmên bû»,
Ewê mer'a bêje: «Lê we çima ew
bawer nekir?» ²⁶ Lê heger em bê-
jin: «Ji meriva bû», em jî e'laletê
ditirsin, çimkî h'emûya qebûl
dikir ku Yûh'enna p'êxember
bû». ²⁷ Wana caba Îsa da û gotin:
«Em nizanin». Ewî wanr'a got:
«Ez jî wer'a nabêjim ku Ez bi çî
h'ukumî van kira dikim.

Mesela du kur'a

²⁸ Hûn çawa t'exmîn dikin?
Du kur'êd merivekî hebûn. Ewî
kur'ê xweyî mezinr'a got: «Lawo!
Îro her'e nav r'ez, şixul bike».
²⁹ Ewî lê vege'and û got: «Ez
naçim», lê paşê p'oşman bû û
çû. ³⁰ Hingê bav çû cem yê din
ewî jî aha got: «Belê, ezê her'im
bavo», lê neçû. ³¹ Niha ji van her
du kur'a k'îjanî gur'a^f bavê xwe
kir?» Wana gote Wî: «Yê mezin».
Îsa jî gote wan: «Ez r'ast wer'a
dibêjim, ku xerçgir û ç'e^fvder^f
wê berî we bik'evine P'adşatîya
Xwedê. ³² Çimkî Yûh'enna hat ku

r'îya r'astîyê nîşanî we ke, we ew bawer nekir, lê xercgir û ç'e'v-dera ew bawer kirin. We ev tişt dît jî, lê dîsa hûn li xwe mukur'nehatin, ku we ew bawer bikira.

Mesela r'ezê tirîya û r'ezvana

(Marqos 12:1-12; Lûqa 20:9-19)

³³ Meseleke din jî bibihên. Merivekî xweyîmilk' hebû, r'ezê tirîya danî, dora wê sûr kir h'ew-zekî tirîh'incir'andinê têda k'ola, hêlaneke nobedara çêkir û ew bi k'irê da r'ezvana, çû welatekî din.

³⁴ Gava wextê berdayîne nêzik bû, ewî xulamêd xwe şandine cem r'ezvana, wekî ji berê r'ezê wî jêr'a bînin. ³⁵ R'ezvana xulamêd wî girtin, yek k'utan, yê din kuştin û yekî din jî dane ber kevira.

³⁶ Ewî xulamne din şandin, ji yêd pêşin gelectir û wana usa jî anîne serê wan. ³⁷ Axirîyê, kur'ê xwe şande cem wan û got: <Hilbet wê ji kur'ê min şerm bikin>.

³⁸ Lê gava r'ezvan ç'e'v kur'ê wî k'etin, hevr'a gotin: <Ev warê wî ye. Werin em vî bikujin û bibine xweyê mîrat'a'f'wî>. ³⁹ Û ew girtin jî r'ez derxistine der û kuştin.

⁴⁰ Lê gava xweyê r'ez bê, wê çi

serê wan r'ezvana bike?» ⁴¹ Gotine Wî: «Wê qir'a wan neheqa bîne û r'ez bide r'ezvanêd usa, yêd ku wê wextda berê r'ezê wî bidinê».

⁴² Îsa gote wan: «We nivîsarêda qet nexwendîye?

<Ew kevirê ku hosta t'exsîr' kir, ew bû serê e'nîşkêf.

Ev yek ji alîyê Xudanda qewimî û li ber ç'e'vê me h'eyr-h'ujmek'ar e!>*

⁴³ Bona vê yekê Ez wer'a dibêjim, ku P'adşatîya Xwedê wê ji we bê standinê û miletekî usar'a bê dayîne, wekî bona Wî ber bîne.

⁴⁴ K'î ku bik'eve ser vî kevirî, wê hûrdexweşî be û ew kevir bik'e-ve ser k'ê, wê wî bih'incir'îne»*.

⁴⁵ Gava serekêd k'ahîna û fêrisîya meselêd Wî bihîstin, fe'm kirin ku Ew bona wan dibêje. ⁴⁶ Kirin ku Wî bigirin, lê ji e'laletê tirsîyan, çimkî Ew weke p'êxemberekî qebûl dikirin.

Mesela de'watê

(Lûqa 14:15-24)

22 ¹ Dîsa Îsa bi mesela wanar'a xeber da û got: ² «P'adşatîya E'zmana mîna vê yekê ye: P'adşakî de'wata kur'ê xwe kir.

* ^{21:42} Zebûr 118:22-23.

* ^{21:44} Nav hinek destnivîsarada r'êza 44-a t'une.

³ Ewî xulamêd xwe şandin ku gazî xwendîyêd de'watê kin, lê wana nexwestin bên. ⁴ Xulamne din şandin û got: «Xwendîyar'a bêjin: Min canega û h'eywanêd xweye dermalikirî serjêkirine û nanê xwe hazir kirîye, her tişt hazir e. Werine de'watê!» ⁵ Lê wana pişt guhê xweva avît, yek çû e'rdê xwe û yê din t'ucaretîya^f xwe. ⁶ Yêd mayîn jî xulamêd wî girtin, k'utan û kuştin. ⁷ Çaxê p'adşê bihîst, hêrs k'et, ordîya xwe şand qir'a ewêd ku xulam kuştin anî û bajarê wan şewitand. ⁸ Hingê gote xulamêd xwe: «De'wat hazir e, lê xwendî ne hêja bûn. ⁹ R'a-bin her'ine serê r'îya û hûn k'ê ku bibînin, t'eglîfî de'watê kin». ¹⁰ Ê ew xulam derk'etine serê r'îya, k'î ku dîtin, qenc û xirab, t'ev civandin û mala de'watê bi xwendîyava t'ijî bû.

¹¹ Lê gava p'adşa çû hindur' ku xwendîya bibîne, merivek li wir dît ku k'incê de'watê lê t'unebû ¹² û gote wî: «Heval! Tu çawa bê k'incê de'watê k'etî vir?» Ewî deng nekir. ¹³ Wê gavê p'adşê berdestîyar'a got: «Dest û p'îyê wî girêdin, bigirin bavêjine te'rîya derva. Li wir wê bibe qîr'în û ç'irke-ç'irka dirana».

¹⁴ Awa gazîkirî gelek in, lê bijartî hindik in».

Pirsa xerçdayîn û nedayînê

(Marqos 12:13-17;

Lûqa 20:20-26)

¹⁵ Hingê fêrisî çûn şewirîn, ku Wî çawa bi xebera bigirin. ¹⁶ Wana şagirtêd xwe t'evî piştgirêd Hê-rodos şandine cem Wî û gotinê: «Dersdar! Em zanin ku Tu yekî r'ast î û r'îya Xwedê r'ast hîn dikî. Minetê ji kesî nagirî, çimkî nav merivada firqîyê danaynî. ¹⁷ Niha bêje me, Tu çawa t'exmîn dikî? Gelo r'ast e ku em xerc bidine Qeyser^f yan na?»

¹⁸ Îsa qelpîya wan zanibû û got: «Çima hûn Min dicêr'ibînin, dur'ûno? ¹⁹ P'erê xerçdayînê nîşanî Min kin». Ê wana zîvek Wîr'a anî. ²⁰ Îsa ji wan pirsî: «Ev navê nivîsar û sifet^f yê k'ê ye?» ²¹ Wana got: «Yêd Qeyser in». Hingê gote wan: «Awa çi ku yêd Qeyser in bidine Qeyser û çi yêd Xwedê ne bidine Xwedê». ²² Gava wan bihîst zendegirtî man, Ew hiştin û çûn.

Pirsa r'abûna mirîya

(Marqos 12:18-27;

Lûqa 20:27-40)

²³ Sadûqî^f, ku dibêjin r'abûna mirîya t'une, wê r'ojê hineke ji wan hatine cem Îsa jê pirsîn ²⁴ û

gotinê: «Dersdar! Mûsa got: «Heger yek bêzur'et bimire, bira birê wî jina wî bistîne û warê birê xwe şîn ke»*. ²⁵ Awa h'eft bira li cem me hebûn. Birê mezin zewicî, bêzur'et mir, jina wî birê wîr'a ma. ²⁶ Usa jî hate serê birê duda û yê sisîya, xulese hate serê her h'efta jî. ²⁷ Li pey h'emûyar'a ew jina jî mir. ²⁸ De îjar wê R'ojaf R'abûna mirîya ew k'ulfetê bibê jina k'îjanî ji wan her h'efta? Çimkî h'emûya jî ew standibû».

²⁹ Îsa li wan veger'and û got: «Hûn xalifî ne, çimkî ne nivîsara zanin, ne jî qewata Xwedê. ³⁰ R'oja R'abûna mirîya ne wê bizewicin, ne jî mên kin, lê ewê mîna milyak'etêd e'zmên* bin. ³¹ Lê derheqa r'abûna mirîyada, çima we ew xebera ku Xwedê wer'a gotibû nexwendîye? ³² «Ez Xwedêyê Birahîm, Xwedêyê Îshaq û Xwedêyê Aqûb im»*. Xwedê ne Xwedêyê mirîya ye, lê Xwedêyê zêndîya ye».

³³ Gava e'laletê ev tişt bihîstin, ser hînkirina Wî zendegirtî man.

T'emîya ser t'emîyar'a

(Marqos 12:28-34;

Lûqa 10:25-28)

³⁴ Lê gava fêrisîya bihîst ku Îsa sadûqî dengbir'î kirin, h'emû li cîkî civîyan. ³⁵ Hingê ji wan qanûnzana yekî pirs da Îsa ku Wî bicêr'ibîne û gotê: ³⁶ «Dersdar. Qanûnêda k'îjan e t'emîya here mezin?» ³⁷ Îsa gote wî: ««Xudan Xwedêyê xwe h'iz bike bi t'emamîya dilê xwe, bi t'emamîya canîya xwe û bi t'emamîya h'işê xwe»*. ³⁸ Ev e t'emîya pêşin û here mezin. ³⁹ Û ya duda jî mîna vê ye: «Hevalê xwe weke xwe h'iz bike»*. ⁴⁰ Ji van her du t'emîyava h'emû nivîsarêd p'êxembera û Qanûnê girêdayî ne».

Mesîh kur'ê k'ê ye?

(Marqos 12:35-37;

Lûqa 20:41-44)

⁴¹ Gava fêrisî civîyan, Îsa ji wan pirsî ⁴² û got: «Hûn bona Mesîh çî difikirin, t'exmîna we Ew kur'ê k'ê ye?» Jêr'a gotin: «Kur'ê Dawid e».

* 22:24 Qanûna Ducarî 25:5.

* 22:30 Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Milyak'etêd Xwedê».

* 22:32 Derk'etin 3:6.

* 22:37 Qanûna Ducarî 6:5.

* 22:39 Qanûna K'ahîntîyê 19:18.

⁴³Îsa gote wan: «Lê çawa Dawid Wî pê R'uh' Xudanê xwe h'esab dike? Çimkî wî got:

⁴⁴ «Xudan gote Xudanê min: Li milê Minî r'astê r'ûnê, h'eta ku Ez dijminêd Te bikime binê p'îyêd Te»*.

⁴⁵Heger Dawid Wî «Xudan» h'esab dike, Ew çawa dibe kur'ê wî?» ⁴⁶Û kesekî nikaribû caba Wî bida û li pey wê r'ojêr'a kesekî newêribû pîrsek jê bikira.

H'evza xwe ji qanûnzan û fêrisîya bikin

(Marqos 12:38-40; Lûqa 11:37-52; 20:45-47)

23 ¹Hingê Îsa e'lalet û şa-girtêd Xwer'a xeber da û got: ²«Qanûnzan û fêrisî li ser k'ursîya Mûsa r'ûniştine. ³Îdî ewana çi wer'a bêjin xwey kin û biqedînin, lê mîna wan nekin,

çimkî ewana dibêjin, lê nakin.

⁴Barêd giran û ze'met girêdidin, datînine ser milêd meriva, lê ew xwexa naxwazin t'îlîya xwe jî bidinê. ⁵Ew her tiştî dikin, ku ber meriva bêne k'îfşê. K'îsikêd mezin li mil û e'nîyêd xweva girêdidin* û r'îşîyêd k'încêd xwe dirêj dikin**.

⁶Şayîyada herema^f jorin h'iz dikin, k'inîştada jî k'ursîyêd pêşin, ⁷bazarada silavê bidine wan û meriv jî wanr'a «mamosta*» bêjin. ⁸Lê bira wer'a nebêjin: «Mamosta», çimkî dersdarê we yek e* û hûn h'emû jî bira ne. ⁹Li ser dinê hûn t'u kesîr'a nebêjin: «Bavo», çimkî Bavê we yek e, ku e'zmanaya.

¹⁰Ne jî wer'a bêjin: «R'êber», çimkî R'êberê we yek e, ew Mesîh e.

¹¹Bira nava weda yê herî mezin bibe berdestîyê we. ¹²K'î ku xwe bilind ke, ewê nimiz be, lê k'î ku xwe nimiz ke, ewê bilind be.

* ^{22:44} Zebûr 110:1.

* ^{23:5} Çawa ku Qanûna Ducarî 6:8-da nivîsar e, cihûya k'îsikêd mil û e'nîyêd xweda nivîsarêd sereke t' emîyêd Xwedêye ji Peymana^f Kevin xwey dikirin. Ev in ew nivîsarêd ji k'itêbêd Mûsa ku gelekî dikirine k'îsika: Derk'etin 13:1-10; 13:11-16; Qanûna Ducarî 6:4-9; 11:13-21.

** ^{23:5} «R'îşîyêd k'încêd xwe dirêj dikin», wekî bidine k'îfşê, ku ew ji alîyê Xwedêda Xwedêr'a dayî û amin in (Jimar 15:37-41; Qanûna Ducarî 22:12).

* ^{23:7} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'abbî». «R'abbî» bi zimanê aramî^f tê fe'mkirinê: «Dersdar».

* ^{23:8} Nav hinek destnivîsarada ev jî heye: «Ew Mesîh e».

Wey li dur'ûya

¹³ Lê wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn derê P'ad-satîya E'zmane li ber meriva dadidin. Ne hûn dik'evinê û ne jî dihêlin ewêd ku dixwazin bi-k'evinê. ¹⁴ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Alîkîva hûn malêd jinebîya h'ûfî xwe dikin, alîyê dinva jî bi dur'ûtî duayê xwe dirêj dikin. Bona vê yekê dîwana we wê hê giran be*. ¹⁵ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn be'r û bejê li hev didin, ku yekî nebawer bînin ser r'îya xwe. Gava meremê we dibe, hûn ewî ji xwe du cara zêdetir dikine p'ara ce'nimê. ¹⁶ Wey li we r'êberêd kor, hûn dibêjin: «K'î ku bi p'aristgehê sond dixwe, ne tiştêk e. Lê k'î ku bi zêr'ê li nav p'aristgehê sond dixwe, dibe deyndar». ¹⁷ Hey bêh'îş û korno! K'îjan mezin e, zêr' yan p'aristgeh, ku zêr' h'elal' dike? ¹⁸ Usa jî hûn dibêjin: «K'î ku bi gorîgehê sond dixwe ne tiştêk e, lê k'î ku bi h'edîya li ser gorîgehê sond dixwe, dibe deyndar». ¹⁹ Hey

korno!* K'îjan e mezin? H'edî yan gorîgeh, ku h'edîyê h'elal dike? ²⁰ Awa k'î ku bi gorîgehê sond dixwe, ew hin bi wê sond dixwe, hin jî bi h'emû tiştêd ku ser wê hene sond dixwe. ²¹ K'î ku bi p'aristgehê sond dixwe, ew hin bi wê sond dixwe, hin jî bi Yê ku wêda dijî sond dixwe. ²² Û k'î ku bi e'zmên sond dixwe, ew hin bi t'extê Xwedê sond dixwe, hin jî bi Yê ku li ser R'ûniştîye sond dixwe. ²³ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn dehekê^f pûngê^f, anîsoyê^f û k'êmunê^f didin, lê tiştêd Qanûnêye pêş, awa gotî heqîyê, r'e'mê û bawerîyê davê-jine pişt guhê xwe. We gerekê ev yek bikirana û dest ji yêd mayîn nek'îşanda. ²⁴ R'êberêd kor! Hûn k'ermêşa diparzinin, lê deva da-diqrtînin! ²⁵ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn t'as û fîncana r'ûyê dervava paqij dikin, lê hindur'va t'ijî timayî û ç'e'v-bir'çîyî ne*. ²⁶ Fêrisîyê kor! Pêşîyê hindur'ê fîncan û t'asê paqij ke, wekî li derva jî paqij be. ²⁷ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno!

* ^{23:14} Nav destnivîsarêd here qencda r'êza 14-a t'ûne.

* ^{23:19} Nav hinek destnivîsarada aha ye: «Hey bêh'îş û korno».

* ^{23:25} Aha jî tê fe'mkirinê: «Lê hindur'va bi tiştêd zulmê û ç'e'vbir'çîyê qazinckirîva t'ijî ne».

Hûn mîna t'îrbêd sipîkirî ne, ku dervava bedew xuya dibin, lê hindur'va bi hestûyê mirîya û bi h'emû h'eramîyêva t'ijî ne. ²⁸ Usa jî hûn derva merivava r'ast k'ifş dibin, lê hindur'va hûn dur'û ne û neheq in.

**Îsa axirîya wan
wanr'a dibêje**

²⁹ Wey li we qanûnzana û fêrisîya! Dur'ûno! Hûn mexberêd p'êxembera çedikin û t'îrbê yêd r'ast dixemilînin ³⁰ û dibêjin: «Heger em r'ojêd bavêd xweda bûna, me t'evî wan xûna p'êxembera nedir'êt». ³¹ Îdî hûn niha xwexa didine îzbatkirinê, ku hûn zar'êd wan bava ne, yêd ku p'êxember kuştine. ³² De kêmasîya xirabîyêd bavêd xwe t'emam kin. ³³ Me'r-no! Ç'êjikêd me'ra! Hûnê çawa ji dîwana dojêf bir'evin?

³⁴ Bona vê yekê va Ezê p'êxembera, serwaxta û qanûnzana bişnime cem we û hûnê ji wan hineka bikujin, xaç kin, hineka jî nav k'inîştêd xweda bidine ber qamçîya û bajar-bajar bizêrînin. ³⁵ H'emû xûna bêsûce ku ser r'ûyê e'rdê hatîye r'êtinê wê bê ser we, ji xûna Habîlêf bê s'ûc h'eta xûna

Zekerîyayê kur'ê Berexîya, ewê ku we nav p'aristgeh û gorîgehêda kuşt. ³⁶ Ez r'ast wer'a dibêjim, ev h'emû xûnê bê serê vî nisilî.

**Îsa li ser Orşelîmê
dilovîne**

(Lûqa 13:34-35)

³⁷ Orşelîm! Orşelîm! Te p'êxember dikuştin û şandîyêd cem xwe didane ber kevira! Çend cara Min xwest ku zar'êd te usa bicivanda, çawa mirîşk cûcûkêd xwe bin baskê xweda dicivîne, lê we nexwest! ³⁸ Va mala we wê xirabe û destjêk'işandî bimîne. ³⁹ Ez wer'a dibêjim, îdî ji vir şûnda hûn Min t'u car nabînin, h'eta ku bêjin: «Bimbarek e Ewê ku bi navê Xudan tê»*.

**Îsa pêşda derheqa wêranbûna
p'aristgehêda dibêje**

(Marqos 13:1-2; Lûqa 21:5-6)

24 ¹ Gava Îsa ji p'aristgehê derket çû, şagirt çûne cem Wî, ku avayîyêd p'aristgehê nîşanî Wî kin. ² Îsa wanr'a got: «Hûn van h'emûya dibînin? Ez r'ast wer'a dibêjim, ev h'emûyê jî wêran bin, li vir kevirê li ser kevir qet nemîne!»

* ^{23:39} Zebûr 118:26.

Tengasî û zêrandin

(Marqos 13:3-13; Lûqa 21:7-19)

3 Çaxê Ew ser ç'îyayê Zeyt'û-nê r'ûniştibû, şagirtêd Wî t'enê hatine cem Wî û jê pirsîn: «Bêje me, ev tişt wê k'engê biqewimin? Û nîşana hatina Te û axirîya vê dinyayê wê çawa be?» 4 Îsa caba wan da û got: «Haş ji xwe hebin, ku t'u kes we nexapîne, 5 çimkî gelek wê pê navê Min bên û bêjin: <Ez im Mesîh> û wê geleka bixalifînin. 6 Hûnê dengê şer'a û be'sa şer'a bibihên, lê haş ji xwe hebin ku hûn xwe unda nekin. Gerekê ev tişt biqewimin, lê ew hê ne axirî ye. 7 Miletê r'abe li ser milet, p'adşatî li ser p'adşatîyê, cî-cîya wê xelayî-celayê û e'rdh'ejê bibin. 8 Lê ev h'emû mîna êşa k'ulfetê ye, ku destpêdike pê digire. 9 Hingê wê we bidine cefê, we bikujin û bona navê Min ber ç'e'vê h'emû mileta r'eş bin. 10 Hingê gelekê ji r'ê bik'evin, nemamîya hevdu bikin û ber ç'e'vê hev bik'evin. 11 Gelek p'êxemberêd derew wê derk'evin û geleka bixalifînin. 12 Ji dest zêdebûna neheqîyê h'izkirina geleka wê sar be. 13 Lê k'î ku h'eta xilazîyê teyax ke, ewê xilaz

be. 14 Û ev Mizgînîya P'adşatîyê wê li nav t'emamîya dinyayê bê dannasînkirinê, ku h'emû miletar'a bibe şe'detî û hingê xilazî wê bê.

H'eramîya Wêrankirinê

(Marqos 13:14-23;

Lûqa 21:20-24)

15 Çaxê hûn <h'eramîya wêrankirinê>* cîyê pîrozda sekinî bibînin, çawa ku Danîyêl p'êxember got», (ewê ku dixûne bira fe'm bike), 16 «hingê ewêd ku Cihûstanêda ne bira bir'evine ç'îya. 17 Ewê ku ser xanî ye bira jorda neyê xwarê ku ji mala xwe tiştêkî hilde. 18 Û ewê ku k'ewşênda ye bira veneger'e ku p'otê xwe hilde. 19 Lê wey li h'emla û destdergûşa wan r'ojada! 20 Dua bikin, ku r'eva we nek'eve zivistanê, yan jî r'oja şemîyê. 21 Çimkî hingê tengasîke usa mezin wê bibe, ku ji destpêbûna dinyayê h'eta niha mîna wê nebûye û ne jî wê bibe. 22 Heger ew r'oj kin nebûna, t'u kes xilaz nedibû, lê bona xatirê bijartîya ew r'oje kin bin.

23 Hingê, heger yek wer'a bêje: <Va ye Mesîh>, yan jî <Wa ye>, bawer nekin. 24 Çimkî mesîh û p'êxemberêd derew wê derên, nîşan û k'eremetêd mezin bikin,

* 24:15 Danîyêl 9:27; 11:31; 12:11.

ku bikaribin bijartîyêd Xwedê jî bixalifin. ²⁵ Va ye Min pêşda wer'a got.

²⁶ Heger ewana wer'a bêjin: «Wa ye Mesîh ber'îyêda ye», dernek'e-
vin, yan: «Va ye Ew filan odêda ye», bawer nekin. ²⁷ Çimkî çawa birûsk ji r'ohilatê birq dide û h'e-
ta r'oavayê xuya dibe, wê hatina Kur'ê Mêriv jî usa be. ²⁸ Beret'ef
k'îderê hebe, teyrê jî li wir bicivin.

Hatina Kur'ê Mêriv

(Marqos 13:24-27;

Lûqa 21:25-28)

²⁹ Li pey tengasîya wan r'ojar'a,
r'ûyê r'oyê wê bê girtinê
û hîvê jî r'onaya xwe nede,
steyrkê ji e'zmên bik'evin
û t'opêd e'zmanana wê ji r'îyêd
xwe derên*.

³⁰ Hingê nîşana Kur'ê Mêriv wê
li e'zmên xuya be û h'emû mile-
têd dinyayê wê şînê bikin, gava
bibînin Kur'ê Mêriv li ser e'wrêd
e'zmên bi qewat û r'ûmeta me-
zin tê*. ³¹ Ewê milyak'etêd Xwe
bi bor'îya dengê bilind bişîne û
wê bijartîyêd Wî ji her çar qulba

berev kin, ji p'er'ekî e'zmanana h'eta
p'er'ê din.

Dersa dara hêjîrê

(Marqos 13:28-31;

Lûqa 21:29-33)

³² Ji dara hêjîrê dersekê hîn bin.
Çaxê ç'iqlêd wê ter' dibin û belgêd
wê dibişkivin, îdî hûn zanin ku
havîn nêzîk e. ³³ Usa jî gava hûn
van h'emû tiştana bibînin, bizanibin
ku ev tişt* nêzîk e, li ber şêmîkê
ye. ³⁴ Ez r'ast wer'a dibêjim, eva
nisila derbaz nabe, h'eta ku ev
h'emû tişt neqewimin. ³⁵ E'rd û
e'zmanê derbaz bin, lê gotinêd
Min t'u car derbaz nabin.

R'oj û sih'et ne e'yan e

(Marqos 13:32-37;

Lûqa 17:26-30, 34-36)

³⁶ Lê bona wê r'oje û wê sih'etê
t'u kes nizane, ne milyak'etêd
e'zmanana, ne jî Kur'*, lê t'enê
Bav. ³⁷ Çawa ku r'ojeêd Nuhda^f
qewimî, hatina Kur'ê Mêriv jî
wê usa biqewime. ³⁸ Çawa ku
wan r'ojeêd berî lêyîyê meriva di-
xwarin, vedixwarin, dizewicîn

* 24:29 Aha jî tê fe'mkirinê: «Qewatêd e'zmanana wê bih'ejin».

* 24:30 Îşaya 13:10; 34:4; Danîyêl 7:13. (Bixûnin: E'yantî 1:7.)

* 24:33 Aha jî tê fe'mkirinê: «Ew, awa gotî Mesîh nêzîk e, li ber şêmîkê ye».

* 24:36 Nav hinek destnivîsarada «ne jî Kur'» t'une.

û mêr dikirin, h'eta wê r'oja ku Nuh k'ete gemîyê* 39 û meriv pê neh'esîyan, h'eta ku lêyî r'abû û h'emû jî xeniqandin. Hatina Kur'ê Mêriv jî wê usa be. 40 Hingê du meriv wê nav e'rdê xweda bin, yekê bê hildanê û yê dinê bê hiştinê. 41 Û du k'ulfetê ser destar'ekî bin, yekê bê hildanê, ya din bê hiştinê. 42 Awa h'işyar bimînin, çimkî hûn nizanin Xudanê weyê k'îjan r'oje bê. 43 Lê vê yekê bizanibin. Heger xweyê malê bizanibûya ku dizê k'îjan dema şevê bihata, wê h'işyar bima û nehişta ku mala wî derevekira. 44 Bona vê yekê hûn jî hazir bin, çimkî Kur'ê Mêriv wê sih'eteke usada bê, ku hûn ne ç'e'vniher'î ne.

Xulamê amin û xulamê bêamin

(Lûqa 12:35-48)

45 Awa k'î ye ew xulamê amin û serwaxt, ku axayê wî ew ser xulamêd xwe serwêr k'ifş kir, ku wextda xwarina wan bide wan? 46 Xwezî li wî xulamî, ku çaxê axayê wî bê, ewî usa bibîne. 47 Ez r'ast wer'a dibêjim, ewê wî bike serwêrê t'emamîya hebûka xwe. 48 Lê heger xulamê xirab dilê

xweda bêje: <Axayê min hatina xwe derengî êxist> 49 û destpêke li xulam-hevalêd xwe xe û t'evî yêd serxweş bixwe û vexwe, 50 axayê wî xulamî wê r'ojeke usa bê, ku ew ne hîvîyê ye û sih'eteke usa, ku ew nizane. 51 Ewê wî qet-qetî ke û p'ara wî wê t'evî dur'ûya ke. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana.

Mesela dehe qîzêd bik'ir

25 1 Hingê P'adşatîya E'zmana wê mîna vê yekê be: Dehe qîzêd bik'ir ç'irêd xwe hildan pêşîya ze'vêda çûn. 2 Ji wan pênc serwaxt bûn, lê pênc bêfe'm. 3 Bêfe'ma ç'irêd xwe hildan, lê r'ûn xwer'a hilnedan, 4 lê serwaxta t'evî ç'ira r'ûn jî derdanada xwer'a hildan. 5 Gava ze'va derengî k'et, h'emû jî hênijîn û xewr'a çûn.

6 Nîvê şevê dengê hat: <Va ye ze'va tê! Pêşîya wîda her'in!> 7 Hingê h'emû bik'ir r'abûn ç'irêd xwe saz kirin. 8 Bêfe'ma gote serwaxta: <Ji wî r'ûnê xwe bidine me jî, çimkî ç'irêd me vêdisin.> 9 Lê serwaxta caba wan da û gotin: <Na xêr, ev r'ûn wê t'êra me û we neke. Qenc e ku hûn her'ine cem yêd ku difiroşin xwer'a bik'ir'in.>

* 24:38 Destpêbûn 6-8.

¹⁰ Gava ew çûn bik'ir'in, ze'va hat û ewêd hazir t'ev wî k'etine de'watê û derî hate girtinê. ¹¹ Paşê bik'irêd din hatin û gotin: «Em xulam, Em xulam! Derî li me weke!» ¹² Lê ewî caba wan da got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, ez we nas nakim». ¹³ Awa h'işyar bimînin, çimkî hûn ne r'oja hatina Kur'ê Mêriv zanin, ne jî sih'etê.

Mesela sê xulama

(Lûqa 19:11-27)

¹⁴ Wî çaxî P'adşatiya E'zmana wê mîna vê yekê be: Merivek ku wê derk'eta r'êwîtîyê, gazî xulamêd xwe kir û hebûka xwe sparte^f wan. ¹⁵ Pênc telant* dane yekî, du telant dane yekî û telantek jî da yekî, her kesîr'a weke qewata wî û r'êk'et çû. ¹⁶ Ewê ku pênc telant standibûn, pêr'a-pêr'a çû bi wan k'ir'î û firot, pêncêd din jî qazinc kirin. ¹⁷ Usa jî ewê ku du telant standibûn, duduyêd din jî qazinc kirin. ¹⁸ Lê ewê ku telantek standibû, çû e'rd k'ola û zîvê axayê xwe têda veşart.

¹⁹ Pey gelek wextr'a axayê wan xulama hat û xwest heq-h'esabê xwe t'evî wan r'ast ke. ²⁰ Ewê ku pênc telant standibûn pêşda hat,

pênc telantêd mayîn jî anîn û got: «Axayê min, te pênc telant dabûne min. Va min ser wanda pêncêd din jî qazinc kirine». ²¹ Axayê wî gotêda: «E'ferim, xulamê qenc û amin! Tu nav tiştêd hindikîda amin mayî, ezê te daynime ser gelek tişta. Bik'eve şayîya axayê xwe!»

²² Ewê ku du telant standibûn jî hat û got: «Ez xulam! Te du telant dabûne min. Va min duduyêd din jî li ser wanda qazinc kirine». ²³ Axayê wî gotê: «E'ferim, xulamê qenc û amin! Tu nav tiştêd hindikîda amin mayî, ezê te daynime ser gelek tişta. Bik'eve şayîya axayê xwe!»

²⁴ Lê ewê ku telantek standibû hat û got: «Axayê min, min zanibû ku tu merivekî h'işk î. Ji wî cîyê te neçandîye didirûyî û cîyê ku te ne r'eşandîye berev dikî. ²⁵ Ez jî tirsîyam û çûm telantê te e'rdêda veşart. Hanê malê te ter'a be». ²⁶ Axayê wî lê vege'and û gotê: «Xulamê xirab û xwer'anedîtî! Te zanibû ez ji wî cîyê ku min neçandîye didirûm û ji wî cîyê ku min ner'eşandîye berev dikim, ²⁷ te çima zîvê min neda k'arkira û ez bihatama min malê xwe bi selef bista? ²⁸ Niha telant ji

* ^{25:15} Qîmetê telantekî heqê p'alekî panzdeh sala zêdetir bû.

wî bistînin û bidine ewê ku dehe telantêd wî hene. ²⁹Çimkî yê k'ê ku heye, wîr'a wê bê dayîne û serda zêde be, lê yê k'ê ku t'une, çi heye jî wê jê bê standîne. ³⁰Lê ew xulamê bêkêr bavêjine te'rîya derva. Li wir wê bibe girî û ç'irke-ç'irka dirana».

R'oja^f Axretê

³¹Gava Kur'ê Mêriv t'evî h'emû milyak'eta û r'ûmeta Xweva bê, hingê wê ser t'extê Xweyî r'ûmetê r'ûnê ³²h'emû millet wê li ber Wî bicivin. Ewê wana jî hev başqe ke, çawa şivan pêz jî bizina vediqetîne. ³³Ewê pêz li milê Xweyî r'astê bide sekinandinê, lê bizina li milê Xweyî ç'epê. ³⁴Hingê P'adşa wê yêd li milê Xweyî r'astêr'a bêje: «Werin bimbarekbûyîyêd alîyê Bavê Minda! Ew P'adşatîya ku bona we jî wextê e'firandina dinyayêda hazir bûye war bin. ³⁵Çimkî Ez bir'çî bûm we xwarin da Min, Ez t'î bûm we av da Min, Ez xerîb bûm we Ez qebûl kirim, ³⁶Ez te'zî bûm we Ez k'inc kirim, Ez nexweş bûm hûn ser Minda hatin, Ez kelêda bûm hûn hatine cem Min». ³⁷Hingê yêd r'ast wê Wîr'a bêjin: «Xudan, me k'engê Tu

bir'çî dîtî û xwarin daye Te? Yan me Tu t'î dîtî û av daye Te? ³⁸Me k'engê Tu xerîb dîtî û Tu qebûl kirî, yan jî Tu te'zî dîtî û Tu k'inc kirî? ³⁹K'engê me Tu nexweş yan kelêda dîtî û em hatine cem Te?» ⁴⁰P'adşayê jî wanr'a bêje: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger we qencî ji van xûşk-birêd Mine yê herî biç'ûk yekîr'a kir, we Minr'a kir».

⁴¹Hingê Ewê yêd milê Xweyî ç'epêr'a bêje: «Nifir'lêbûyîno! Dûrî Min her'in nava agirê h'eta-h'etayê, ku bona mîrêcin û milyak'etêd wî hazir bûye*. ⁴²Çimkî Ez bir'çî bûm we xwarin neda Min, Ez t'î bûm we av neda Min, ⁴³Ez xerîb bûm we Ez qebûl nekirim, Ez te'zî bûm we Ez k'inc nekirim, Ez nexweş û kelêda bûm hûn ser Minda nehatin». ⁴⁴Hingê ewê Wîr'a bêjin: «Xudan! Me k'engê Tu bir'çî yan t'î, yan xerîb, yan bê sit'ar, yan nexweş, yan kelêda dîtî û me alîk'arî neda Te?» ⁴⁵Wî çaxî Ewê caba wan bide û bêje: «Ez r'ast wer'a dibêjim, heger we qencî ji evêd herî biç'ûk yekîr'a nekir, we Minr'a jî nekir». ⁴⁶Û evê her'ine cefê h'eta-h'etayê, lê yêd r'ast wê her'ine jîyîna h'eta-h'etayê».

* ^{25:41} E'yantî 20:10.

Girtin, xaçkirin^f û r'abûna Îsa

Şewira kuştina Îsa

(Marqos 14:1-2; Lûqa 22:1-2;
Yûh'enna 11:45-53)

26 ¹Gava Îsa ev h'emû xeber xilaz kirin, şagirtêd Xwer'a got: ²«Hûn zanin ku wê du r'oja şûnda Cejina^f Derbazbûnê be. Û Kur'ê Mêriv wê bê dayînê ku bê xaçkirinê».

³Hingê serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'tê seraya serekk'ahînda ku navê wî Qeyafa bû civîyan ⁴û li hev şewirîn ku Îsa dizîva bi fêlbazîyê bigirin, bikujin. ⁵Lê wana digot: «Bira ev yek cejinêda nîbe, wekî cime't r'anebe ser niga».

Îsa Beytanyayêda tê r'ûnkirinê^f

(Marqos 14:3-9;
Yûh'enna 12:1-8)

⁶Çaxê Îsa li Beytanyayê mala Şimh'ûnê k'otîda bû, ⁷k'ulfeteke ku derdaneke wêye alabastirêyî r'ûnê bînxweş hebû, hate cem Wî û çaxê Ew li ser sifrê r'ûniştî bû, ewê ew r'ûn r'ête ser serê Wî. ⁸Gava şagirta ev yek dît, li wan xweş nehat û gotinê: «Çima eva zîyana bû? ⁹Eva r'ûna^f wê qîmetekî

biha bihata firotanê û feqîrar'a bihata belakirinê».

¹⁰Lê ew yek Îsava e'yan bû û wanar'a got: «Çima hûn xatirê wê k'ulfetê dik'evin? Ewê tişteki qenc bona Min kir. ¹¹Feqîrê her gav t'evî we bin, lê Ezê her gav t'evî we nîbim. ¹²Ewê bona definkirina^f Min ew r'ûn r'ête ser bedena Min. ¹³Ez r'ast wer'a dibêjim, dinyayêda k'îderê eva Mizgîniya bê danna-sînkirinê, wê kirina vê k'ulfetê jî bona bîranîna wê bê gotinê».

Cihûda nemamîya Îsa dike

(Marqos 14:10-11; Lûqa 22:3-6)

¹⁴Hingê yek ji her donzdeha ku Cihûdayê Îsxeryotî dihate gotinê, çû cem serekêd k'ahîna ¹⁵û got: «Hûnê çi bidine min, wekî ez Wî bidime destê we?» Û wana sî zîv jimirîn danê. ¹⁶Ji wir şûnda ew mecalekê diger'îya ku çawa Îsa bide destê wan.

Îsa t'evî şagirtêd Xwe şîva Cejina Derbazbûnê dixwe

(Marqos 14:12-21; Lûqa 22:7-13;
Yûh'enna 13:21-30)

¹⁷Li r'oja pêşine Cejina^f Nanê Şkeva, şagirt hatine cem Îsa û

jêr'a gotin: «Tu li k'u dixwazî Şîva Cejina Derbazbûnê bixwî, wekî em Ter'a hazir kin?»¹⁸ Ewî jî got: «Her'ine bajêr, cem filan merivî û bêjine wî: «Dersdar dibêje: R'oja Min nêzîk e. Ezê t'evî şagirtêd Xwe mala teda Cejina Derbazbûnê derbaz kim». ¹⁹ Û şagirta usa kir, çawa ku Îsa wanar'a e'mir kiribû û şîva Cejina Derbazbûnê hazir kirin.

²⁰ Êvarê t'ev her donzdeha ser sifrê r'ûnişt. ²¹ Gava wana hê dixwar, Îsa got: «Ez r'ast wer'a dibêjim, yekî ji we wê nemamîya Min bike». ²² Şagirt gelekî ber xwe k'etin û her yekî ji wan gote Wî: «Xudan, dibe ku ez im?» ²³ Ewî li wan vege'and û got: «Ewê ku pe'rîyê Xwe t'evî Min t'asêda kir, ewê nemamîya Min bike. ²⁴ R'ast Kur'ê Mêriv wê usa her'e çawa ku bona Wî hatîye nivîsarê, lê wey li wî merivê ku nemamîya Kur'ê Mêriv bike! Wîr'a hê qenc bû ku ew qet dinê nek'eta». ²⁵ Cihûdayê ku wê nemamîya Wî bikira, lê vege'and û gotê: «Dersdar, dibe ku ez im?» Îsa wîr'a got: «Te bi devê xwe got».

Şîva Xudan

(*Marqos 14:22-26; Lûqa 22:14-23; Korint'î I, 11:23-25*)

²⁶ Awa gava wana hê nan dixwar, Îsa nan hilda şikirî da, kerkir da şagirta û got: «Han hildin bixwin. Eva bedena Min e».

²⁷ Peyr'a k'as hilda şikirî da, da wan û wanar'a got: «Hûn h'emû jî ji vê vexwin, ²⁸ eva xûna Min e bona peymanê^f*, ku bona baxşandina gunêd geleka tê r'êtinê. ²⁹ Lê Ez wer'a dibêjim, îdî Ez ji vir şûnda t'û car ji vê meya tirîyê venaxwim, h'eta wê r'oja ku Ezê t'evî we P'adşatîya Bavê Xweda ji ya nû vexwim».

³⁰ Paşê wana zebûrek^f stira, derk'etin çûne ç'iyayê Zeyt'ûnê.

Îsa derheqa înk'arîya Petrûsda dibêje

(*Marqos 14:27-31; Lûqa 22:31-34; Yûh'enna 13:36-38*)

³¹ Hingê Îsa wanar'a got: «Îşev hûn h'emûyê jî ji Min p'îşk bin her'in, çimkî nivîsar e: «Ezê li şivên xim û pezê jî bela-belayî be»*. ³² Lê gava ku Ez ji mirinê r'abim, Ezê berî we her'ime

* 26:28 Nav hinek destnivîsarada «peymanî nû» heye.

* 26:31 Zekerîya 13:7.

Celîlê». ³³ Petrûs lê vege'and û gotê: «Heger h'emû jî ji Te p'îşk bin her'in, lê ez t'u car ji Te naçim». ³⁴ Îsa wîr'a got: «Ez r'ast ter'a dibêjim, hema îsev hê berî bangdana dîk, tê sê cara Min înk'ar kî». ³⁵ Petrûs Wîr'a got: «Heger cî bê, ezê t'evî Te bimirim jî, lê t'u car Te înk'ar nakim». H'emû şagirta jî usa got.

Îsa li Gêtşemanîyê dua dike

(*Marqos 14:32-42;*

Lûqa 22:39-46)

³⁶ Hingê Îsa t'evî wan çû wî cîyê ku jêr'a Gêtşemanî dibêjin û şagirtar'a got: «Vîra r'ûnên, h'eta Ez her'im dera han dua bikim». ³⁷ Ewî t'evî Xwe Petrûs û her du kur'êd Zebedî hildan, k'eser hatê û ber Xwe k'et. ³⁸ Hingê Îsa wanar'a got: «Dilê Min haqas derd û k'eder e, mîna ber mirinê. Vîra bimînin û t'evî Min h'işyar bin».

³⁹ Hinekî pêşda çû Xwe dever'ûya avît dua kir û got: «Bavê Min! Heger dibe, bira ev k'asa cefê ser Minr'a derbaz be. Lê ne ku çawa Ez dixwazim, lê bira xwestina Te be».

⁴⁰ Paşê hate cem şagirta, ew r'azayî dîtin û gote Petrûs: «We nikaribû ku sih'etekê hûn t'evî Min h'işyar bimana? ⁴¹ H'işyar

bimînin û dua bikin, wekî hûn nek'evine nava cêr'ibandînê. Belê r'u'uh' r'azî ye, lê beden sist e».

⁴² Careke din jî Îsa çû dua kir û got: «Bavê Min! Heger nabe ku ev k'asa cefê ji Min derbaz be h'eta ku Ez wê venexwim, bira xwestina Te be».

⁴³ Îsa hat, ew dîsa xewêda dîtin, ç'e'vêd wan ji xewê venedibûn.

⁴⁴ Û ew hiştin çû, cara sisîya dua kir, dîsa ew xeber gotin.

⁴⁵ Hingê hate cem şagirta û wanar'a got: «Hûn hela hê r'azayî ne û r'ih'et dibin? Va wext pêr'a gihîşt ku Kur'ê Mêriv bik'eve destê gunek'ara. ⁴⁶ R'abin em her'in. Va ye ewê ku nemamîya Min dike nêzik bû».

Girtina Îsa

(*Marqos 14:43-50; Lûqa*

22:47-53; Yûh'enna 18:3-12)

⁴⁷ Ewî hê xeber dida, nişkêva Cihûdayê ku yek ji wan donzdeha bû hat. Ewî t'evî xwe ji alîyê serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'têda e'laleteke giran anîbû, bi dara û şûra. ⁴⁸ Awa nemamê Wî e'şeret dabû wan û gotibû: «Ez k'îjanî ku r'amûsim, Ew e, Wî bigirin».

⁴⁹ Hingê Cihûda nêzikî Îsa bû û gotê: «Silav li Te, dersdar!» û r'amûsa. ⁵⁰ Îsa wîr'a got: «Heval,

tê çi bikî zû bike!»* Wê gavê ew pêşda hatin, dest avîtine Îsa û Ew girtin. ⁵¹Nişkêva yekî ji ewêd ku t'evî Îsa bû, r'abû şûrê xwe k'işand li xulamê serekk'ahîn xist û guhê wî pekand. ⁵²Wê gavê Îsa wîr'a got: «Şûrê xwe bike cî. K'î ku şûr hiltîne, ewê bi şûr her'ê. ⁵³Te t'irê Ez nikarim ji Bavê Xwe bixwazim wekî pêr'a-pêr'a donzdeh ordîya zêdetir milyak'et bigihîne Min? ⁵⁴Lê nivîsar wê çawa bêne sêrî ku dibêjin, gerekê h'emû aha bin?»

⁵⁵Wê gavê Îsa e'laletêr'a got: «Tê bêjî we ser qaçaxekîda girtîye, ku hûn bi dara û şûra hatine Min bigirin? Ne Ez her r'oj t'evî we p'aristgehêda r'ûdiniştim Min hûn hîn dikirin, lê we Ez nedigirtim. ⁵⁶Lê ev h'emû tişt qewimîn, ku nivîsarêd p'êxembera bêne sêrî». Wê demê h'emû şagirta Ew hiştin û r'evîn.

Îsa li ber civîna^f giregira

(Marqos 14:53-65; Lûqa 22:54-55, 63-71; Yûh'enna 18:13-14, 19-24)

⁵⁷Yêd ku Îsa girtin, Ew birine cem Qeyafayê serekk'ahîn, li wî

cîyê ku qanûnzana û r'ûspî civî-yabûn. ⁵⁸Petrûs jî dûrva h'eta h'ewşa serekk'ahîn p'ê-p'ê pey Wî çû k'ete hindur' û li nav no-bedara r'ûnişt, ku bizanibe axirî wê çawa be. ⁵⁹Serekêd k'ahîna û t'emamîya civîna^f giregira jî miqabilî Îsa şe'detîke derew digerr'îyan ku Wî bikujin, ⁶⁰lê nedîtin. Gelek şe'dêd derew jî hatin, dîsa nedîtin. Paşê du şe'dêd derew pêşda hatin ⁶¹û gotin: «Evî got: <Ez dikarim p'aristgeha Xwedê hilşînim û nava sê r'ojada dîsa wê çêkim».

⁶²Serekk'ahîn^f r'abû ser p'îya û Wîr'a got: «Bona van şe'detîya ku evana miqabilî Te didin Tu çima cabekê nadî?» ⁶³Lê Îsa dengê Xwe nekir. Serekk'ahîn dîsa Wîr'a got: «Ez Te bi Xwedêyê sax didime sondê. Mer'a bêje, Tu yî Mesîh, Kur'ê Xwedê?» ⁶⁴Îsa gote wî: «Te bi devê xwe got. Lê Ez wer'a dibêjim,

ji vir şûnda hûnê Kur'ê Mêriv li k'êleka^f Yê Herî Zor, li milê Wîyî r'astê r'ûniştî û li ser e'wrêd e'zmên tê bibînin»*.

* 26:50 Aha jî tê fe'mkirinê: «Heval, tu bona çi hatî?»

* 26:64 Zebûr 110:1; Danîyêl 7:13.

⁶⁵ Hingê serekk'ahîn k'incêd xwe qelaştin û got: «Eva Xwedê bêhurmet dike! Îdî şe'de çî mer'a ne? Va we bihîst Ewî çawa Xwedê bêhurmet kir! ⁶⁶ Weva çawa xuya dike?» Wana jî lê vege'and û gotin: «Wîr'a kuştin dik'eve».

⁶⁷ Wê gavê t'ûyî r'ûyê Wî kirin, bi k'ulma lêxistin, hineka jî şemaq lê didan ⁶⁸ û digotinê: «Mesîh, p'êxembertîyê mer'a bike, k'a k'î bû ku Te xist?»

Petrûs Îsa înk'ar dike

(*Marqos 14:66-72; Lûqa 22:56-62; Yûh'enna 18:15-18, 25-27*)

⁶⁹ Wî çaxî Petrûs derva li h'ew-şêda r'ûniştibû. Carîk hate cem wî û gotê: «Tu jî t'evî Îsayê Celîlê bûyî». ⁷⁰ Lê ewî li ber h'emûya înk'ar kir û got: «Ez nizanîm tu çî dibêjî».

⁷¹ Çaxê ew çû ber dergeh, yeke din ew dît û gote ewêd ku li wir bûn: «Evê han jî t'evî Îsayê Nisretê bû». ⁷² Ewî dîsa bi sond înk'ar kir got: «Ez wî merivî nas nakim». ⁷³ Xêlekê şûnda ewêd ku li wir bûn çûne cem Petrûs û gotinê: «Hebe-t'unebe tu jî wan î, çimkî xebardana te te difiroşe». ⁷⁴ Hingê ewî nifir' xwe kir, sond xwar û got: «Ez wî merivî nas nakim».

Wê gavê dik bang da ⁷⁵ û Petrûs ew gotina Îsa anî bîra xwe ku wîr'a gotibû: «Berî bangdana dik, tê sê cara Min înk'ar kî». Derk'ete derva û k'ele-k'el girîya.

Îsa dibine ber Pîlato'

(*Marqos 15:1; Lûqa 23:1-2; Yûh'enna 18:28-32*)

27 ¹ Gava sibeh safî bû, t'e-mamîya serekêd k'ahîna û r'ûspîyêd cime'tê li hev şêwirîn ku Îsa çawa bidine kuştinê. ² Ew girêdan, birin dane destê Pîlatoyê' welî.

Axirîya Cihûda

(*K'arêd Şandîya 1:18-19*)

³ Hingê Cihûdayê ku nemamîya Wî kir, dît ku Îsa hate neheqkirinê, p'oşman bû, ew sî zîv vege'ande serekêd k'ahîna û r'ûspîya ⁴ û got: «Min gune kir. Ez bûme sebebê xûna bêşûc». Wana jî gote wî: «Çî mer'a ne? Tu zanî». ⁵ Ewî jî ew zîv avîtine nav p'aristgehê, derk'et çû xwe xeniqand.

⁶ Serekêd k'ahîna zîv hildan û gotin: «Ne r'ast e ku em van bikine nav xizna p'aristgehê, çimkî ew heqê xûnê ye». ⁷ Hingê ew li hev şêwirîn û bi wan zîva E'rdê Axînker k'ir'in, bona t'irbêd

xerîba. ⁸ Lema ew e'rd h'eta îro jî «E'rdê Xûnê» tê gotinê. ⁹ Hingê ew gotina bi zarê Yêremîya p'ê-xember hate sêrî: «Sî zîv qîmet dan, weke wî qîmetê ku hineke ji zar'êd Îsraêlê qayl bûn ¹⁰ û ew dane E'rdê Axînker, çawa ku Xudan minr'a e'mir kir»*.

Pirsa Pîlato

(*Marqos 15:2-5;*

Lûqa 23:3-5;

Yûh'enna 18:33-38)

¹¹ Îsa ber welî sekinî, welî ji Wî pirsî û got: «Tu yî p'adşê cihûya?» Îsa wîr'a got: «Te bi devê xwe got». ¹² Lê çaxê serekêd k'ahîna û r'ûspîya davîtine Wî, Ewî qet caba kesekî neda. ¹³ Hingê Pîlato Wîr'a got: «Tu nabihêyî çiqas şikîyatê^f Te dikin?» ¹⁴ Ewî dîsa caba kesekî neda, h'eta welî jî şaş ma.

Dîwanêda h'ukumê kuştinê li ser Îsa derdixin

(*Marqos 15:6-15;*

Lûqa 23:13-25;

Yûh'enna 18:39-19:16)

¹⁵ E'detê welî bû ku li cejinêda bi xwestina e'laletê girtîk wanr'a ber'da. ¹⁶ Hingê girtîkî wanî

k'ifş hebû, ku navê wî Barabas bû. ¹⁷ Gava ku ewana civîyan, Pîlato wanar'a got: «Hûn k'îjanî dixwazin ku ez bona we ber'dim, Barabas yan Îsayê ku Mesîh tê gotinê?» ¹⁸ Ewî zanibû ku ji dest h'evsûdîyê Îsa dabûne destê wî.

¹⁹ Gava ew li herema dîwanê r'ûniştibû, k'ulfeta wî cab şand û got: «K'arê te ewî Bêsûc nek'etîye, çimkî vê şeva derbazbûyî xewnêda bona Wî gelek tişt ser minr'a derbaz bûn». ²⁰ Lê serekêd k'ahîna û r'ûspîya e'lalet r'azî kir, ku Barabas bixwazin û Îsa unda kin. ²¹ Welî dîsa wanar'a got: «Hûn ji van her duya k'îjanî dixwazin ku ez wer'a ber'dim?» Wana jî got: «Barabas!» ²² Pîlato wanar'a got: «Lê ez Îsayê ku Mesîh jêr'a dibêjin çawa bikim?» H'emûya jî got: «Bira bê xaçkirinê!» ²³ Welî got: «Lê Evî çi xirabî kirîye?» Hingê wana hê kire qîr'în û gotin: «Bira bê xaçkirinê!»

²⁴ Pîlato jî dît, wekî tiştekek k'arê nade, lê hê şer' û de'w destpêdibe, av hilda li ber e'laletê destêd xwe şûştin û got: «Ez ji xûna Vî bêsûc im. Hûn xwexa binihêr'in». ²⁵ Û t'emamîya cime'tê caba wî da û

* ^{27:10} Zekerîya 11:12-13; Yêremîya 32:6-9.

got: «Bira xûna Wî li ser me û li ser zar'êd me be!»

²⁶ Hingê Pîlato Barabas wana-r'a ber'da, lê Îsa da ber qamçîya û da destê wan ku bê xaçkirinê.

Esker qerfê xwe li Îsa dikin

(Marqos 15:16-20;

Yûh'enna 19:2-3)

²⁷ Hingê eskerêd welî Îsa birine hindur'ê qesirê û t'emamîya r'efa eskera ser Wî civîya. ²⁸ K'incê Wî jê êxistin û çuxekî sorê gevez lê kirin. ²⁹ Paşê t'acek ji stirîya vegirtin dane serê Wî û qamîşek jî dane destê Wîyî r'astê. Hingê ber Wî çok dan, qerfê xwe pê kirin û gotin: «Xweş be, P'adşê Cihûda!» ³⁰ T'ûyî Wî kirin, qamîş hildan serê Wî xistin. ³¹ Pey qerfkirinê'r'a çuxê sor ji Wî êxistin û k'incê Wî lêkirin û dane pêşîya xwe birin ku Wî xaç kin.

Xaçkirina Îsa

(Marqos 15:21-32;

Lûqa 23:26-43;

Yûh'enna 19:17-27)

³² Çaxê ew derk'etine derva, eskera yekî kûrênî dît ku navê wî

Şimh'ûn bû, p'êyî ser wî kirin ku xaçê Wî hilde. ³³ Ewana gihîştine wî cîyê ku jê'r'a Golgota digotin, ku tê fe'mkirinê: «Cîyê Qafa». ³⁴ Şerava zirav t'evkirî danê ku vexwe. Lê çaxê Ewî te'm kir, nexwest vexwe.

³⁵ Ew xaç kirin, ser k'incê Wî p'eşk avîtin û li nav xweda bela kirin*. ³⁶ Paşê wê derê r'ûniştin û nobedarî li Wî kirin. ³⁷ Ne-heqîya Wî nivîsîn danîn fêza serê Wî: «EV ÎSA, P'ADŞÊ CIHÛYA YE».

³⁸ Hingê du qaçax jî t'evî Wî hatine xaçkirinê, yek milê r'astê û yê din milê ç'epê. ³⁹ Ewêd ku wirr'a diçûn-dihatin Ew bêhurmet dikirin, serê xwe dih'ejandin ⁴⁰ û digotinê: «Ne Teyê p'aristgeh hilşanda û sê r'ojada çêkira? De Xwe xilaz ke, heger Tu Kur'ê Xwedê yî! Ji xaç were xwarê!» ⁴¹ Usa jî serekêd k'ahîna, qanûnzana û r'ûspîya t'evayî qerfê xwe Wî dikirin û digotin: ⁴² «Xelq xilaz kir, lê Xwe nikare xilaz ke! Ev nîne P'adşê Îsraêlê? De bira niha ji xaç bê xwarê û emê bawerîya xwe Wî bînin. ⁴³ Gumana Xwe

* ^{27:35} Nav destnivîsarêd paşwextîyêda ev jî heye: «Ku gotina p'êxember bê sêrî: «K'incêd Min li nav hevda bela kirin û ser çuxê Min p'eşk avîtin» (Zebûr 22:18).

danî ser Xwedê, de bira niha Wî xilaz ke, heger Xwedê ji Wî r'azî ye, çimkî got: «Ez Kur'ê Xwedê me». ⁴⁴ Qaçaxêd ku t'evî Wî hatine xaçkirinê, wana jî usa te'n li Wî dixistin.

Mirina Îsa

(*Marqos 15:33-41;*

Lûqa 23:44-49;

Yûh'enna 19:28-30)

⁴⁵ Nîvro ji sih'eta donzdeha h'eta sih'eta sisîya t'emamîya e'rdê bû te'rî. ⁴⁶ Nêzîkî sih'eta sisîya Îsa bi dengê bilind kire qîr'în û got: «Êlî, Êlî, lama sabaxtanî?» ku tê fe'mkirinê: «Xwedêyê Min, Xwedêyê Min, Te çima Ez hiştim?»* ⁴⁷ Ewê ku nêzîk sekinîbûn, gava ev xeber bihîstin, gotin: «Ew gazî Êlyas dîke». ⁴⁸ Yek ji wan bi lez bezî, lûfika^f be'rê hilda sirkêda kir, li ser qamîşekîva danî û da Wî ku vexwe. ⁴⁹ Lê hinekêd din gotin: «Bisekine. Em bibînin, k'a Êlyasê bê Wî xilaz ke?»

⁵⁰ Îsa dîsa bi dengê bilind kire gazî û r'uh'ê Xwe da.

⁵¹ Hema hingê p'er'da p'aristgehê ji sêrî h'eta binî qelişî,

bû du tîşa^f. E'rd h'ejîya, kevîr qelişîn, ⁵² t'irb vebûn û gelek mirîyêd buhurtî r'abûn. ⁵³ Ew ji t'irba derk'etin pey r'abûna Îsar'a, çûne Bajarê Pîroz û geleka ew dîtin.

⁵⁴ Çaxê sersed û ewêd ku t'evî wî nobedarîya Îsa dikirin, e'rdh'ej û ew h'emû tiştê qewimî dîtin, r'isasê ew girtin û gotin: «R'astî jî Eva Kur'ê Xwedê bû!»

⁵⁵ Li wê derê gelek k'ulfet jî hebûn, ku dûrva dinihêr'în. Ew ji Celîlê li pey Îsa hatibûn, berdestî Wîr'a kiribûn. ⁵⁶ Meryema Mejdelanî, Meryema dîya Aqûb û Ûsiv^f û dîya her du kur'êd Zebedî li nav wanda bûn.

Definkirina Îsa

(*Marqos 15:42-47;*

Lûqa 23:50-56;

Yûh'enna 19:38-42)

⁵⁷ Berê êvarê merivekî dewletî ji Arîmetyayê hat, ku navê wî Ûsiv^f bû. Ew jî yek ji şagirtêd Îsa bû. ⁵⁸ Ew çû cem Pîlato û cinyazê Îsa ji wî xwest. Wê gavê Pîlato e'mir kir ku cinyaz bê dayîne. ⁵⁹ Ûsiv cinyaz hilda, qedekê k'itanîyî paqijda k'efen^f

* ^{27:46} Zebûr 22:1.

kir ⁶⁰ û danî nav t'irba* xweye nû ku qeyêda k'olabû. Paşê ewî keviyekî mezin holî ber derê t'irbê kir û çû. ⁶¹ Meryema Mejdolanî û Meryema din li wê derê bûn û pêşberî t'irbê r'ûniştibûn.

Nobedarêd t'irbê

⁶² R'oja din ku pey r'oja^f t'ivdarekkirinê* bû, serekêd k'ahîna û fêrisîya li cem Pîlato civîyan ⁶³ û gotin: «Em xulam, tê bîra me, ku Ewî derewîn saxtîya Xweda gotibû: «Ezê r'oja sisîya ji mirinê r'abim». ⁶⁴ Niha e'mir ke ku h'eta r'oja sisîya miqatî t'irbê bin, nebe ku şagirtêd Wî bèn Wî bidizin û cime'têr'a bêjin: «Ew ji mirinê r'abûye». Îdî xalifandina paşîyê ji ya pêşîyê xirabtir be». ⁶⁵ Pîlato wanr'a got: «Va ne wer'a eskerêd nobedar. Her'in çawa ku hûn zanin usa jî miqatî t'irbê bin». ⁶⁶ Ew jî çûn miqatî t'irbê bûn, kevir mor kirin û eskerêd nobedar li ber danîn.

Îsa ji mirinê r'adibe

(Marqos 16:1-8; Lûqa 24:1-12; Yûh'enna 20:1-10)

28 ¹ Pey şemîyêr'a, r'oja yekşemê* serê sibehê zû Meryema Mejdolanî û Meryema din hatin ku t'irbê bibînin. ² Nişkêva e'rd qayîm h'ejîya, çimkî milyak'etekî Xudan ji e'zmên hate xwarê, kevir ji ber t'irbê wêda kir û ser r'ûnişt. ³ Dîndara wî mîna birûskê bû û k'incê wî mîna berfê sipî bûn. ⁴ Nobedar ji tirsar wî t'evîhev bûn û bûne mîna mirîya. ⁵ Milyak'et wan k'ulfetar'a got: «Netirsin! Ez zanim hûn li Wî Îsayî digêrin, Yê ku hate xaçkirinê. ⁶ Ew ne li vir e, çimkî Ew ji mirinê r'abûye, çawa ku Ewî gotibû. Werin wî çîyê ku Ew* p'aldayî bû bibînin. ⁷ Zû her'in bêjine şagirtêd Wî: «Ew ji mirinê r'abûye û Ewê berî we her'e Celîlê. Li wir hûnê Wî bibînin». Va ye min wer'a got». ⁸ Ew bi xof û eşqeke mezin lez ji t'irbê derk'etin û lezandin ku

* ^{27:60} T'irba Îsa mixarek bû. Cihûya hingê destê k'êva bihata mirîyêd xwe dikirine mixara. Ew yan şkeft bûn yan jî qeyada dik'olan.

* ^{27:62} «R'oja t'ivdarekkirinê» r'oja înyê bû.

* ^{28:1} Bi yûnanî xeber bi xeber aha ye: «R'oja h'eftîyêye pêşin», çimkî bona cihûya, r'oja h'eftîyêye pêşin yekşem bû, awa gotî «le'd».

* ^{28:6} Nav hinek destnivîsarada «Xudan» heye.

şagirtar'a bêjin. ⁹Nişkêva Îsa r'astî wan hat û got: «Silav li we!» Ewana nêzîkî Wî bûn, xwe avîtine nigêd Wî girtin û serê xwe ber danîn. ¹⁰Hingê Îsa wanar'a got: «Ne-tirsin! Her'in bêjine birêd Min, ku ew her'ine Celîlê û li wir wê Min bibînin».

Nobedar têne r'uşetkirinê^f

¹¹Çaxê ku k'ulfet çûn, hinek ji nobedara hatine bajêr û tiştêd ku qewimîbûn serekêd k'ahînar'a gotin. ¹²Serekêd k'ahîna t'evî r'ûspîya civîyan û şêwirîn. Paşê wana gelek p'ere dane nobedara ¹³û gotin: «Bêjin: «Çaxê em xewêda bûn, şagirtêd Wî hatin Ew dizîn». ¹⁴Û heger ev tişt bigihîje guhê welî, emê wî r'azî kin û we bêxem kin». ¹⁵Wana jî p'ere hildan û usa kirin, çawa ku hatibûne

hînkininê. Û ev gotin li nav ci-hûyada h'eta r'oja îro bela bûye.

Îsa Xwe nîşanî şagirtêd Xwe dîke

(*Marqos 16:14-18; Lûqa 24:36-49; Yûh'enna 20:19-23; K'arêd Şandîya 1:6-8*)

¹⁶Her yanzdeh şagirt jî çûne Celîlê wî ç'îyayê ku Îsa wanr'a gotibû. ¹⁷Gava ku dîtin, serê xwe ber Wî danîn, lê hinek jî dudilî bûn. ¹⁸Îsa nêzîkî wan bû, wanr'a xeber da û got: «H'emû h'ukumê e'rd û e'zmên Minr'a hate dayînê. ¹⁹Niha her'in h'emû mileta hîn kin û wana bi navê Bav, Kur' û R'uh'êf Pîroz binixumînin^f ²⁰û wan h'emû t'emîyêd ku Min dane we mileta hîn kin, wekî ew xwey kin. Ez va îroda her t'im h'eta axirîya dinyayê t'evî we me!»